

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE AKSU KÖY ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Erkan CAN

Antalya, 2017

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE AKSU KÖY ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Erkan CAN

Danışman: Prof. Dr. Günseli ORHON

Antalya, 2017

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden olduğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

12.06.2017

Erkan CAN

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

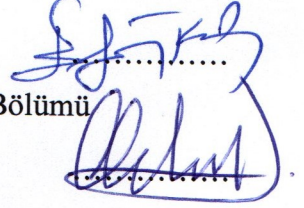
Erkan CAN'ın bu çalışması 12.06.2017 tarihinde jürimiz tarafından **Eğitim Bilimleri** Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir

İMZA

Başkan

: **Prof. Dr. Erdoğan KÖSE**

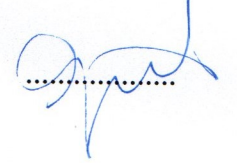
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fak Eğitim Bilimleri Bölümü



Üye

: **Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA**

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fak. İlköğretim Böl. Öğretim Üyesi



Üye (Danışman)

: **Prof. Dr. Günseli ORHON**

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fak. Eğit. Bil. Böl. Öğretim Üyesi

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Kuruluşundan Günümüze Aksu Köy Enstitüsü

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mehmet CANBULAT

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Köy enstitüleri Türk eğitim tarihinde önemli bir yere sahip olan kurumlardır. İlk olarak 1936'da Milli Eğitim Bakanı Saffet Arıkan tarafından başlatılan çalışmaların sonucu olarak köy enstitüleri, ilkokul öğretmeni ve köy için gerekli diğer meslek elemanlarını, "iş eğitimi" ilkeleri doğrultusunda yetiştirmek amacıyla 17 Nisan 1940 tarihli ve 3803 sayılı yasa ile kurulmuştur. Nüfusun çoğunluğunu teşkil eden kırsal kesimlerde eğitim imkânları daha kısıtlı, okuryazarlık oranı daha düşük, okula devam eden kız ve erkek öğrenci sayısı arasındaki uçurum daha fazladır. Bu durum eğitim reformlarında odağı köy insanlarına kaydırmıştır. Köylerde yaşayan insanların özellikle önemli bir kesiminin geçim kaynağı olan tarım ve dönemin olumsuz sağlık koşulları içinde sağlık konularında bilgi sahibi olmasına, beceri kazanmasına, sosyal ve kültürel bakımdan da yetişmesine ihtiyaç duyulmuştur.

İsmail Hakkı Tonguç, göreve başlamasıyla birlikte öncelikle eğitim politikasını incelemiş, eğitim için harcanan paraları, okulların durumunu, öğretmenlerin özelliklerini içeren bir rapor hazırlamıştır. Tonguç, "Canlandırılacak Köy" adlı kitabında, ülkenin gelişmesinin sadece yazışmalarla düzeltilemeyeceğini vurgulamış ve köy köy dolaşarak çocukların köy enstitüsünde okumaları için çalışmalar yapmıştır. 1948'e kadar 21 bölgede 21 köy enstitüsü kurulmuştur. 1946'da çok partili hayata geçildikten sonra köy enstitülerinde önemli değişikliklere gidilmiştir. Köy enstitüleri, Türk eğitim sisteminde 1954 yılına kadar varlığını sürdürmüştür.

Bu çalışmada, köy enstitülerinin bir örneği olan Aksu Köy Enstitüsü, kurulduğu 1940 yılı ile kapatıldığı 1954 yılları ağırlıklı olmak üzere enstitünün sonraki yıllarda aldığı diğer adlarla (Aksu İlköğretmen Okulu, Aksu Öğretmen Lisesi, Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi ve Aksu Fen Lisesi) geçirdiği süreç ele alınmıştır.

Aksu Köy Enstitüsü konusunda belirttiğimiz kapsamda bir araştırmanın bugüne kadar yapılmamış olmaması bir eksiklik olarak değerlendirilerek bu araştırmaya başlandı. Nihai haliyle bu araştırmanın Aksu Köy Enstitüsü hakkında ileriki yıllarda yapılacak olan çalışmalara ışık tutması ümit edilmektedir.

Bu tezin yürütülmesinde bilgi birikimini, tecrübelerini ve değerli zamanlarını esirgemeyerek bana yol gösteren, çalışma esnasında güvenini ve desteğini hep yanımda hissettiğim değerli tez danışmanım Prof. Dr. Günseli ORHON'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Aksu Fen Lisesi müdürü Mustafa KÖSEOĞLU, müdür yardımcısı Mahsum EMRE ve rehber öğretmeni Erkan AKGÜN'e sahada yürüttüğüm çalışmalar esnasında gösterdikleri misafirperverlik ve yardımları için teşekkürlerimi sunarım.

Aksu Köy Enstitüsü mezunu emekli öğretmenler Hasan Ali DURSUN ve Mehmet ÖZTÜRK'e aktardıkları değerli bilgiler, sundukları kaynaklar ile çalışmaya sağladıkları katkıdan dolayı minnetlerimi sunarım.

İngilizce Öğretmeni Oğuz İPÇİ ve Türkçe Öğretmeni Fatih ÖÇAL'a çalışmamla yakından ilgilendikleri ve desteklerini esirgemedikleri için teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak, hayatımın her anında ve aldığım bütün kararlarda her zaman yanımda olan, çalışma süresince beni destekleyen, hoşgörüsünü ve güler yüzünü hiç eksik etmeyen hayat arkadaşım, sevgili eşim Neriman CAN'a sonsuz teşekkür ederim.

Erkan CAN

ÖZET

KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE AKSU KÖY ENSTİTÜSÜ

CAN, Erkan

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Günseli ORHON

Haziran 2017, 97 Sayfa

Cumhuriyetin ilanı sonrası modernleşme ve reform çalışmalarında ele alınan alanlardan birisi de eğitim olmuştur. O dönemde toplam nüfusun önemli bir kısmını teşkil eden köy insanların eğitime yönelik projelere özellikle ağırlık verilmiştir. Çünkü kırsal kesimler, okuryazarlık oranının en düşük, cahillik oranının en yüksek, eğitim imkânlarının en kısıtlı olduğu yerlerdi. Ancak köylülerin sadece okuryazarlık oranının artırılmasının ötesinde yaşamlarını idame ettirebilecekleri bilgi ve becerilerle donatılmalarını, üretime yönelmelerini, sosyal ve ekonomik açıdan da kalkınmalarını sağlayacak bir sisteme ihtiyaç duyulmuştur. İşte bu ihtiyaç köy enstitülerine giden süreci başlatmış ve 1940 yılında alınan kararla önceden açılan bazı okulların dönüştürülmesi suretiyle köy enstitüleri açılmıştır. Bu kurumlar Türkiye Cumhuriyeti tarihinin eğitim alanındaki en özgün projelerinden birisi olmuştur. Bu araştırmada, Türkiye'nin modernleşme deneyimindeki bu önemli projenin bir örneği olan Aksu Köy Enstitüsü hakkında bilinmeyenler arşive dayalı belgelerle gün ışığına çıkarılmaya çalışılmış; enstitü yaşamı ve enstitünün günümüze kadar geçirdiği evreler çeşitli boyutları ile ele alınmıştır. Araştırma için birincil kaynak olarak Aksu Fen Lisesi'nin arşiv odası, müze ve kütüphanesindeki belgelerden yararlanılmış; ayrıca köy enstitüleri üzerine yazılmış kitaplar, süreli yayınlar, ansiklopediler, resmi yayınlar ve konuyla ilgili tezler incelenmiştir. Arşivden elde edilen belgeler tarihi bir seyir içerisinde dizilmiş ve içerik analizine tabi tutularak yorumlanmıştır. Böylece enstitü yaşamının çeşitli boyutları ve kuruluşundan günümüze (1940-2017) geçirdiği evreler betimlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Köy Enstitüsü, Aksu Köy Enstitüsü, Aksu Köy Enstitüsü Tarihi

ABSTRACT

AKSU VILLAGE INSTITUTE: FROM ITS ESTABLISHMENT TO THE PRESENT DAY

CAN, Erkan

Master of Science, Department of Educational Sciences

Supervisor: Prof. Dr. Günseli ORHON

June 2017, 97 pages

One of the fields handled in the studies of modernization and reform after the proclamation of the Republic was education. During that period, emphasis was especially given to projects dedicated to the education of rural people who constituted a significant portion of the total population. Because rural areas were places where literacy rate was the lowest, ignorance rate was the highest, educational opportunities were the most limited. But beyond only increasing the literacy rate, a system that would help villagers equip with knowledge and skills through which they could continue their lives, shift to production and make progress in social and economic respects was needed. It was this need that started the process leading to the creation of the village institutes and with a decision taken in 1940, by the conversion of some schools opened formerly, village institutes were founded. These institutions became one of the most original projects in the field of education in the history of the Republic of Turkey. In this study, the unknown about Aksu Village Institute, which is an example of this important project in Turkey's modernization experimentation, were tried to be revealed with documents based on archive; institute life and stages the institute has undergone so far have been discussed with different aspects. As primary source for research, the documents in the archive room, museum and library of Aksu Science High School were used; additionally books, periodicals, encyclopaedias, official publications written on the village institutes and theses on the topic were examined. Documents obtained from the archives were ordered in a historical time line and then interpreted by being exposed to content analysis. Therefore different aspects of institute life and the stages it has undergone from its establishment to the present day (1940-2017) were described.

Keywords: Village Institute, Aksu Village Institute, History of Aksu Village Institute

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
I. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi ve Alt Problemler.....	12
1.3. Araştırmanın Önemi	13
1.4. Araştırmadaki Sınırlılıklar	14
1.5. Tanımlar.....	14
II. YÖNTEM.....	16
2.1. Araştırma Modeli.....	16
2.2. Veri Toplama Aracı	16
2.3. Verilerin Toplanması	17
2.4. Verilerin Analizi	17
III. BULGULAR.....	18
3.1. Aksu Köy Enstitüsü	18
3.1.1. Kuruluş, Fiziki ve Altyapı Özellikleri.....	18
3.1.2. Öğrenci Alımı ve Öğrenci Özellikleri.....	22
3.1.3. İdare ve Öğretmen Kadrosu	23
3.1.4. Eğitim ve Öğretim Süreçleri.....	27
3.1.5. Okul Etkinlikleri.....	30
3.1.6. Yapı ve İşleyişte Karşılaşılan Sorunlar	35
3.1.7. Sosyal ve Kültürel Faaliyetler; Çevre ile İlişkiler	36
3.1.8. Enstitüde Disiplin ve İlişkiler.....	37

3.1.9. Sağlık Hizmetleri.....	38
3.1.10. Mezunlar	39
3.2. Aksu İlköğretmen Okulu	40
3.2.1. İlköğretim Okullarının Genel İşleyişi.....	40
3.2.2. Eğitim ve Öğretim Süreçleri.....	48
3.3. Aksu Öğretmen Lisesi	52
3.3.1. Kuruluş	52
3.3.2. Yapı	53
3.3.3. Öğretmen Kadrosu	54
3.3.4. İşleyiş.....	55
3.4. Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi.....	60
3.4.1. Kuruluş	60
3.4.2. Yapı ve İşleyiş	60
3.5. Aksu Fen Lisesi	61
3.5.1. Kuruluş	61
3.5.2. Yapı ve İşleyiş	61
IV. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	63
4.1. Sonuç ve Tartışma	63
4.2. Öneriler	65
KAYNAKÇA.....	68
EKLER.....	74
Ek-1 Araştırma İzin Onayı.....	74
Ek-2 Köy Enstitüsü Diploması	78
Ek-3 Köy Enstitüsü Diploması	79
Ek- 4 İlköğretmen Okulu Diploması	80
Ek-5 Eğitim Enstitüsü Diploması	81
Ek-6 Öğretmen Lisesi Diploması	82

Ek-7 Anadolu Öğretmen Lisesi Diploması	83
Ek- 8. Aksu Öğretmen Okulu İdare Binası Planı	84
Ek- 9 Talebe Sicil Defteri Örneği.....	85
Ek-10 Öğrencilerin Sosyal, Sağlık ve Ruhsal Durumları Dosyası.....	86
Ek-11 Eğitim Şefliği Öğrenci Takip Defterinden Bir Sayfa	87
Ek-12 Aksu Fen Lisesi Müzesi'nden Görüntüler	88
Ek- 13 Enstitü Yerleşkesinden Günümüze Kalan Yapılar	92
ÖZGEÇMİŞ	97

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3. 1. Aksu Köy Enstitüsü İdare ve Öğretmen Kadrosu	25
Tablo 3. 2. Köy Enstitüleri 1943 Ders Yılı Programı	27
Tablo 3. 3. Aksu Köy Enstitüsü Öğrenim Yıllarına Göre Mezun Sayıları	40
Tablo 3. 4. 1923 Yıllarında Eğitim Durumumuz	41
Tablo 3. 5. 1923-1952 Yılları Arasında İlkokul, Öğretmen, Öğrenci Sayısı	41
Tablo 3. 6. 1963 Yılı Aksu İlköğretmen Okulu'nun 6/A Sınıfından Mezun Olan Öğrenciler.....	48
Tablo 3. 7. Temel Disiplin Sorunları ve Kural İhlalleri	54
Tablo 3. 8. 1971-1972 Eğitim Öğretim Yılı Okutulan Dersler	57
Tablo 3. 9. 1975-1976 Eğitim Öğretim Yılı Okutulan Dersler	58
Tablo 3. 10. 1982-1983 Eğitim Öğretim Yılı Okutulan Dersler	58

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3. 1. Aksu'da Öğretmenler.....	26
Şekil 3. 2. Yarışmaya Katılacak Enstitü Ekibi.....	31
Şekil 3. 3.Günümüzde İş Atölyelerinin Görünümü	34
Şekil 3. 4.Amerika'ya Seyahat Eden İlk Öğretmen Okulu Öğretmenleri (1).....	43
Şekil 3. 5.Amerika'ya Seyahat Eden İlk Öğretmen Okulu Öğretmenleri (2).....	43
Şekil 3. 6.Amerika'ya Seyahat Eden İlk Öğretmen Okulu Öğretmenleri (3).....	44
Şekil 3. 7.Aksu İlköğretmen Okulu 1958-1959 Eğitim Öğretim Yılı Kadrosu.....	50
Şekil 3. 8.Aksu İlköğretmen Okulu Kütüphanesinde Mevcut Bulunan ve Takip Edilen Dergiler.....	52

I. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlere, araştırmanın önemine, araştırmadaki sınırlılıklara ve araştırmada geçen kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

I. Dünya Savaşı'nın sona ermesi sonrasında imzalanan Mondros Mütarekesi, Osmanlı Devleti'ne hiçbir hayat hakkı bırakmayacak kadar ağır yükümlülükler getirmeyi amaçlıyordu. I. Dünya Savaşı sırasında yapılan gizli anlaşmalarla Osmanlı topraklarını paylaşan İtilaf Devletleri artık bu emellerini yerine getirmek için hukuki alt yapıyı da oluşturmuşlar ve birçok bölgede işgal girişimlerine başlamışlardır. Ancak ülkenin yabancıların eline geçme tehlikesi karşısında yurdun pek çok yerinde kişisel ya da bölgesel direnme hareketleri ve Kurtuluş Savaşı başlatılmıştır. Bağımsızlık savaşının kazanılmasıyla birlikte yeni bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur.

Cumhuriyetin kurulması ile birlikte toplumsal düzenin yeniden inşası ve Türk toplumunu refaha ulaştırma gayesi, üzerinde en çok durulan meseleler haline gelmiştir. Cumhuriyetin kökleşmesi ve halkın refah seviyesinin yükseltilmesi amacıyla toplumsal kalkınma ve modernleşme çabaları devletin ilk öncelikleri arasındadır. Cumhuriyetin kurulmasıyla beraber devlet sisteminde yapılan değişikliklerin tüm topluma yayılması, bilinçli bir toplum yapısının oluşturulmasıyla mümkün görülmektedir. Oluşturulmak istenen bu toplum yapısının şekillendirilmesinde kullanılan en büyük araç ise eğitimidir. Toplum oluşturacak bireylerin devletin ideolojisi çerçevesinde şekillendirilmesi eğitim sistemi ile paralel şekillenmektedir.

Ancak yeni kurulan Cumhuriyet'in önünde aşması gereken birçok sorun mevcuttur. Sistem açısından ve genel tüm sorunların aşılması temel olarak eğitilmiş, bilgi ve beceriyle donatılmış yurttaşlar ile mümkün olduğu ve bunun da ancak eğitim sisteminin değiştirilmesi ve geliştirilmesi ile yapılabileceği bilinmektedir. Ancak Osmanlı mirasını devralan Türkiye Cumhuriyeti'nin modernleşmeyi sağlayacak eğitilmiş ve aydın kesimin çoğu hayatını savaşlarda yitirmiştir. Aynı zamanda halkın çoğunluğunu teşkil eden kırsal kesimlerde eğitim imkânları kısıtlıdır, okuryazarlık

oranı ise çok düşüktür. Bu bölgelerde okula devam eden kız ve erkek öğrenci sayısı arasındaki uçurum çok fazladır. Yapılan bu tespitler Türkiye Cumhuriyeti yöneticilerinin eğitim alanında yapacakları reformlarda köylerde ve kırsal kesimlerde yaşayan insanlara yönelmesinde etkili olmuştur. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında, sosyo-ekonomik ve toplumsal kalkınma sorunlarının yanında kırsal kesimin okuma yazma eksikliği öne çıkan bir diğer problem olmuştur. 1927 nüfus sayımına göre, 13 milyon 648 bin olan ülke nüfusunun ancak yüzde 10'u okuryazardır. Kırsal kesimde oran daha da aşağı, yüzde 6'lara kadar inmektedir. Ayrıca kırsal kesimin yüzde 90'ında okul dahi yoktur (Arayıcı, 2002).

Cumhuriyetin kurulmasıyla beraber bu sorunlar ile yüzleşen yöneticiler eğitimde öncelikle hedeflenen okur-yazar sayısının arttırılmasına ve eğitimi devlet denetimine alacak bir düzenlemenin getirilmesi için çalışmalara başlamışlardır. Eğitim sisteminin yetersizliği ve karşılaşılan zorlukların üstesinden gelebilmek adına doğrudan ya da dolaylı olarak eğitime yönelik bir dizi yenileştirme çalışmaları başlatılmıştır. Bu kapsamda eğitimde millileşmenin ilk aşaması Tevhid-i Tedrisat Kanunu olmuştur.

Osmanlı'dan kalan eğitim sistemi çok parçalı ve dağınık bir yapıda yer almaktadır. Mektepler ve medreseler ayrımı eğitim sisteminde bir çift başlılık oluşturmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti 3 Mart 1924'te Osmanlı'dan aldığı bu eski sistemi ortadan kaldırarak tüm eğitim kurumlarını Maarif Vekilliği'ne bağlamıştır. 3 Mart 1924 tarihli Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabul edilmesiyle eğitim ve öğretim sistemi laik bir anlayış çerçevesinde yeniden bir yapılandırma sürecine sokulmuştur. Bu sistem değişikliğinin mimarı olan Gazi Mustafa Kemal Atatürk, 1924-1926 tarihinde bir takım modernleşme ve yenileşme adımları atmıştır. Atılan bu adımlar kapsamında (Aytaç, 1967);

- Tüm okullar tek bir merkez olarak kurulan Maarif Vekâleti'ne bağlanmış, bu merkez daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı olarak kurumsallaşmıştır. Ayrıca tüm vatandaşlar için eğitim ve öğretim devlet okullarında parasız uygulanmaya devam etmiştir.
- Şerîye ve Evkaf Vekâleti veya özel vakıflar tarafından idare edilen medreseler ve okullar Maarif Vekâleti'ne devredilmiştir. Ayrıca Şerîye ve Evkaf Vekâleti için ayrılan okullar ve medreselere harcanan bütçe Maarif Vekâleti'ne devredilmiştir.

- Mecburi eğitim süresi yedi yıl olarak belirlenmiş ve 7-14 yaş aralığında uygulanmaya başlanmıştır.
- Beş yıllık ilkokulları bitiren öğrenciler eğer bir üst eğitime devam etmeyecek ise iki yıllık meslekî kurslardan geçirilmesi zorunlu olmuştur. Fakat bununla birlikte sistemin değişmesine kadar ki uygulamada mecburî öğretim süresi beş yıla, yani ilkokul devresine münhasır kalmakta devam etmiştir.
- 1924 yılında yapılan diğer bir değişiklik ise ilkokul programlarında din dersi “Kuran-ı Kerim ve Din Dersleri” ismiyle birinci sınıflar hariç diğer sınıflara haftada iki saat olarak uygulanmaya başlanmıştır. 1926 yılında ise, din dersleri üçüncü sınıflardan itibaren haftada bir saat olarak programa dâhil edilmiştir. 1930 yılından itibaren ise orta öğretim kurumlarında din dersi zorunluluğu kaldırılmıştır.

Yeni sistem ilkokul olarak belirlenen okulların tanımlanmasında da bazı değişiklikler yapmıştır. Anaokulları, öğretmenli okullar, eğitimli okullar, yatılı okullar ve kaymakamlıkların açmış oldukları ilkokullar bu dereceye dâhil edilmiştir. Ayrıca 1924 Anayasası ile ilkokulun zorunlu hale getirilmesi sağlanmıştır (Ergin, 1977).

Yeni sistem bazı değişikliklerin de yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Bunlardan en önemlisi harf devrimidir. Yazıda değişiklik yapılması, gerçekte cumhuriyetin ilanıya gündeme gelen bir konu değildir. Osmanlı Devleti’nde özellikle 19. yüzyılının ikinci yarısından beri gündeminde olan bir konudur. Bazı değişiklik fikirleri birçok dönemde gündeme gelmiş ancak bir sonuç alınamamıştır. Cumhuriyet döneminde ise yazının ve alfabenin değiştirilmesi üzerine fikirler ilk olarak 1923 yılında yapılan İzmir İktisat Kongresi’nde ortaya atılmıştır. Bir süre askıda kalan bu fikirler ancak muhalefetin tasfiyesinin ardından 1927 yılında tekrar gündeme gelebilmiştir. Bu konu üzerine yapılan birçok çalışmanın ardından, 1 Kasım 1928 tarihinde Millet Meclisi’nde yeni Türk harfleri kabul edilmiştir. Alfabenin ve yazının değiştirilmesinde iki ana gerekçe öne çıkmaktadır. İlki, Arap harflerinin Türk diline uygun olmayan yapısı ve Arapça bulunan sessiz harflerin çok, sesli harflerin ise az olmasıdır. Diğer neden ise özellikle 17. yüzyıldan itibaren yönünü Batı’ya çeviren Osmanlı Devleti ile birlikte yeni kurulan Cumhuriyetin de yönünün Batı’ya olması ve yazıda yapılacak değişikliğin toplumu ve devleti bu amaca yaklaştıracığıdır.

Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk'ün gayretleriyle, yapılan yazı değişikliğinin yaygınlaştırılması ve halkın okuma-yazma oranının artmasını sağlamak adına millet mektepleri açılmıştır. Bu kapsamda Atatürk, Türk milletinin kadın-erkek, zengin fakir ayırt etmeden bir bütün halinde eğitimine imkân veren bir kültür ve eğitim merkezinin gerekli olduğunu ilan etmiş ve onun direktifleri doğrultusunda Türk Ocakları ve öğretmen birliklerini de içinde toplayan halkevleri 19 Şubat 1932'de 14 il merkezinde kurulmuştur (Aysal, 2005). Ayrıca sonraki anayasalarda da bu hüküm aynen devam etmiştir. 1961 Anayasası'nda ilköğretim, kız ve erkek bütün Türk vatandaşları için zorunlu kılınmış; bu eğitimin devlet okullarında parasız olarak alınabileceğine yer verilmiştir.

Eğitimde devam eden değişiklikler kapsamında, 1930 tarihinde ilan edilen Lise ve Ortaokullar Talimatnamesi ile Cumhuriyet değerleri çerçevesinde eğitimin verilmesi için, her türlü olanağın kullanılması gündeme alınmıştır. Tarih, Coğrafya, Sosyoloji, Felsefe, Yurt bilgisi gibi dersler özellikle programa dâhil edilmiştir. Bir toplumun yeniden inşasında en önemli kaynak olan tarih bilgisi, söz konusu değerler içerisinde yorumlanması ve öğretilmesi amacıyla Tarih kurumunca çok ayrıntılı olarak hazırlanmıştır. Türk orta öğretim kurumları, birisi ortaokul ve diğeri ise lise olmak üzere iki derece olarak yapılandırılmıştır. Yüksekokula gitmek isteyenler bu iki dereceyi de bitirmek zorundadırlar. Yüksekokullara gitmek istemeyenler ya da gitmeyenler ise bir meslek okuluna kayıt yaptıracakları gibi, ayrıca ortaokul ya da lise diploması ile bir devlet işine girebilme imkânı tanınmıştır (Ergin, 1977).

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Türk aydını arasında ulusçuluğun yanı sıra bir de köycülük akımı başlamıştır. Bu aydınlar köylüyü bilgisizlikten, yoksulluktan ve yalnız bırakılmışlıktan kurtarmak amacıyla bazı girişimlerde bulunmuşlardır. Bu düşünceler ışığında milletin büyük bir kısmını oluşturan köylü halkın eğitilmesi ve bu eğitimi sağlayacak sistem üzerinde kafa yormuşlardır. Mevcut eğitim sistemi kırsal kesim açısından dönemin koşulları içerisinde pek mümkün olmamaktadır. Köylerin genel nüfusun içerisinde büyük bir oranı teşkil etmesi nedeniyle toplumda yapılacak değişim hareketinde kırsal bölgelerin eğitiminde bir adım olarak 1926 yılında Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati Bey'in öncülüğünde Kayseri ve Denizli'de birer köy öğretmen okulu açılmıştır. Ancak bu girişimler pek başarılı olmamış ve bu kurumlar 1932 yılında kapatılmıştır. Daha sonraki yıllarda normal eğitim sistemi içerisinde köylü

nüfusun eğitim ve öğretimine yönelik çalışmalar devam etmiştir. Ancak birçok imkânın eksikliği, köylerde öğretmenlerin çalışmak istememesi veya gitse bile uyum sağlayamayıp köyleri terk etmeleri ve devletin maaş ödemeleri için bütçe imkânlarının kısıtlılığı gibi nedenlerle bu çalışmaların çok etkili olmadığı anlaşılmıştır (Demirtaş, 1993).

Türk aydınları köy halkının eğitim gereksiniminin sadece okuryazar olmak değil tarımda, hayvancılıkta, sağlıkta ve birçok alanda bilgi ve beceri kazanmaya da ihtiyaç duyduğunun farkına varmıştır ancak o güne kadar yapılan girişimler tespit edilen bu gereksinimleri ve köylünün beklentilerini karşılamakta yetersiz kalmıştır. Bu sorunların tespit edilmesi ile beraber köylünün kendi içinden çıkan kimselerin sorunların çözümünde fayda sağlayacağı farklı bir model üzerinde fikir birliği sağlanmıştır. Meseleyi bu yönüyle ele alan İsmail Hakkı Tonguç, köy enstitüsü sisteminin hem kuramcısı hem de kurucusu olmak adına birçok çalışmayı yapmış ve Cumhuriyet Halk Partisi'nin 1935 yılındaki büyük kurultayında, köyleri kalkındırma hareketinin başlatılması kararında büyük rol oynamıştır.

Köylerdeki ilkokul mezunu zeki çocukların yetiştirilerek tekrar köylere gönderilmesi fikri köy enstitülerinin kurulmasında önemli bir düşünce olmuştur. Bu konuda pedagoji uzmanı Halil Fikret Kanad “köye göre öğretmen” fikri ile İsmail Hakkı Tonguç'un fikirlerinin şekillenmesinde önemli bir etki sağlamıştır. 1936 yılında eğitim kurslarının açılmasıyla başlayan bu değişiklik sonucunda alınan olumlu sonuçlar, 11 Haziran 1937'de Köy Eğitimleri Kanunu'nun yürürlüğe konulmasını ve bir devlet politikası haline gelmesini sağlamıştır. İlerleyen zamanlarda köy enstitüleri adı altında ilkokullara öğretmen yetiştirmek üzere okullar açılmıştır. Köy enstitüleri, ilkokul öğretmeni ve köy için gerekli diğer meslek elemanlarını, “iş eğitimi” ilkeleri doğrultusunda yetiştirmek amacıyla 17 Nisan 1940 tarih ve 3803 sayılı yasa ile resmi statüye bağlanmıştır (T.C Resmi Gazete, 1940). Bu yeni öğretim sisteminde yetişecek öğretmenin köy şartlarına kolaylıkla uyum sağlayabilecek ve atanacağı köyde uzun bir süre çalışmayı göze alabilecek nitelikte olması, devlet bütçesine de fazla bir yük getirmemesi amaçlanmıştır (Kartal, 2008).

Yerleşim olarak şehir merkezlerinden uzak, köy ve kırsal alanlarda bulunan bu okulların öğrencileri, ilkokulu bitirmiş köy çocukları arasından seçilmesi esası getirilmiştir. Kuruluş amacı, program ve ders işleyiş açısından bu okullar diğer eğitim

veren okullardan farklı özelliklere sahip olmuşlardır (Uygun, 2004).

Köy enstitüleri, günümüzde yapılan araştırmalarda farklı değerlendirmelere tabii tutulmuştur. Bazı araştırmacılar bu okulları siyasi nitelikleri ve ideolojik işlevleri açısından değerlendirirken bir kısmı ise bu okulları Cumhuriyetin ilk dönemindeki kırsal Türkiye'nin toplumsal sorun ve ihtiyaçların karşılanabilmesi hususundaki hedefleri üzerinde değerlendirmiştir. Araştırmalar ve veriler doğrultusunda, bu proje, siyasi ve ideolojik işlevlerinin yanı sıra, temel nitelikleri itibarıyla devletin öncelikli görevlerinden biri olan eğitim hizmetinin nüfusun farklı kesimlerine eşit biçimde ulaştırılması anlamında bir sosyal politika uygulaması olarak hayata geçirilmiş bir projedir (Babahan, 2009).

Yatılı olarak planlanan bu kurumların büyük bir kısmı çadır, baraka ya da ilkokul binası şeklinde oluşturulmuştur. Enstitü öğrencilerinin de katılımları ile devlete fazla bir maliyet getirmeden tesis edilen bu eğitim kurumları şehir merkezlerinden uzak, kırsal alanlarda kendi fiziki imkânlarını oluşturan yapılardır. Okulun "iş eğitimi" ilkesi çerçevesinde üretime dayalı bir sistemle eğitim vermesi, enstitünün kendi iç dinamikleri ile kendine yeter bir yapı oluşturmasını sağlamıştır (Uygun, 2004). Köyün belli oranda da olsa eğitim ve öğretim eksikliğini karşılayan köy enstitüleri olumlu sonuçlar vermesine karşın tam olarak yeterli olamamıştır. Oysa köy enstitüleri kırsal kesimdeki halkı eğitim yolu ile canlandıracak, ilköğretimin herkes tarafından alınmasını sağlayacak öğretmenler ve meslek erbabını yetiştirmek ihtiyacından doğmuştur (Tonguç, 1946; Şeren, 2008). Köy enstitülerinin bir özelliği de öğretmeni köye bağlayacak çeşitli zorlamaları beraberinde getirmesidir. Köy Enstitüleri Kanunu'nun 5. maddesinde: "Bu müesseselerde tahsillerini bitirerek öğretmen tayin edilenler Maarif Vekilliği'nin göstereceği yerde yirmi sene çalışmaya mecburdur. Mecburi hizmetlerini tamamlamadan meslekten ayrılanlar devlet memuriyetine ve müesseselerine tayin edilemezler. Bu gibilerin kendilerinden veya kefillerinden müessesede bulduklarına ait masrafın iki misli alınır" hükmü getirilmiş ve öğretmenlerin zorunlu olarak hizmetini kanuna bağlamıştır. Kanununun 6. maddesindeki diğer bir hüküm ise "Köy enstitülerinden mezun öğretmenler tayin edildikleri köylerin her türlü öğretim ve eğitim işlerini görürler. Ziraat işlerinin fenni bir şekilde yapılması için bizzat meydana getirecekleri örnek tarla, bağ ve bahçe, atölye gibi tesislerle köylülere rehberlik eder ve köylülerin bunlardan istifade etmelerini temin ederler.

Bu öğretmenlerin disiplin işlerinin ne suretle verileceği bir nizamname ile tayin edilir” şeklindedir. Bu kanunlar köylere becerikli, köylüye örnek olabilecek öğretmenler yetiştirilmesi kapsamında çıkarılmış ve eğitimi verecek öğretmenlerin imkânsızlık ya da herhangi bir bahaneyle ayrılmalarının önünü kesmiştir (Şeren, 2008).

1946’da çok partili hayata geçildikten sonra köy enstitülerinde önemli değişikliklere gidilmiştir. Köy enstitüleri konusundaki tartışmalar, seçim öncesi her iki büyük parti, Cumhuriyet Halk Partisi ve Demokrat Parti, tarafından ciddiye alınmış ve köy enstitülerinin “düzeltilmesi”, “iyileştirilmesi” ve “takviye” edilmesi yönünde yeni fikirler ileri sürülmüştür (Uygun, 2010). Seçimlerden sonra Millî Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel ve İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç görevlerinden alınmıştır. Bu kurumlara hem iktidar partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi hem de muhalefetten farklı eleştiriler devam etmiştir. Eleştiriler genellikle köy enstitülerine komünist yuvaları gözüyle bakılmasında yoğunlaşmıştır. Köy enstitülerine karşı olanlar buraların komünizm yatağı olduğunu söylemiştir. Sovyetler Birliği içerisinde Narodni Dom adıyla faaliyet gösteren benzer yapılar bu eleştirilere haklı gerekçeler sunmuştur (Avcıoğlu, 1996). Ayrıca köy enstitülerine getirilen eleştirilerin bazıları da köylü halk tarafından yapılmıştır. En yaygın eleştiri enstitülerde kız ve erkek öğrencilerin birlikte eğitim alıyor olması olmuştur. Yapılan eleştiriler 1947’de eğitim kurslarına son verilmesine ve enstitülerin programlarının değiştirilmesine neden olmuştur. 1946-1950 yılları arasında enstitülerde yapılan bazı değişiklikleri şöyle sıralayabiliriz;

- Enstitülerin yönetici ve öğretmen kadrolarında önemli bir değişikliğe gidilmiştir. Buralara daha çok milliyetçi öğretmenler atanmıştır (Uygun, 2007).
- Enstitülere yeni bir öğretim programı yapılmıştır.
- Tarih dersi üzerinde amaç ve yöntem bakımından büyük bir değişiklik yapılmamış, yalnız konuların sınıflara göre ayrılmasında yeni düzenlemelere gidilmiştir. Ayrıca “dersin daha cazip ve canlı bir halde okutulması için Türk tarihinden ve kahramanlık destanlarından bahsedilmesi” konusunda bir esas belirlenmiştir (Saraç, 2002).
- Matematik, Fizik-Kimya, Tabiat Bilgisi, Okul Sağlık Bilgisi dersleriyle ilgili amaç ve yöntemlerde ilgili bir takım değişiklikler yapılmıştır. Özellikle Tabiat Bilgisi, Zooloji, Botanik, Jeoloji, İnsan Anatomisi ve Fizyolojisi gibi bilim

dallarında konu sıralamaları yapılmıştır (Nadi, 1991).

- “İşletme Ekonomisi ve Kooperatifçilik Bilgisi” dersinin yerine “Kooperatifçilik ve Kooperatif Sayışması” ismiyle yeni bir ders konulmuştur (Nadi,1991).

- Enstitü çıkışlı öğretmenlerin ve eğitimcilerin atanmasında yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Başöğretmenlikler, enstitülü genç öğretmenlerden alınmış; birden fazla öğretmeni olan okullarda bu görev kıdemli olana verilmiştir. Öğretmenlerin ücretlerinde yeni düzenlemelere gidilmiştir.

- Yeni bir “Köy Enstitüleri Yönetmeliği” hazırlanmıştır.

- Yüksek Köy Enstitüsü Yönetmeliği değiştirilmiş ve ardından bu kurum kapatılmıştır.

- 3803 ve 4274 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu’nda önemli değişikliklere gidilmiş ve yeni yasal düzenlemeler yapılmıştır.

1947 programının özellikleri ise genel hatlarıyla şöyledir;

- Programın açıklama ve direktifleri üzerinde dikkatli bir çalışma yapılmıştır.

- Eski kelimeler ve terimler çıkarılmış dilin açık ve duru şekilde kullanılmasına özen gösterilmiştir.

- Program daha disiplinli bir eğitim ve öğretim yapılmasını amaçlayan bir yapı getirmiştir. Konu ve ders programının öğretmenlerden çok program dâhilinde yapılmasını öngörmüştür.

- Tarım derslerindeki işleyişin enstitülerin tümünde aynı şekilde olması belirlenmiş ve öğretmenlerin duruma göre seçim yapma uygulamaları kısıtlanmıştır.

- Eğitimde daha kuramsal çalışmalara yoğunlaşılması yeni bir uygulama olarak getirilmiştir.

- Sanat ve atölye çalışmaları, köy enstitülerinin yapıcı, demirci ve marangoz yetiştiren birer sanat okulu olmadığı gerekçesiyle yeniden düzenlenmiştir.

1940 yılında mecliste yasanın kabul görmesi, eleştirilerin oluşmasına da sebep olmuştur. Yasanın meclisteki oylamasında ret oyu çıkmamasına rağmen, oylamaya

katılmayan 38 milletvekili arasında Celal Bayar ve gelecekte kurulacak olan Demokrat Parti milletvekilleri yer almaktaydı. Sonuç olarak seçim dönemi sonrasında Demokrat Parti'nin iktidara geçmesi ile köy enstitüleri çeşitli sebepler sunularak 1954 yılında kapatılmıştır. Daha sonra ise Atatürk'ün belirlediği sistemdeki mecburi eğitim çağı ile ilgili yasa değiştirilmiş ve şu şekilde olmuştur; “Mecburi ilköğrenim çağı çocuğun altı yaşını bitirdiği yılın eylül ayında başlar, 14 yaşını bitirip 15 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter” (T.C. Resmi Gazete, 1961).

14 Haziran 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 17. maddesi ile birlikte “Milli eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, iş yerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır” denilerek “her yerde eğitim” ilkesi vurgulanmaya çalışılmıştır. Bu kanunda okulöncesi eğitim zorunlu öğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimi olarak ele alınmış, amaç ve görevleri açıkça belirtilmiştir (Derman ve Başal, 2010). Aynı sayılı kanunun 22'nci maddesinde; “Temel eğitim genel olarak 7-14 yaşlarındaki çocukların eğitimini kapsar.” hükmü getirilmiş sonra 24'üncü maddesi ile de “Temel eğitim okulları beş yıllık birinci kademe ile üç yıllık ikinci kademe eğitim kurumlarından meydana gelir. Birinci kademe sonunda ilkokul, ikinci kademe sonunda temel eğitim diploması (ortaokul diploması) verilir.” denilmiştir. Ayrıca madde 26'da “Ortaöğretim, temel eğitime dayalı, en az üç yıllık öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar.” denilmiştir. Böylece temel eğitimin 8 yılda, ortaöğretimin ise ilköğretime dayalı olarak en az üç yıllık bir eğitim alınarak tamamlanması kabul edilmiştir.

1739 sayılı kanun sadece öğrenciler için değişikliği içermemekle beraber öğretmenlerin formasyonu için de kanunda, öğretmenlerin bu nitelikleri kazanabilmeleri için hangi öğretim kademesinde çalışırlarsa çalışsınlar, yükseköğrenim görmeleri esası getirilmiştir. Yine aynı kanuna göre, bu öğrenim; lisans öncesi, lisans ve lisansüstü düzeylerde, yatay ve dikey geçişlere imkân verecek biçimde düzenlenmektedir. Köy enstitülerinin kapatılması sonrasında öğretmen yetiştirmeye devam eden “ilköğretmen” okulları yönetmelikte şu şekilde tanımlanmaktadır: “İlkokullara öğretmen yetiştiren; bölgelerindeki ilkokulları geliştiren ve ilkokul öğretmenlerinin işbaşında yetişmelerine yardımcı olan; mezunlarının çalışmalarını izleyip değerlendiren; çevresine kültürel, ekonomik ve

sosyal kalkınmada önderlik eden, ilkokul üzerine 6 yıllık, ortaokul üzerine 3 yıllık eğitim veren kurumlardır” (T.C. Resmi Gazete, 1965). İlköğretmen okulları 1973-1974 öğretim yılından itibaren, “Öğretmen Lisesi” adını almıştır. Yüksek Öğretim Kurumu ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında varılan anlaşmayla öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci seçmede asıl kaynak olmak ve öğretmen liselerini iyileştirmek amacıyla 1989-1990 öğretim yılından itibaren “Anadolu Öğretmen Lisesi” uygulamasına geçilmiştir. Eğitim fakültelerine öğrenci hazırlamak amacıyla kurulan Anadolu Öğretmen Liseleri, köy enstitüleri ve ilköğretmen okullarının devamı olan öğretmen liselerinin binalarında hizmete başlamıştır (Gelişli, 2000).

20 Temmuz 1982 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan 17760 sayılı “Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile öğretmen yetiştiren bütün kurumlar, ya var olan ya da yeni açılan üniversitelere bağlanmışlardır. Böylece Millî Eğitim Bakanlığı, öğretmen yetiştirme görevini üniversitelere devretmiş ve 1957’de kurulan Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü kaldırılmıştır. 1982’den sonra bütün dallarda öğretmen yetiştirilmesinde tek kaynak üniversiteler olmuştur. Üniversiteler bu görevi iki kanaldan yürütmektedir. Bunlar eğitim fakülteleri ve edebiyat fakülteleridir (Kavcar, 2002). Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü ise 1989 yılında kuruldu. Günümüzde öğretmen eğitimi yükseköğretim ile beraber halen devam etmektedir

30 Mart 2012 tarihinde köklü bir değişiklik yapılarak temel eğitim yasaları değiştirilmiş ve yeni adıyla 4+4+4 olan yeni bir eğitim sistemi getirilmiştir. Yapılan değişiklik ile kanunun 3. ve 7. maddeleri şu şekilde değiştirilmiştir;

MADDE 3 – Mecburi ilköğretim çağı 6-13 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter.

MADDE 7 - İlköğretim; 1 inci maddede belirtilen amacı gerçekleştirmek için kurulmuş dört yıl süreli ve zorunlu ilkokul ile dört yıl süreli ve zorunlu ortaokuldan oluşan bir Millî Eğitim ve Öğretim Kurumudur” (T.C. Resmi Gazete, 2012).

Ülkemizin eğitim ve öğretim alanındaki politikaları Cumhuriyet sisteminin gerekleri üzerine kurulmuştur. Okul esas olarak bugün anladığımız biçim, yapı ve görünümüyle

aydınlanma çağının başlangıcıdır. Köy enstitüleri sistemi kurulduğu yıldan beri günümüze kadar Türk eğitim dünyasında birçok tartışmalara konu olmuştur. Bu kurumlarla ilgili olarak lehte ve aleyhte çok şeyler yazılmış ve söylenmiştir. Ne var ki köy enstitülerinin varlıklarını, kimliklerini, etkilerini, eksik ve az yönlerini ortaya koyacak akademik düzeyde işlenmiş çalışmaların sayısı yeterli görülmemektedir. Özellikle kapatıldıkları 1954 yılına kadar sayıları 21'e ulaşmış bulunan bu kurumların her biri üzerinde yapılan akademik araştırma sayısı oldukça azdır.

1940 yılında köy enstitülerinin kurulmasıyla birlikte eğitim hayatına başlayan Aksu Köy Enstitüsü hakkında bugüne kadar kapsamlı herhangi bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür. Cumhuriyet tarihine damga vurmuş önemli bir proje olan köy enstitülerinin bir örneği olan ve 1940-1954 yılları arasında öğretmen yetiştiren Aksu Köy Enstitüsü'nün kurumsal yapısı ve işlevi kapsamlı biçimde ortaya konulmamıştır. Ayrıca köy enstitüsü olarak kurulmasından fen lisesi olmasına kadar geçen süre içerisinde, hakkında bir çalışma bulunmaması eğitim tarihimiz açısından bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir.

Aksu Köy Enstitüsü, 1940-1954 yılları arasında Cumhuriyet tarihinin aydınlanma ve kalkınma hareketi kapsamında kurulan 21 köy enstitüsü arasında yer almaktadır. Köy insanının bilimin aydınlığında eğitilmesi için görev alacak insan gücü yetiştirmek üzere hizmet vermiş bir kurumdur. Bu çalışmanın öncelikli amaçlarından biri, Aksu Köy Enstitüsü hakkında bilinmeyenlerin tarihi belgelerle gün ışığına çıkarılmasıdır. Enstitünün çeşitli yönleri ile araştırılıp hakkında kapsamlı bir bilgiye ulaşılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, Aksu Köy Enstitüsü ile ilgili arşiv ve alan yazın taranmış; Aksu Köy Enstitüsü'nün nasıl kurulduğu, yerleşim yeri, fiziki ve altyapı özellikleri, mali işleri, eğitim-öğretim faaliyetleri, sosyal ve kültürel faaliyetler, öğrenci işleri, yönetim ve idari yapısı, kısacası kuruluşu, yapı ve işleyiş kapsamında betimsel bir çalışma yapılması amaçlanmıştır. Kurumun, 1954'te kapatılmasından günümüze kadar geçen sürede geçirdiği evrelerin açıklanması da bu çalışmanın bir diğer amacıdır.

1.2. Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Bu araştırmada, kuruluşundan günümüze Aksu Köy Enstitüsü'nün tarihi arka planı ve bu süreç içerisinde değişimi incelenmiştir. Çalışmada Aksu İlköğretmen Okulu, Aksu Öğretmen Lisesi, Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi ve Aksu Fen Lisesi'nin kuruluşu, yapısı ve işleyişı hakkında bilgiler sunulmuştur. Ayrıca aşağıdaki temel sorular kapsamında probleme cevaplar aranmıştır.

1. Aksu Köy Enstitüsü'nün kuruluş, yapı ve işleyiş özellikleri nelerdir?
 - a. Aksu Köy Enstitüsü nasıl kurulmuştur?
 - b. Enstitünün altyapı ve fiziki özellikleri nelerdir?
 - c. Enstitüye öğrenci alımı nasıl olmuştur? Öğrenci özellikleri nelerdir?
 - d. Enstitünün idari yapılanması nasıldır?
 - e. Eğitim kadrosunun başlıca özellikleri nelerdir?
 - f. Enstitüde uygulanan öğretim programları nelerdir?
 - g. Enstitü programında hangi derslere, kaç saat yer verilmiştir?
 - h. Uygulamalı çalışmalar nasıl yürütülmüştür?
 - i. Öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesi nasıl yapılmıştır?
 - j. Resim, müzik ve beden eğitimi derslerinin faaliyetleri nasıl yürütülmüştür?
 - k. Enstitüde hangi sosyal ve kültürel faaliyetlere rastlanmaktadır?
 - l. Enstitünün mali kaynakları nelerdir?
 - m. Okul içi ilişkiler ve disiplin ne düzeydedir?
 - n. Enstitünün çevre ile ilişkileri nasıldır?
 - o. Enstitüde sağlık hizmetleri nasıl yürütülmüştür?
 - p. Enstitünün köylerle ve diğer enstitülerle ilişkileri nasıldır?
 - q. Enstitüde karşılaşılan sorunlar nelerdir?
 - r. Enstitüden mezun durumu nedir?
 - s. Enstitünün kapatılma süreci nasıl olmuştur?

2. Aksu Köy Enstitüsü'nün Aksu İlköğretmen Okulu'na dönüşümünden sonraki kuruluş, yapı ve işleyiş özellikleri nelerdir?
3. Aksu İlköğretim Okulu'nun Aksu Öğretmen Lisesi'ne dönüşümünden sonraki kuruluş, yapı ve işleyiş özellikleri nelerdir?
4. Aksu Öğretmen Lisesi'nin Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi'ne dönüşümünden sonraki kuruluş, yapı ve işleyiş özellikleri nelerdir?
5. Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi'nin Aksu Fen Lisesi'ne dönüşümünden sonraki kuruluş, yapı ve işleyiş özellikleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Aksu Köy Enstitüsü, Cumhuriyetin ilanı sonrası temel hedeflerden biri olan toplumun eğitilmesi, köy insanının bilimin aydınlığında bilinçlendirilmesi ve üretken hale getirilmesi amacıyla hizmet vermiş önemli bir kurum olmuştur. Kurumda bu amaçla yürütülen eğitim ve öğretim faaliyetlerinin, kurumsal yapının ve özelliklerinin incelenmesinin Türkiye Cumhuriyeti eğitim tarihi açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Aksu Köy Enstitüsü'nün geçirdiği birçok değişim ve gelişim açısından incelenmesinin hem tarih hem de eğitim bilimi açısından önemli olacağı değerlendirilmektedir.

Aksu Köy Enstitüsü'nün kurumsal yapı ve işlevinin, ayrıca köy enstitüsü statüsünün son bulduğu 1954 yılından şu anki adı ile Aksu Fen Lisesi olmasına kadar geçirdiği evrelerin kapsamlıca ortaya konulduğu çalışmaların eksik olduğu görülmüştür. Bu çalışma, görülen bu eksikliği gidermek anlamında bir adım olarak görülmektedir. Çalışmada kurumun tarihi arka planının ve tarihi süreç içinde geçirdiği değişimin ortaya konulmasının öğretmen yetiştirme, eğitim programları ve öğretim uygulamaları kapsamında geçmiş ile günümüz arasında kıyaslama yapabilecek ve geleceğe yönelik eğitim politikaları geliştirmede katkı sağlayabilecek fikirler sunabilmesi açısından önemli olacağı değerlendirilmektedir.

1.4. Araştırmadaki Sınırlılıklar

Çalışmada, araştırmanın amacı ve araştırma soruları çerçevesinde bugün Antalya ili Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Aksu Fen Lisesi olarak eğitim öğretime devam eden Aksu Köy Enstitüsü'nün tarihi arka planı ortaya konulmuştur. Bu kapsamda araştırmanın sınırlılığı Aksu Köy Enstitüsü ve devamındaki süreci içermektedir. Aksu Köy Enstitüsü ile bağlantılı diğer olay ya da olgulara yer verilmemiştir. Araştırma 1940 yılından günümüze bir zaman aralığı ile sınırlıdır. Ayrıca kuramsal veya kavramsal bir teori oluşturulmamıştır.

1.5. Tanımlar

Köy Enstitüsü: 17 Nisan 1940 tarih ve 3803 sayılı yasa ile köy öğretmeni veya ilkokul öğretmeni yetiştirmek üzere açılan okullardır. Enstitülere tam gün eğitim veren köy ilkokullarını bitirmiş sağlıklı ve şartları müsait köylü çocuklar seçilerek alınmışlardır. Enstitülerin eğitim süreleri en az beş yıldır. (T.C Resmi Gazete, 1940).Türkiye Cumhuriyeti tarihine göre Türkiye'ye özgü bir projedir.

İlköğretmen Okulu:1953 yılında kapatılan köy enstitülerinin yerine, 6 yıllık eğitim veren yine ağırlıklı olarak köy ilkokulu mezunu öğrenciler alan ve diğer 3 yıllık İlköğretmen Okulları ile birlikte lise seviyesinde program bütünlüğü içinde işleyen öğretmen yetiştirme kurumlarıdır.

Öğretmen Lisesi: 1973 yılında yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesindeki, "Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir." ilkesi doğrultusunda her seviyedeki öğretmenlerin yükseköğrenim görmesi amacıyla ve öğretmen yetiştiren kurumların lisans öncesi, lisans ve lisansüstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere imkân verecek şekilde yeniden düzenlenmesiyle ilköğretmen okullarının yerine açılmış 3 yıllık eğitim veren kurumlardır.

Anadolu Öğretmen Lisesi: 1989-1990 öğretim yılında öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına öğrenci hazırlamak, öğrencilerine öğretmenlik ruhunu aşılamak ve öğretmenlik mesleğini sevdirmek, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği

davranışları kazandırmak, bütün öğrencilere ortaöğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vermek, ülke kalkınmasına maddi ve manevi katkıda bulunma şuurunu ve gücünü kazandırmak” amacıyla kurulmuş okullardır.

Fen Lisesi: Eğitim süresi 4 yıl olan yatılı ve karma; zekâ düzeyleri ile fen ve matematik alanlarındaki yetenekleri yüksek olan öğrencileri, matematik ve fen bilimleri alanında yükseköğrenime hazırlamayı; Matematik ve fen bilimleri alanlarında gereksinim duyulan üstün nitelikli bilim insanı yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi; öğrencileri araştırmaya yöneltmeyi, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile yeni buluşlara ilgi duyanların çalışacakları ortamı ve koşulları hazırlamayı; yeni teknolojileri kullanabilen, yeni bilgiler üretebilen ve projeler hazırlayabilen bireyler yetiştirmeyi; öğrencilerin bilimsel araştırma yapmalarına, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izlemelerine yardımcı olacak şekilde yabancı dilde iyi yetişmelerini sağlamayı amaçlayan 10.1.1999 tarih ve 23579 sayılı Resmi Gazete’de kuruluşu ilan edilmiş okullardır.

II. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve veri analiz süreci açıklanmıştır.

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma, nitel araştırma yöntemleri temel alınarak tasarlanmıştır. Nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların bağlı oldukları doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik, araştırmayı ve anlamayı ön plana alarak nitel bir sürecin izlendiği yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 39).

Araştırmanın deseni, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 2007, s. 77).

Bu çalışmada, Aksu Köy Enstitüsü'nün kuruluşundan günümüze geçirdiği evreler arşive dayalı belgeler ve konu ile ilgili alan yazında yer alan çalışmalar ışığında betimlenmiştir. Bu kapsamda, Aksu Köy Enstitüsü dönemi ağırlıklı olmak üzere kurumun tarihi süreç içinde geçirdiği evreler (Aksu İlköğretim Okulu, Aksu Öğretmen Lisesi, Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi, Aksu Fen Lisesi) hakkında veri toplanmış ve elde edilen veriler ışığında her bir evrede kurumun kuruluş, yapı ve işleyiş bakımından özelliklerinin ne olduğu açıklanmaya çalışılmıştır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin elde edilmesinde iki temel veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar; arşiv taraması ve literatür taramasıdır. Arşiv taraması kapsamında Aksu Köy Enstitüsü ile ilgili ve araştırma sınırlılıklarımız içerisinde resmi ve resmi olmayan belgeler kurumun şu anki arşiv odası, müzesi ve kütüphanesinden ve ayrıca devlet arşivlerinden araştırılmış, elde edilen belgeler ışığında araştırma derinleştirilmiştir.

Literatür taraması kapsamında araştırma konusuyla ilgili olarak önceden yayınlanmış süreli ve süresiz yayınlar taranmış ve ulaşılan bilgiler çalışmaya yansıtılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada bilimsel sonuçlara ulaşmak için mevcut literatürün gözden geçirilmesi esastır. Bu nedenle, araştırmanın ilk adımı doğrudan veya dolaylı olarak konuya odaklanmış mevcut süreli ve süresiz yayınlar olmuştur. Köy enstitüleri üzerine yazılmış kitaplar, makaleler, resmi yayınlar, kanunlar, dergiler ve tezler literatürde taranmıştır. İlgili materyallerin bir listesi hazırlanmış ve kavramsal netlik elde edebilmek için incelenmiştir. Arşiv taraması için Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Aksu Fen Lisesi Müdürlüğü'nden yazılı izinler alınmıştır. Arşiv çalışmasının temeli olan Aksu Köy Enstitüsü ile ilgili arşiv belgeleri, Aksu Fen Lisesi'nin arşiv odası, müzesi ve kütüphanesinde araştırılmıştır. Bu kapsamda kurumun arşiv odasında bulunan dosyalar, belgeler ve defterler; müzede sergilenen belgeler, kitaplar, dosyalar, dergiler, ders malzemeleri ve öğrenci çalışmaları; kütüphanede bulunan kitaplar ve dergiler incelenmiştir. Belirtilen bu kaynakların dışında enstitüden günümüze kalan yapılar incelenmiştir. Tüm bu kaynaklardan elde edilen veriler, çeşitli yıllarda öğrencilik yapmış canlı tanıklarla yapılan görüşmeler neticesinde ulaşılan bilgi ve belgelerle de desteklenmiştir. Araştırma verileri bilimsel araştırma yöntemlerine uygun olarak toplanmış ve araştırma sahasından elde edilen veriler ile literatür taraması sonucu ulaşılan veriler birleştirilerek konu kapsamında yazıma yansıtılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Veri setinin çözümlenmesi içerik analiziyle yapılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramalara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Araştırma kapsamında yapılan arşiv ve literatür çalışmalarından elde edilen belge ve bilgiler konu kapsamında tasnif edilmiş ve betimlemeler yapılarak, elde edilen sonuçlar, ilişkiler örüntüsünde yorumlanmıştır.

III. BULGULAR

Bu bölümde, ilk olarak 1940 yılında kurulan ve günümüzde Aksu Fen Lisesi olarak devam eden Aksu Köy Enstitüsü'nün geçirdiği tarihi süreç, literatür ve arşiv taramasından elde edilen veriler ışığında ortaya konulmuştur.

3.1. Aksu Köy Enstitüsü

3.1.1. Kuruluş, Fiziki ve Altyapı Özellikleri

Aksu Köy Enstitüsü, 1940 yılında Antalya ilinin 16 kilometre doğusunda, “Karanlık Sokak” olarak bilinen yerde kurulmuştur. Enstitü yerleşkesi, Perge antik kentinin yakınında geniş bir alanı kapsamaktadır. Aksu Köy Enstitüsü, adını yakınında yer alan ırmaktan almıştır (Gedikoğlu, 1971). 1940 yılının Mart ya da Nisan aylarında İlköğretim Müfettişi Bayram Karatan başkanlığında Eskişehir Çifteler Köy Enstitüsü'nden gelen 18 öğrenci ve bir yapıcılık öğretmeni bu enstitünün ilk kuruluşunu gerçekleştirmiştir. Enstitünün eğitime başlaması için 4'ü enstitüye ve 4'ü ise öğretmenlere ait olacak şekilde 8 baraka yapmışlardır. Aynı yıl açılan bir proje yarışması sonucunda, Yüksek Mimar Asım Mutlu projeyi kazanmış ve daha sonra bu proje uygulanmıştır. Uygulama yoluyla öğrenme, az parayla çok iş çıkartarak tasarruf etme, milletin zaten kısıtlı olan olanaklarını yerinde kullanma amacıyla enstitüdeki binalar öğretmenler ve öğrencilerle birlikte yapılmıştır (Akçalı, 2015).

Diğer köy enstitülerinde olduğu gibi Aksu Köy Enstitüsü'nde de yapılar bir yerleşke anlayışı içindedir. Ayrıca bu yapılar yerleşme planlarına uygun olarak daha geniş ve dağınık bir alana yayılmıştır. Enstitüye tahsis edilen arazi şu anki Alanya-Antalya karayolundan itibaren az bir düzlükle başlayıp kademeli olarak yükselmektedir ve enstitü binaları arazinin bu kademeli yükselişine uyarak birbirinin ardı sıra kurulmuştur. İçme suyu enstitü öğretmen ve öğrencilerinin gayreti ile açılan kuyulardan sağlanmış enstitünün bulunduğu alan ziraat işleri için yeteri kadar sulak bir alan değildir. Enstitünün yükselen kısmı Perge harabelerinin bulunduğu sırtlara uzanmaktadır.

1939-1940 yılında birçok yeni bina yapılmıştır. Bunlar; 200 kişilik bir yatakhane, 200 kişilik bir yemekhane, 3 atölye ve 1 depodan oluşmaktadır (Köy ve Eğitim Dergisi;

1962). Derslikler, yatakhaneler, atölyeler, ışıklar, lojmanlar, hamam, çamaşırhane ve ahırlar, kümesler ve benzeri tüm yapıların bina içinde ya da yakınında olmamasına dikkat edilmiştir. Bu şekildeki bir yapılaşmanın oluşturulmasında iki temel amaç güdülmüştür. Birincisi dersliklerle atölyelerin, sosyal ve kültürel alanların bitişik olmasının eğitim ortamı açısından uygun olmayacağı, ikinci olarak ise, bu yapıların yeni köy yerleşimlerine örnek teşkil etmesi düşüncesidir.

Enstitünün fiziki koşulları ve olanakları ile ilgili Maarif Vekilliği'nin 1944 tarihli teftiş raporunda enstitüde o yıl ahşap ve kagir olmak üzere toplam 23 parça binanın mevcut olduğu bilgisi yer almaktadır. Aynı rapora göre bu binalardan iki tanesi plana göre yapılmış öğretmen evi ve iki tanesi de okul binasıdır. Enstitünün derslane, yemekhane, mutfak, çamaşırhane, hamam, tecrit yeri, revir ve atölyeleri yapılan teftişlerde bakımlı, temiz ve düzenli bulunmuştur. Enstitünün elektrik gereksinimi enstitünün kendi imkânları ile sağlanmıştır. Bir motor ile üretilen elektrik ile ihtiyaç olan elektrik üretilmiş ve marangoz atölyesindeki aletler bu elektrik kuvvetinden faydalanarak işletilmiştir. Enstitünün 1944 yılında bir laboratuvara, laboratuvar malzemelerine ve bir de kütüphaneye ihtiyacı olduğu rapor edilmiştir. Enstitü ile ilgili yapılan tespitlerde enstitünün 80 dönüm arazisi bulunduğu, bütün arazinin işletildiği ve bu araziye portakal, mandalina, limon greyfurt, muz ağaçları ile çam ve okalipütüs ağaçlarının dikili durumda olduğu ifade edilmektedir. Enstitü arazisinde sebzeçilik, meyvecilik, bağcılık ve arıcılık yapılmış olup; enstitüde 72 kıl keçi, 5 koyun, 5 araba atı, 2 inek, 1 tosun ve 2 buzağı ile hayvancılık, sütçülük ve süt ürünleri faaliyetleri yürütülmüştür (YKKED, 2011).

Enstitünün günümüzde kütüphane olarak kullanılan binası kuruluş yıllarında idare ve öğretmen binası olarak planlanmıştır. Kütüphane, oldukça büyük olup çok sayıda kitabı barındırmaktadır. Kütüphanede, dönemin güncel yayınları, gazeteler, dergiler, dünya ve batı edebiyatından eserler, pedagoji ve ders kitapları yer almaktadır. Özellikle köy enstitüsü ve ilköğretmen okulu dönemi yıllarına ait çeşitli ve zengin kaynaklara sahip kütüphane ile öğrencilerin birçok alanda bilgi sahibi olmalarının, çok yönlü yetişmelerinin, çağın gereklerini ve gerçeklerini görmelerini sağlamanın amaçlandığı düşünülmektedir. Okuma zevkinin aşılandığı, okuma alışkanlığının kazandırıldığı derslerde ve mesleki konularda daha da derinleşmelerine imkân sağlayan okuma salonu tarzı odalar da bu binada yer almaktadır.

Aksu Köy Enstitüsü'nden 1949-1950 öğretim yılında mezun olan Dursun (2016) öğrencilik yıllarında kurumun fiziki olanakları ile ilgili olarak enstitü yerleşkesindeki "U" şeklindeki binalardan bahsetmiştir. Bu binalardan bir tanesinin yemekhane, diğerinin ise depo olarak kullanıldığı; ayrıca revir ve karantina olarak sağlık hizmetleri için tahsis edilmiş farklı bir binanın; kızlar yatakhane ve okul müdürünün lojmanı olarak kullanılan iki katlı başka bir binanın daha olduğu bilgilerini aktarmıştır.

Enstitünün tarım, zirai ve hayvancılık faaliyetlerinde kullanılmak, iş başında eğitimleri gerçekleştirmek ve enstitüye mali kaynak sağlamak amacıyla tahsis edilmiş bir tarım arazisi de mevcuttur. Bu alanda mevsime, yörenin toprak ve iklim koşullarına uygun olan pamuk, mısır, karpuz, narenciye gibi ürünler yetiştirilmiştir. Ayrıca bu alanlar, öğretmen adaylarının bitki ve hayvan yetiştirme ve bunlardan elde edilen ürünleri değerlendirme konusunda yeterli bilgi ve tecrübe kazanmaları için uygulama alanları olarak kullanılmıştır. Enstitülerin temel amacı; teorik bilgilerin uygulamayla ilişkilendirilerek öğretmen adaylarının meslek hayatının gerçeklerinin sunulduğu şartlarda göreve ve hayata hazırlanması olmuştur. Bu açıdan enstitü içerisinde kurulan atölyeler, işlikler ve laboratuvarlar öğrencilerin uygulamalar yapıp kendilerini yetiştirmelerine katkı sağlamıştır. Derslikler her bir ders için özel dersane şeklinde düzenlenmiş ve derslere ait araç-gereç, kitap her türlü malzeme bu derslikler içerisinde bulundurulmuştur. Günümüzde iş atölyeleri ve derslikler kullanılamaz durumda olup atölyelerde bazı araç-gereçlerin ve makinaların günümüze kadar durduğu görülmektedir.

Aksu Köy Enstitüsü'nün yapılış ve fiziki şartları ile de ilgili olarak Hasan Ali Yücel'in köy enstitüleri projesine başladığı zamanlarda tuttuğu Maarif Vekilliği defterinde, bir senede yapılan işleri şu şekilde özetlediği görülmüştür:

"Şu anda o tarihle bugün arasında ancak bir yıllık bir zaman fasılası var. Cumhuriyet Maarifinin bu tek yıl içinde köy enstitüleri için yaptığı işleri en kısa şekli ile arz edeceğim:

- 1) Köy Enstitülerine kız ve erkek olmak üzere 6.000 talebe kaydedildi.*
- 2) 12 büyük yatakhane binası yapıldı.*
- 3) 38 dersaneli 19 büyük okul binası inşa edildi.*

- 4) 500 kişilik 9 yemekhane binası yapıldı.
- 5) 18 aileye mahsus olmak üzere 12 öğretmen evi kuruldu.
- 6) Hayvanlar için 9 ahır ve tavla ve bir o kadar depo inşa edildi.
- 7) Bu müesseselerde 4.600 dönüm yer sürüldü ve buralara hububat ekildi.
- 8) 28.000 fidan dikildi.
- 9) 820 dönüm yer sebze ziraatı için hazırlandı.
- 10) 280 dönüm bağ yapıldı.
- 11) 6.000 talebeye giyecek, yatacak ve yiyecekler ile alakalı eşya temin olundu ve bunların dikimleri kendi vasıtalarımızla yapıldı.
- 12) Enstitünün vaziyet ve bina planları memleket mimarları arasında müsabakaya konuldu ve hepsinin tafsilat planları hazırlattırıldı. Bu planlarla inşaata başlamış bulunuyoruz.
- 13) Köy Enstitülerinde okuyan talebenin mezun oldukları zaman köylerinde bulacakları ev ve okul binalarının planları yine müsabakaya konarak tespit edildi.
- 14) Enstitülerden mezun olacak talebe için kanuna göre tesis edilecek tekait, sağlık ve içtimai yardım sandıklarının nizamnameleri Şurayı Devlete takdim edilmek üzere hazırlandı.
- 15) Tedrisat programları, ortaokul ve öğretmen okulları programlarından istifade edilerek ve muhitin hususi şartları göz önünde tutulmak şartıyla tertip ve tatbik edildi.

Bir sene içinde yapılmış şu işler, bu davanın yürüyeceğine delil olabilir. Enstitülerimizi ziyaret eden mebus arkadaşlarımızın görüşleri ve ifadeleri bizim için başlı başına bir emniyet ve kuvvet oluyor. Türk çocuğunun, yüksek istidatta bulunduğunu bir kere daha denemeye vesile veren bu müesseselerin bu kadar kısa zamanda kurulup yürümesine vazife almış olan bütün arkadaşlarımızı şükranla ve emekleri muvacehesinde kendilerini minnetle anarım” (Maarif Vekilliği Defteri, 1941).

Köy enstitüleri, o dönemde önemle üzerinde durulan ve takip edilen bir proje olmuş; enstitülere yapılan ziyaretlerle ve enstitülerden gelen raporlar doğrultusunda enstitülerin kurulması, fiziki şartlarının iyileştirilmesi, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi amacıyla kısa zamanda oldukça önemli çalışmalar yapılmıştır. Aksu Köy Enstitüsü'nde de kurulduğu yıldan itibaren bir yandan eğitim ve öğretim faaliyetleri devam etmiş, bir yandan da öğretmen, öğrenci ve köylülerin yardımıyla ihtiyaç duyulan ve planlanan yapıların tamamlanması için çalışmalar sürdürülmüştür. Kısıtlı devlet imkanı ile devlete yük olmadan kurulan enstitü, öğretmen ve öğrenciler tarafından yürütülen özverili çalışmalar ve sahiplenme duygusu ile kısa sürede yapı ve işleyiş bakımından hazır hale getirilmiştir.

3.1.2. Öğrenci Alımı ve Öğrenci Özellikleri

Maarif Vekilliği tarafından, köy enstitülerine öğrenci alımı konusunda nasıl bir program uygulanacağına ilişkin esaslar enstitü müdürlüklerine resmi yazılar ile bildirilmiştir. Örneğin, Tedrisat Umum Müdürlüğü'nün Köy Öğretmen Okulları'na kabul edilecek öğrenciler ile ilgili yazısı şu şekildedir:

“bölge müessesesi olarak açılan Köy Öğretmen Okulu'na, o ildeki köy ve nahiye halkı çiftçilikle geçinen kasabalardaki ilkokulları bitirmiş çocuklardan öğrenci alınması uygun bulunmuştur. Bu öğrencilerin halen çiftçilikle geçinen ailelerin çocuklarından olması, sağlık durumlarının elverişli olması esası getirilmiş ve istekliler arasından en uygun olanların seçilmesi koşulu konulmuştur” (Tedrisat Umum Müdürlüğü, 1940).

Yukarıda belirtilen koşulların en iyi şekilde sağlanabilmesi için de “talebe seçim fişi” adı verilen fişlerin doldurulması, bu işlem sırasında da aday öğrencinin mutlaka görülmesi gereği belirtilmiştir. Fişlerin en geç 18.03.1940 tarihine kadar Köy Öğretmen Okulu Müdürlüğü'ne ve fişlerde adları yazılı öğrencilerin bir listesinin de Maarif Vekilliği'ne gönderilmesi zorunluluğu üzerinde durulmuştur. İlgili yazıda, okula alınacak kız ve erkek çocuklarının giyecek, yiyecek ve yatacak eşyaya ait masraflarının okul idaresince temin edileceği ancak yol masraflarının öğrencilerin velilerine ait olduğu, Köy Öğretmen Okulları'nın tahsil sürelerinin beş yıl olduğu, bu okullara kabul edilen öğrencilerden kefalet senedi isteneceği gibi esaslar yer almıştır (Eser, 2011). Bu esaslar, ilgili belgenin gönderildiği tarihten iki ay kadar sonra açılan

köy enstitülerine öğrenci alınırken de uygulanmıştır. İlk Tedrisat Umum Müdürlüğü'nün 6/9175 sayı ve 18.07.1941 tarihli, köy enstitülerine alınacak talebe hakkındaki yazısında da, enstitüye giriş şartları belirtilmiş; buna göre bir önceki yazıda olduğu gibi köy ilkokullarını bitirmiş, sağlıklı ve yetenekli köylü çocuklarının enstitü öğrencisi adayı olabileceği belirtilmiştir. Bu adayların seçilmesinde de, talebe seçim fişi uygulaması gözetilmiştir (Eser, 2011).

Enstitülerin yerleri belirlenirken coğrafi bakımdan bir gruplamaya gidilmiş, her bir enstitünün bir bölge okulu şeklinde çevre illerden öğrencilerin toplanabileceği bir eğitim yuvası olması düşünülmüştür. Aksu Köy Enstitüsü'ne de köy enstitülerinin kuruluş amacı ve yönetmelik doğrultusunda Antalya, İçel ve Muğla'nın köylerinden eğitim almak için beş yıllık ilkokul mezunu köylü çocukların kaydı yapılmıştır. "Eğitime başlandığı dönemde öğrenci sayısı 200'e ulaşmıştır" (Köy ve Eğitim Dergisi, 1962, s. 53).

Köy enstitülerine, o dönemlerde kısıtlı ulaşım ve iletişim olanaklarına; tazminat ödeme yükümlülüğü ve 20 yıl zorunlu görev gibi şartlara rağmen köylü halk tarafından da ilgi gösterilmiş ve kısa sürede çok sayıda öğrenci kayıt edilmiştir. Aksu Köy Enstitüsü'ne Antalya'nın doğu ve batısındaki köylerden gelen köylü çocuklar çoğunluk olmak üzere İçel ve Muğla'nın köylerinden gelen ilkokul mezunu köy çocukları kabul edilmiştir. Enstitüye çoğunlukla erkek öğrenciler başvurmuştur. İlk yıl enstitüye başvuran kız öğrenci sayısı oldukça düşük olmuş ancak sayı sonraki yıllarda artmıştır.

3.1.3. İdare ve Öğretmen Kadrosu

Enstitünün 1941 tarihli demirbaş defterinden elde edilen bilgiler doğrultusunda enstitünün idari kadrosunda bir müdür ve bir müdür muavinin yer aldığı; kültür, sanat, ziraat, hayvancılık ve zanaat dersi öğretmenleri olmak üzere birçok dalda öğretmeni bulunduğu görülmektedir.

Enstitüdeki roller sadece öğretmen ve öğrenci olmakla sınırlı değildir. Enstitünün bir gerçeği olarak öğretmenler ve öğrenciler; usta-çırak, ağabey-kardeş ve hatta ebeveyn-evlat ilişkisi içerisinde enstitü yaşamını birlikte sürdürmüşlerdir. Bu durum incelendiğinde, dönemin diğer köy enstitüleri gibi Aksu Köy Enstitüsü'nde de, gerek öğretmen, gerekse öğrenci rollerinin sınırlı kalmadığı, farklı rol ve sorumlulukların

olduğu bir sistemin içerisinde yer aldıkları görülmektedir. Belirtilen sosyal iletişim ve yardımlaşmanın yanı sıra, bireysel rollerin de esnek olması sayesinde, öğretmen ve öğrenciler bu çetin ortamda gereken yerde inisiyatif kullanabilme ve çözüm üretebilme becerilerini geliştirmişlerdir.

Yine böyle bir ortam içerisinde eğitim ve öğretim sürecine devam eden Aksu Köy Enstitüsü'nün tarihinde birçok unutulmaz şahsiyet vardır. Ortaöğretimini Aksu Köy Enstitüsü'nde, yükseköğrenimini ise Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü'nde tamamlamış olan Fahri Özçelik tarafından kaleme alınan bir yazıda, enstitüye ve enstitüde öğretmenlik yapmış öğretmenler ile ilgili bazı bilgilere rastlıyoruz. Aksu Köy Enstitüsü'ne emek vermiş birçok şahsiyet arasından özellikle unutamadığı biri olan Doktor Bedia Hüdaverdi hakkında şunları yazmıştır:

“Aksu Köy Enstitüsü'nde öğretmenler ve yöneticiler kucakladılar bizi. Anamızı, babamızı sormadılar. Onlar oldu bizim anamız babamız. Bizi banyolara attılar, köyümüzde atamadığımız kirleri attık üzerimizden. Ayağımıza postal, sırtımıza tulum giydirdiler. Gönlümüzün içine, gözümüzün içine içine sıcak baktılar. Sevdik onları, saydık onları, onlar da bizi. Çok çocuklu, çok analı, çok babalı bir aile olduk, yeni bir birey, yeni bir toplum olmayı amaçladık. Cebimize para vermediler, ama ellerimize kalem, kitap, araç ve gereç verdiler.” (s. 23-24)

“Önce karanlık sokaktaki Aksu Köy Enstitüsü tahta barakalarla donatılmış iken, modern binasız, revirsiz, susuz, ışsızken Aksu Köy Enstitüsünü, şalvarlı, kasketli, içten bakışlı, iyi niyetli, can yürekli köy çocuklarını yadsımadı, öptü alınlarından, tuttu ellerinden. ‘Evladım’ sözcüğünü sanki onlara vermişçesine Fahri, Cavit, Zehra, Pakize evladım” dedi. Evlatlardı, ana oldu; ders verdi öğretmen; sıcak ellerini pak alınlara koydu sancılar giderdi doktor oldu. Toplumsal yaşama eşsiz katkılarıyla köy çocuklarının unutulmaz önderi oldu.

Anamız, öğretmenimiz, doktorumuz her şeyimiz oldu. Ama ‘Bana “Doktorum.” deyin yeter.’ dedi. Sadece bizim değil, herkesin biricik doktoru oldu, Dr. Bedia Hüdaverdi'miz” (Binbaşoğlu, 1993, s. 41).

Dr. Bedia Hüdaverdi enstitünün hem doktoru hem de “eğitimbaşı” olarak görev yapmıştır. Köy enstitülerinde “eğitimbaşı”nın görevlerini, kendisi de eski Aksu Köy Enstitüsü'nden mezun olan Türkoğlu (1997, s. 206) ise şöyle tanımlamıştır:

“Eğitimbaşı, enstitünün tüm eğitim öğretim işlerinden, programın işlenmesinden sorumlu ve yetkili müdür yardımcısıydı. Tüm iş ve kültür dersleri ve çalışmalarının zamanlamasını planlayıp sağlıklı olarak uygulamasını yönetirdi.”

Aksu Köy Enstitüsü müdürlerinden Talat Aksoy enstitünün ilk ve kurucu müdürü olarak görev yapmış ilerleyen yıllarda ilköğretim genel müdürü İsmail Hakkı Tonguç’un görevlendirmesi ile başka bir enstitüde görev almıştır. Aksu Köy Enstitüsü’nün ilk yıllarında görev yapmış idare ve öğretmen kadrosu Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3. 1. Aksu Köy Enstitüsü İdare ve Öğretmen Kadrosu

Adı ve Soyadı	Vazifesi
Talat Ersoy	Müdür
Ruhi Esin	Müdür Muavini
Zarif Tuncay	Öğretmen
Pesent Ilgaz	Öğretmen
A. Hamdi Esmer	Öğretmen
Bedia Hüdaverdi Taner	Öğretmen ve doktor
Zühre Esin	Öğretmen
Mustafa Renda	Öğretmen
Nafia Akalın	Öğretmen
Süreyya Buluşan	Memur
Ahmet Dokumacı	Daktilo

(Demirbaş Defteri, 1941).

1944 tarihli teftiş raporunun “Öğretmen durumu” başlıklı bölümünde şu bilgilere yer verilmektedir: *Enstitünün 10 tanesi kadın ve 14’ü erkek olmak üzere 24 öğretmeni mevcuttur. Beden terbiyesi öğretmenliği münhaldir. Enstitüye iyi yetişmiş ve değerli bir beden terbiyesi öğretmeni bulunarak öğretmen kadrosunun tamamlanmasını dileriz* (YKKED, 2011, s. 86-87).

Aksu Köy Enstitüsü’nde görev alan öğretmenlerden bir kare Şekil 3.1’de yer almaktadır.



Şekil 3. 1. Aksu'da Öğretmenler

Aksu Köy Enstitüsü mezunu Şener'in "Köyden Aksu Köy Enstitüsü'ne" adlı anı kitabında çeşitli yıllarda görev almış idareci, öğretmen ve personele ait aktardığı bilgiler şu şekildedir:

"Talat Ersoy- müdür (1940-1944), Halil Öztürk-müdür (1944-1945), Kemal Kaya- müdür (1946), Şevket Hızal-eğitim başı, Remzi Arifoğlu-eğitim başı, Zait (soyadı hatırlanmıyor)-müdür muavini, Halil Araç-müdür muavini

Kültür dersi öğretmenleri: Ahmet Hamdi Esmer, Selahi Uraz, Zekayi Tükenmez, Münir İyikan, Sebaat Ermumcu, Şefika Toptaş, Meftune Tansel, Makbule Çetik, Ziya Gülaydın, Mehmet İnal, Mehmet Öztürk, Mehmet Çağlar, Yekta Bey, Ahmet Tamer

Bedia Kervancıoğlu-doktor, Ayşe Titiz-hasta bakıcı, İbrahim Bey-Marangozluk öğretmeni, Durmuş Gök-İnşaat öğretmeni, Mustafa Özgür-Demircilik öğretmeni, Mehmet Başaran-Türkçe öğretmeni, Hasan Güler-Demircilik öğretmeni, Kadir Pekgöz-Müzik öğretmeni, Harun Bey-Resim-iş öğretmeni, Hasan Serinkan-Tarım, Bekit Timuçin-İnşaat, Mehmet ve Bekir usta-demirci, Ali Usta (Arap Ali)-motorhane ustası, Mehmet Usta-aşçıbaşı, Ali Dayı-arabacı, Faik Bey-mali işler memuru, Şevket Amca-ambar memuru, Emine Karakurum-kütüphane memuru" (Şener, 2013, s. 37-39).

Köy enstitüsü öğretmenleri ve idarecilerinin görevleri çok çeşitlidir. Öğretmenlerin görevleri teorik bilgiyi aktarmakla sınırlı olmayıp enstitünün yapılaşmasının tamamlanması, program dahilinde birçok alanda uygulamalı eğitim verilmesi, öğrencilerin sağlıklarının takip edilmesi, tarım işlerinin daha bilimsel yöntemlerle yapılması ve arazilerin işletilmesi, köylüye üretimlerinin daha verimli hale getirilmesi için rehberlik edilmesi, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin düzenlenmesi gibi farklı görevleri yürütmüşlerdir. Aksu Köy Enstitüsü idare ve öğretmen kadrosu kuruluşundan itibaren bu amaçlar doğrultusunda eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürmüş ve enstitü yaşamını şekillendirmiştir.

3.1.4. Eğitim ve Öğretim Süreçleri

Köy enstitülerinin 1943 yılına kadar belirli bir çalışma programı olmamış ve ilerleyen yıllarda ise programların ayrılığında kaynaklı bazı sorunların yaşanması, deneyimlerin paylaşılmasına ihtiyaç duyulması sebebiyle köy enstitülerinin ilköğretim programı oluşturulmuştur (Kirby, 2010). Tablo 3.2’de eğitim programının detaylı çizelgesi gösterilmiştir.

Tablo 3. 2. Köy Enstitüleri 1943 Ders Yılı Programı

Dersler	Sınıf I	Sınıf II	Sınıf III	Sınıf IV	Sınıf V	Beş yılda okutulacak ders saati sayısı
Türkçe	4	3	3	3	3	736
Tarih	2	2	1	1	1	322
Coğrafya	2	2	1	1	-	276
Yurttaşlık Bilgisi	-	1	1	-	-	92
Matematik	4	2	2	3	2	598
Fizik	-	2	2	1	1	276
Kimya	-	-	2	2	-	184
Tabiat ve Okul Sağlık Bilgisi	2	2	2	1	1	368
Yabancı Dil	2	2	2	2	1	414

Dersler	Sınıf I	Sınıf II	Sınıf III	Sınıf IV	Sınıf V	Beş yılda okutulacak ders saati sayısı
El Yazısı	2	-	-	-	-	92
Resim - İş	1	1	1	1	1	230
Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar	1	1	1	1	-	184
Müzik	2	2	2	2	2	460
Askerlik	-	2	2	2	2	368
Ev İdaresi ve Çocuk Bakımı	-	-	-	-	1	46
Öğretmenlik Bilgisi	-	-	-	2	6	368
Zirai İşletme Ekonomisi, Kooperatif	-	-	-	-	1	46
Toplam	22	22	22	22	22	5060

Buna göre programda, öğrencilerin beş yıllık eğitim süresince kültür, fen ve öğretmenlik bilgisi dersleri (114 hafta), ziraat dersleri ve çalışmaları (58 hafta), teknik dersler ve çalışmalar (58 hafta) şeklinde üç ders grubuna yer verilmiştir. Enstitüdeki beş yıllık eğitim kapsamında toplam 230 hafta teorik ve uygulamalı derslere ayrılmış, yazları en fazla 6 hafta olmak üzere toplam 60 hafta da tatil olarak planlanmıştır. Haftalık ders saati toplamı 44'tür. Kültür dersleri coğrafya, tarih, matematik, fizik, kimya, Türkçe, yabancı diller, kompozisyon, eğitimbilim, askeri bilgiler, resim, müzik, folklor oyunları, ev idaresi, çocuk bakımı ve kooperatifçilik ekonomisi gibi konuları içermektedir. Tarım dersleri ise tarımsal etkinlikleri, besin maddeleri tarımını, gerekli endüstriyel bitkilerin tarımını, tarım sanatlarını, zootekni, hayvan besiciliği, tavukçuluk, ipek böcekçiliği, arıcılık, balık avcılığı ve buna benzer etkinlikleri kapsamaktadır (Arayıcı, 2002). Erkek öğrencilerin demircilik, dülgerlik, yapıcılık; kız öğrencilerin ise biçki-dikiş, örgü-dokumacılık ve ziraat sanatları şubelerinden birine seçilmeleri ikinci sınıftan itibaren mümkün olmuştur. Bununla, köylerde geçerli birer meslek öğrenmeleri amaçlanmıştır.

Diğer köy enstitülerinde olduğu gibi Aksu Köy Enstitüsü'nde de günlük yaşamda iş

bölümü ve sosyal etkinlikler enstitü geleneğine göre oluşturmuştur. Buna göre her sabah “kampana (çan)” sesiyle hayat yeniden başlar, okulun tüm öğrencileri okul meydanında toplanır, hep birlikte müzik eşliğinde sabah jimnastiği ya da dansı yapar; sonra da çalışma programına göre öğrenciler gruplar halinde dersliklere ve işliklere giderdi (Uygun, 2003). Enstitüdeki gündelik yaşam mezun Veli Görmez tarafından şu şekilde dile getirilmiştir:

“Sabahleyin kampana çalardı. Büyük kampana dan dan dan! Çalmaya başlar... ineriz dersanelere, bir saat hazırlık yapardık. Mütalaaa dersi yaparız. Ondan sonra kampana çalar, yemeğe gider, yemeğimizi yeriz. Yemekten sonra Beden Eğitimi olarak 981 öğrenci daireler olur, halka çevirir, bir müzik öğretmeni ortaya çıkar; zeybekler oynarız. Harman dalı, artık o şekilde kızlı erkekli daireler şeklinde; müzik olarak akordion çalar, biz de oyun oynarız. Ondan sonra (...) gruplar halinde herkes sınıfıyla sıraya geçer. (...) derse girecek olanlar ayrılır, onlar dersine girer; ziraat işimiz vardı, tarım işimiz vardı, bir inşaat bölümü vardı, demircilik, inşaat..., bu şekilde gruplara ayrılırız. İş bölümü yapılır, iş bölümünde derse gitcekler derse, okulda ziraat işi veyahut inşaat bölümüne ayrılacak olanlar; dokuma kısmı var, demircilik var, okulda sanat bölümleri var, ora ayrılacak olanlar ayrılırlar. Gruplar halinde artık derse giden dersine, işe giden de işine devam ederdi” (Uygun, 2003, s. 90).

Aksu Köy Enstitüsü’nde görülen genel bilgi dersleri; Türkçe, Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık bilgisi, Matematik, Fizik, Kimya, Tabiat bilgisi, Okul Sağlık Bilgisi, El Yazısı, Resim, İş, Beden Eğitimi, Müzik, Kooperatiflik, Askerlik, Çocuk Bakım gibi derslerden oluşmaktadır. Mesleki dersler ise; Ruhbilimi, Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi, Toplum Bilimi, Eğitim Bilimi, Genel Öğrenim Metodu, Özel Öğretim Metodu, Eğitimbilimi Tarihi ve Teşkilat gibi alanları kapsamaktadır.

Köy enstitüleri, 1943 yılına kadar daha önceki programlardan yararlanarak ana bir çerçeve etrafında kendi programlarını enstitü şartlarına göre kendileri hazırlamışlar ve uygulamışlardır. Programların zamana dağıtılarak uygulanması konusunda enstitülere yetki ve esneklik tanınmıştır. Öğretmenler kurulu programın planlanması ve uygulamasında enstitünün yetkili kurulusudur. Bu süreçte İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç’un ziyaretleri, incelemeleri direktifleri, enstitülere göndermiş olduğu mektuplar da uygulamalara yön vermiştir. Köy enstitüleri programı konusunda;

hazır, daha önceden var olan bir programı enstitülerde uygulamak yerine yapılan incelemeler, uygulamalardan alınan dönütler ve sunulan raporlar doğrultusunda enstitüye özgü bir program hazırlanması fikrinin benimsendiği anlaşılmaktadır. Bunun için belli bir hazırlık süreci olmuş, tecrübeye ve incelemeye dayalı bir program oluşturulmuştur. 1943 yılında çıkarılan program köy enstitülerinin özgün programı kabul edilebilir. Programa ders saatleri dışında kültürel ve sanatsal etkinlikler de dahil edilmiştir. Derslerin işlenişinde bireysel etkinlik, ekip çalışması, araştırma, deney, gözlem, sonuç çıkarma, yazılı ve canlı kaynaklara başvurma, bulguları rapor etme veya sözlü olarak ifade etme gibi yöntem ve teknikler temel alınmıştır. Enstitülerde yürütülen faaliyetlerde eğitim ve öğretimin “iş içinde ve iş aracılığıyla yapmak” olduğu görülmektedir.

3.1.5. Okul Etkinlikleri

Köy enstitüleri, çeşitli kültürel, sportif, edebi, sanatsal ve sosyal faaliyetlerin öğretim hizmetleri ile birlikte başarılı bir şekilde yürütüldüğü birer eğitim yuvası olmuştur. Aksu Köy Enstitüsü’nde diğer tüm köy enstitülerinde olduğu gibi oldukça yoğun dersler ve faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetler ve dersler kimi zaman müfettişler ve yetkililer tarafından kontrol edilmiş ve yapılan eğitim faaliyetlerinin durumu hakkında bilgi sahibi olunmaya çalışılmıştır. Yapılan böyle bir ziyaretten bahseden İlyas Sinal, 15 Mayıs 1951 tarihli İlk Öğretim Dergisi’nde “*Aksu Köy Enstitüsünde Spor Çalışmaları*” isimli bir makale yayımlanmıştır. Sinal bu makalede yaptığı ziyareti şu şekilde ifade etmiştir:

“...yolum Antalya’ya düşmüştür. Aksu Köy Enstitüsüne uğramak tabii vazifelerimdendi. İlk işim Enstitünün beden terbiyesi faaliyetini araştırmak oldu. Bir sabah bir davul ve birkaç akordeon ile grup grup öğrenciler halka oldular, hep birlikte milli raksları yaptılar ve sonra dağıldılar. Öğle ve akşam paydoslarında meraklı birkaç çocuk ceketleri sırtında ve hatta kasketleri başlarında olarak, kan ter içinde kalıncaya kadar oynadılar, sonra işlerine (sınıf, atölye veya bahçe işlerine) gittiler. Müdür ve beden terbiyesi öğretmeni ile görüştim. Keza burada da beden terbiyesi ve spor işlerini programlaştırdık. İşe hemen başlayacaklarını, bunu dava olarak ele alacaklarını söylediler. Ben de gerekli direktifleri verdikten sonra işlerin yapılacağı kanaatinde bulunduğumu

raporunda belirtmiştim. Ertesi yıl yine vazifeli olarak aynı enstitüye gitmiştim. Müdür ve beden terbiyesi öğretmeni değişmiş fakat verilen söz yine yapılmamıştı. Okul idaresiyle aynı dava üzerinde görüştük. Ve birçok vaatler aldık. Bilahare bu işi uzaktan takip ettim ve öğrendim ki iş yine bildiğim gibi kalmış” (Sinal, 1951, s. 4143).

Özelde Aksu Köy Enstitüsü ve genelde ise köy enstitülerinin kültür derslerine olduğu kadar sportif ve diğer aktivitelere verdikleri önem ve değer bir örneği olan bu ifadeler aslında enstitülerin tüm yönleriyle toplumun gelişmesinde verdikleri çabanın bir göstergesidir. Güne müzik eşliğinde yapılan sabah sporu ile başlanması adeta köy enstitüsü denince ilk akla gelen uygulamalar arasındadır. Bu sayede öğrencilerin hem eğitime hem de hayata sağlıklı ve motivasyonu yüksek bir şekilde hazırlanmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

O dönemlerde düzenli olarak yayımlanan İlk Öğretim dergisinde enstitülerle ilgili faaliyetlere de oldukça yer verildiği görülmektedir. İlk Öğretim Dergisi'nin 1951 yılında çıkan 319-320. sayısında enstitüdeki sportif faaliyet ile ilgili bir habere rastlamaktayız. Enstitünün sportif faaliyetlere verdiği önemin de bir göstergesi olan spor müsabakalarına katılacak Aksu Köy Enstitüsü öğrencilerine ait bir görüntü Şekil 3.2'de yer verilmiştir.



Şekil 3. 2. Yarışmaya Katılacak Enstitü Ekibi

Aksu Köy Enstitüsü'nde voleybol ve güreş öğrencilerin ilgi gösterdiği spor dalları arasındadır. Enstitüyü çeşitli zamanlarda Yaşar Doğu ve İsmail Ogan gibi başarılı

sporcular ziyaret etmiştir. İzcilik ve askerlik de eğitim verilen konular arasındadır. Resmi günler ve bayramlar coşkuyla kutlanmış, törenlerde öğrencilerin hazırlamış olduğu türlü gösteriler ve tören geçitleri başarıyla icra edilmiştir. Çeşitli dallarda düzenlenen müsabakalar ile öğrencilerin hem takım ruhunu, dayanışmayı, işbirliğini öğrenmelerinin hem de sağlıklı olmalarının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Eğitim öğretim faaliyetlerinde sadece kültür derslerinin aktarılması, sportif ve kültürel faaliyetler ile yetinilmemiştir. El becerilerinin geliştirilmesi ve sanatsal faaliyetler bakımından da çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda yöresel özellikler göz önünde bulundurulmuş, eğitim çevresinin kültürel, coğrafi ve demografik yapısı derslerin işlenişine yansıtılmıştır. Enstitünün şu anki müzesinde sergilenen eserlerde kız öğrencilerin işlemiş olduğu nakış ve dokuma örneklerinde, yöresel motifleri işlediği görülmektedir. Öğrenciler belli bir program dahilinde tarım arazilerine götürülerek buralarda özellikle narenciye yetiştiriciliği kapsamında arazinin işlenmesi, ürünün dikim, bakım ve hasadı gibi konularla ilgili uygulamalı eğitime tabi tutulmuşlardır. Zirai faaliyetlerde eğitim alan bu öğrencilere bölgenin coğrafi özelliklerine uygun faaliyetler yapıldığı ve derslerin bu doğrultuda işlendiği anlaşılmaktadır. Ayrıca toplu eğitim faaliyetlerine önem verilmiş, kız ve erkek öğrenciler ancak zanaat derslerinde ayrı kümeler halinde ders işlemiş ve kendilerine uygun zanaatlar üzerinde çalışmışlardır.

Köy enstitüleri tarihinde birisi 1943 diğeri de 1947 tarihinde çıkarılmış iki tane öğretim programına rastlamaktayız. Her iki programın da temelinde öğrenci merkezli olduğunu görülmektedir. Yapararak yaşayarak ve iş içinde eğitimin temel alındığı bu programlar kültür, tarım ve teknik derslerden oluşmaktadır. Bu dersler birbirlerini tamamlayan ve iç içe bir program dahilinde uygulanmaktadır.

Köy enstitüleri ilkokul üzerine 5 yıllık öğretim veren kurumlar olarak yapılandırılmıştı ve öğrencilere yazları en fazla 45 gün izin verilirdi. 1946'ya kadar uygulanan enstitü programlarında öğretmenlik bölümünün haftalık ders saati 44 saat olarak belirlenmişti.

Köy enstitüsü öğretim programlarına göre teorik ve uygulamalı derslerde öğrencilerin kümelere ayrılarak dersliklerin, tarım arazilerinin ve iş atölyelerinin dönüşümlü olarak kullanılması planlanmıştır. Buna göre öğrenciler kümelere ayrılır, bir küme o hafta tarım arazilerindeki ve atölyelerdeki faaliyetleri yürütürken, diğer küme ise kültür

dersleri için dersliklere giderdi. Köy enstitüsü programında genel kültür ve zanaat eğitimi yanında edebiyat, resim, spor, müzik gibi dersler de yer almaktaydı ki bu durum köy enstitülerinin çok yönlü öğrenci gelişimi amacına doğrudan katkı sağlamıştır. Serbest okuma saatlerinde enstitü kütüphanesinde mevcut temel eserlerin okunması ve okunan kitapların özetlenmesi, ana fikrinin yazılması, okunan oyunların piyeslerle sunulması da enstitüdeki örnek uygulamalar arasında yer almaktadır.

Dursun (2016), Aksu Köy Enstitüsü'ndeki eğitim öğretim uygulamaları ile ilgili olarak İstiklal Marşı'nın doğru şekilde söylenmesinin üzerinde çok durulan bir konu olduğunu, Aksu Köy Enstitüsü'nde öğretmen yetiştirme sürecinde milli değerlerin de üzerinde hassasiyetle durulan bir konu olduğunu ifade etmiştir.

Kızlar ve erkeklerin ayrıldığı iş eğitimlerinde de uygulamalar iş atölyelerinde, açık alanlarda ziraî alanlarda veya uygulama alanlarında yürütülürdü. Teorik bilgiler buralarda el becerisine dönüştürülürdü. Örneğin inşaat bölümünde öğrenciler çevreden (Aksu Köy Enstitüsü'ne yakın tepelerden ve Perge harabelerinin bulunduğu alandan) topladıkları taşlar ile bir yapı oluşturur, usta öğretmenler ise onları iş başında kontrol ederdi. Ayrıca bu derslerin notları da iş başında uygulamaya dayalı olarak verilir. Dursun (2016) uygulamalı derste geçen bir anısını şöyle dile getirmiştir:

“Bir gün inşaat dersinde binayı yapıyoruz yıkılıyor. Öğretmenimiz Kerim Bey geldi. Öğretmenimiz dedi ki yaptığınız binanın, tuğlanın üzerine böyle çekiçle vurursanız bina böyle yıkılır. Biz de öğretmenim biz çekiçle vurmadık dedik. Bunun üzerine öğretmenimiz; vurmazsanız böyle yıkılır, dedi”

Bu örnekler ile enstitü eğitimin enstitülerin “iş başında iş eğitimi” ilkesine uygun olarak düzenlendiği, öğretmenlerin öğrencilerini iş başından görerek değerlendirdikleri açıkça anlaşılmaktadır. Uygulamalı derslerin yürütülmesinde teorik bilgilerin hayatla yakın ilişkisi gösterilmesi amaçlanmıştır. Bu suretle öğrencilerin fikri bilgileri, heyecan, duygu ve bedenleri ile birlikte harekete geçirilmiş olunmaktaydı. Kültür derslerinin ölçülmesi sözlü ve yazılı usullerle yapılırdı. Uygulamalı derslerde ise durum farklıydı. Burada ölçülmesi hedeflenen bilgiden çok bilginin pratiğe, beceriye dönüştürülüp dönüştürülmediğiydi. Bu nedenle öğrencilerin değerlendirilmesi atölyelerde, iş alanlarında veya ziraî tarım arazilerinde yapılırdı.

Enstitüde zanaat dersleri de kuruluş amaçlarında belirtilen “iş başında iş eğitimi”

ilkesine göre yürütülmüş; bu kapsamda iş atölyeleri öğrencilere zanaatlarına yönelik bilgi ve becerileri sunma, tatbik etme ortamları olarak kullanılmıştır. Aksu Köy Enstitüsü'nde de erkeklerde marangozluk, demircilik, inşaat, dülgerlik; kızlarda ise biçki-dikiş, halı dokuma gibi zanaatlar öğretiliyordu. Dokumacılık atölyesindeki tezgâhlarda yöresel motifler yerli bezlere dokunmuştur. Dokunan bezler enstitünün ihtiyaçları için de kullanılmıştır. Ayrıca dikiş atölyesinde öğrenci eğitimi yanı sıra ihtiyaç duyulan iş elbiseleri dikilmiştir. Marangozhane okul inşaatına ait malzemeyi hazırlamış, demirhane ise okula ve civar köylere gerekli aletleri temin etmiştir.

Aksu Köy Enstitüsü döneminden günümüze kalan iş atölyesi ve atölyedeki makineler Şekil 3.3'de verilmiştir (Çekim Tarihi 01.06.2016).



Şekil 3.3. Günümüzde İş Atölyelerinin Görünümü

Köy enstitüleri programı eğitim öğretim faaliyetlerinde çeşitliliğe ve çok yönlü bir eğitime imkan verecek şekilde hazırlanmıştır. Öğrencilerin bilgi ve beceri eğitimlerinin yanında sportif, kültürel ve sosyal yönlerinin de eğitime dahil edildiği etkinlikler, öğrencilerin iletişim becerilerine sahip, işbirliği ve dayanışmayı önemseyen, disiplinli, sosyal, sorumluluk duygusu ve liderlik vasıfları da gelişmiş bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlamıştır.

3.1.6. Yapı ve İşleyişte Karşılaşılan Sorunlar

Köy enstitülerinin önemli bir sorunu mali bakımdan devlet desteğinin yetersiz olmasıydı. Bunu enstitülerin kuruluşundan işleyişine kadar olan tüm süreçte görmek mümkündür. Enstitüler neredeyse hiçbir binası olmayan boş arazilere, çok kısıtlı devlet desteği ile öğretmen, öğrenciler ve köylünün katkısıyla kurulmuştur. Ayrıca enstitünün ders yükü oldukça ağır olup bunu mezun olan öğrencilerin sayılarından da anlamak mümkündür. Örneğin 1946 yılında Aksu Köy Enstitüsü'ne giren Dursun (2016) durumu şöyle dile getiriyor:

“1946’da 250 kişi 1.sınıfa girdik. 1950’nin Haziran ayında 70 kişi mezun olabildik. Gerisi ya kaçmış ya da kovulmuş. Yani o kadar zordu kovulanlar (atılanlar) genelde dersten kalanlar. 5 yıl içinde iki defa sınıfta kalanlar okuldan atılıyordu.”

Bir diğer sorun ise, özellikle iş eğitiminde yeterince yorulan ve gelişme çağında olan enstitü öğrencilerinin çıkan yemeklerle yeterince doymamalarıdır. Enstitünün imkanları ile ilgili olarak Dursun (2016) şu hususları dile getirmiştir:

”Büyük arkadaşlar ekmekle doymazlardı. 10 kişilik masalarda otururduk. Kazanlarda pişen yemekler karavana leğenleriyle öğretmen öğrenci herkese verilirdi. Kızlar ayrı oturur, erkekler ayrı otururdu. Karavana gelir mesela fasulye, pilav, hoşaf 2-3 çeşit verirler. Ama ekmeklerle doymayan arkadaşlar olurdu. Artar da alır mıyız diye kızların masalarına göz dikilirdi. Bir de herkesin kendine ait bir müzik aleti olmazdı. O yıllarda müzik aleti olanlar şanslı sayılırdı.”

Köy enstitülerinde, dönemin zor şartları içerisinde mali yetersizlikler, enstitü programının öğrencilere ağır gelmesi, yiyecek-içecek yetersizliği, ders materyali eksikliği gibi sorunları zaman zaman olmuştur. Ancak enstitü öğretmen ve öğrencileri enstitünün imkanları dahilinde eğitim ve öğretim faaliyetlerindeki verimliliği ve sürekliliği hedef alarak enstitüdeki faaliyetlerinin aksatılmadan yürütülmesine gayret etmişlerdir. Bu yaklaşımın, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin sorunlarla baş edebilme, çözüm odaklı düşünme ve sorun çözebilme gibi çok önemli becerileri geliştirme süreçlerine katkı sağladığı düşünülmektedir.

3.1.7.Sosyal ve Kültürel Faaliyetler; Çevre ile İlişkiler

Köy enstitülerinin yerleşim yerlerinin tespitinde, enstitülerin köy halkı ve çevresi ile sıkı ilişkiler kurmasının ve etkileşim içinde olmasının amaçlandığı görülmektedir. Enstitü çalışmalarının ve uygulamalarının çevre koşullarından bağımsız olması düşünülemez. Her enstitü gibi Aksu Köy Enstitüsü de çevre gerçekleri ile var olmuş, çevre halkı, çevre şartları ile bütünleşmiş bir kurum olarak hizmet vermiştir.

Enstitüde öğrenci, yönetici ve öğretmenlerin katılımıyla piyes, müzik dinletileri, halk oyunu, orta oyunu vb. etkinliklerden oluşan eğlence programları da düzenlenir ve programlara öğrenci velileri ve köylüler de davet edilirdi. Öğrencilerin sabah sporu amacıyla türküler söyleyerek kızılı erkekli halk oyunları ile güne başladıkları olurdu. Günümüzde müze olarak kullanılan binada sergilenen eşyalar arasında bir sinema makinası ve radyo yer almaktadır. Bunlar da enstitüde eğlencenin farklı bir boyutunu ortaya koymaktadır.

Enstitülerin birbirleri ile ilişkilerine yönelik örnekler de görmek mümkündür. Örneğin Eskişehir Çifteler Köy Enstitüsü'nden gelen öğretmen ve 18 kişilik öğrenciden oluşan ekip Aksu Köy Enstitüsü'nün inşaatında görev almıştır. Dursun (2016)'a göre Aksu Köy Enstitüsü en yakınındaki Gönen Köy Enstitüsü ile sıkı ilişkiler içerisinde olup Aksu Köy Enstitüsü'nde fazla olan mahsuller Gönen Köy Enstitüsü'ndeki fazla mahsullerle takas edilirdi. Ayrıca Kepirtepe Köy Enstitüsü öğrencilerinin, Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nün kuruluşunda rol oynamaları da köy enstitülerinin sadece köylüyle değil kendi aralarında sergiledikleri dayanışmanın ve işbirliğinin bir göstergesidir.

Köy enstitüsündeki öğretmen adayları çevredeki halka sağlık, ziraat ve zanaat alanlarında yardımcı olmaya çalışmışlar, daha öğrencilik yıllarında kazanmış oldukları bilgi ve becerilerle Anadolu'yu aydınlatmaya, yeniden inşa etmeye, kalkındırmaya başlamışlardır. Enstitü mezunları aldıkları çok yönlü eğitimle öğrencilerin eğitimi yanı sıra tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yürütülmesi noktasında köylülere yol göstermiş, enstitü eğitim sisteminde kazanmış oldukları beceriler ile köylünün ihtiyaçlarını karşılamış ve tıpkı köy enstitülerinin kuruluşunda amaçlandığı gibi yaşadıkları çevreye, köylüye faydalı olacak işler yapmışlardır.

Aksu Köy Enstitüsü öğrencileri bu çok yönlü etkileşim ağının içerisinde yer almış, enstitü çevresindeki köylülerin pamuk, kavun, karpuz, şeker pancarı, narenciye

yetiştiriciliği, bitki bakımı ve hasat gibi tarımsal faaliyetlerinin yürütülmesine yardımcı olmuş, enstitüde düzenlenen etkinliklere köylüleri de davet ederek onlarla kaynaşmış ve daha öğrencilik yıllarında çevre köylere ilkokul binaları yaparak eğitime de katkı sağlamışlardır.

3.1.8. Enstitüde Disiplin ve İlişkiler

Köy enstitülerini kendilerinden önce ve sonraki eğitim kurumlarından farklılaştıran bir özellik olarak enstitülerde kurulan sıcak ve düzeyli ilişkiler söylenebilir. Enstitülerin öğrenci ve öğretmenler tarafından inşa edilmesi ile başlayan süreç beraberinde işbirliğinin, saygının, şefkat ve sevginin, hoşgörünün ve enstitülerde verilecek eğitimin de temellerini atmıştır.

Enstitülerde demokratik ortam, sıcak ilişkiler kurulmasına önem verilmiştir. Zira köy enstitülerindeki demokratik uygulamalar, öğrenciler arasında kardeş ilişkisi, öğretmenlerin öğrencilere yeri geldiğinde usta, yeri geldiğinde bir öğretmen yeri geldiğinde ise bir anne-baba olması bu ilişkilerin gelişmesinde katkı sağlamıştır. 1944 tarihli teftiş raporunda da enstitünün ders ve programının işleyişindeki düzenden ve öğrencilerin disiplin, çalışma durumları, bakım, kılık kıyafetine, hal ve hareketlerine gösterdikleri özenden duyulan memnuniyet dile getirilmektedir. Bu dönemde öğrenciler açısından yaşanabilecek bir olumsuzluk, köy enstitüleri kanunu gereği iki yıl sınıf tekrarına kalma nedeniyle okul ile ilişkisinin kesilmesi durumudur.

Hafta sonları yapılan kapsamlı eleştiriler enstitüdeki demokratik ortamı ortaya koymasından çarpıcı bir örnektir. Hafta sonları öğretmen ve idareciler meydanda hazır bulunur, haftalık çalışmalar, enstitü yaşamının olumlu ve aksayan yönleri, şikâyetler, denetim sonuçları, duyurular, eleştiriler ve talepler herkesin önünde sesli olarak dile getirilir ve tartışılırdı. Öğrenci, öğretmen ve idareci farkı gözetilmeksizin herkesin şikâyet etmeye, soru sormaya, sorulara cevap verme hakkı ve sorumluluğu vardı. Günümüzde eleştirmekten çekinen, eleştiriye tahammül etmekte zorlanan bireyler görmek böylesine demokratik bir kültürün erken yaşlarda verilmesine yönelik bu uygulamanın önemini daha da ortaya çıkarmaktadır.

Öğretmen adaylarının enstitülerde gördükleri bu demokratik ortam ve sıcak ilişkiler meslek hayatlarında uygulamalarına ışık tutması ve yetiştirecekleri nesillere

demokrasi, sevgi ve saygı gibi evrensel değerlerin aktarılması bakımından önemli görülmektedir.

3.1.9.Sağlık Hizmetleri

Köy enstitüleri kadrosunda doktor ve sağlık memuru görev almıştır. Enstitüler geniş yerleşkesi ile kalabalık bir insan topluluğunu barındırmış ve öğrencilerinin yatılı olması nedeniyle sağlık hizmetlerini de kuruluşundan itibaren sunmuştur. Aksu Köy Enstitüsü'nde de kuruluşundan itibaren doktor ve sağlık memuru görev almıştır. Enstitü yerleşkesi içerisinde yer alan iki katlı binalardan bir tanesinin zemin katı karantina üst katı ise revir olarak kullanılmıştır.

Enstitüde karşılaşılan başlıca sağlık sorunları ishal ve sıtmadır. Konu ile ilgili bazı bilgiler Maarif Vekilliği Teftiş Heyeti tarafından Aksu Köy Enstitüsü hakkında 1944 yılında düzenlenmiş olan raporda yer almaktadır. Rapora göre, enstitünün bulunduğu alandaki bataklıklar enstitü öğretmen ve öğrencilerinin gayretleri ile kurutulmuş ancak etrafında küçük bataklıkların yer alması, buralarda sivrisineklerin üremesi nedeniyle enstitü sıtmalık bir alan içerisindeydi. Enstitünün çevresindeki bu bataklık alanın sağlık açısından teşkil ettiği tehlike teftiş esnasında revirin sıtmalı kız ve erkek öğrencilerle dolu olduğu raporda ifade edilerek ortaya konulmuştur.

Aksu Köy Enstitüsü mezunu Dursun (2016)'un öğrencilerin yeterli sayıda kıyafetlerinin olmadığı ve yeterince temizlenemediği dönemlerde “bitlenme” sorunu ile karşılaştıklarını ve böyle durumlarda güneşe çıkartılıp kıyafetlerin kontrol edildiğini ve elbiselerinin su dolu tenekelerde kaynatılmak suretiyle bitlerden arındırılmaya çalışıldığını ifade etmesi de enstitüde karşılaşılan sağlık sorunlarına bir örnek olarak gösterilebilir.

Aksu Köy Enstitüsü'nde diğer köy enstitülerinde olduğu gibi kurulduğu yıldan itibaren doktor ve sağlık memuru kadrosu ve dönemin şartları içerisinde öğrencilere sağlık hizmetleri sunulmuştur. Her ne kadar enstitünün sağlık hizmetlerini yürüten kadrosu olsa da, enstitüde bazı sağlık sorunlarının baş gösterdiği ve bu sağlık sorunlarının çoğunlukla imkanların kısıtlı olmasından, öğrencilerin yeterince beslenememesinden, hijyen şartlarının tam anlamıyla sağlanamamasından ve çevresel faktörlerden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

3.1.10. Mezunlar

Köy enstitüleri sadece öğretmen yetiştiren kurumlar olarak kalmıyor, üçüncü sınıfı bitiren öğrenciler arasından bir bölümü sağlık kolu açılan enstitülere giderek gezici köy sağlık memuru ve gezici köy ebesi olarak yetiştiriliyordu. Öğretmenler kurulunca öğretmen, sağlık memuru ya da ebe olamayacağına kanaat getirilenler ise enstitüde öğrendikleri demircilik, yapıcılık, dülgerlik, biçki-dikiş, dokumacılık gibi mesleklerden birini icra etmek üzere serbest hayata da bırakılabiliyorlardı (Akçalı, 2015).

Erçelebi (1991) köy enstitüsü mezunu öğretmenler üzerinde enstitülerin amaçlarının gerçekleşmesi konusunda bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın toplumsal kalkınma ile ilgili sorulara verilen cevaplara bakıldığında köy enstitüsü mezunlarının % 98,1'i enstitülerin çevrenin halk eğitimi sorunlarına çözüm aradığını, % 98,6'sı enstitü öğrencilerini köyde kalkınma önderliği rollerini yerine getirecek düzeyde yetiştirdiğini, % 90,2'si köyün ihtiyaç duyduğu meslek elemanlarını yetiştirdiğini, % 87'si enstitülerin çevre tarafından benimsendiğini, % 87,9'u enstitülerin bilimsel düşünce ürettiğini ve bilimsel çalışmaya özen gösterdiğini, % 91,5'i öğrencilerin okul sorunlarının çözümüne katılımlarının olduğunu ve % 92'sinin çevresine eğitsel etkinlikler düzenlediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar enstitülerin toplumsal kalkınma için belirlenen görevlerin neredeyse tamamını gerçekleştirdiklerini göstermektedir (Kartal, 2008).

Köy enstitüsü öğrencileri öğretmenlik kolundan bir zanaat dalını öğrenerek de mezun olabiliyorlardı. Bu zanaat dallarını öğretmen olarak mezun olan bazı öğrencilerin diplomalarında görmek mümkündür. Köy enstitüsü mezunlarına gittikleri köyde kendisinin ve ailesinin geçimini sağlayabilmesi, öğrencilerin uygulamalı dersleri tatbik edebilmesi ve köylüye örnek olması için köyden arazi tahsis edilmesi 3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu ile hukuki koruma altına alınmıştı. Aynı yasa ile köy enstitüsünü bitiren öğretmenin 20 yıl köylerde çalışma zorunluluğu da getirilmişti. Zorunlu çalışma yükümlülüğü ve süresi mezuniyet diplomalarında da görülmektedir. Köy enstitülerinin öğretmenlik koluna elverişli olmayan öğrenciler ya bir zanaat yapmak üzere diploma alır ya da sağlık kolu bulunan enstitülerde eğitimi tamamlayarak sağlık memuru olabilirdi. Aksu Köy Enstitü'nü bitirerek mezun olan öğrencilerin sayısının yıllara göre dağılımı Tablo 3.3'te görülmektedir.

Tablo 3. 3.Aksu Köy Enstitüsü Öğrenim Yıllarına Göre Mezun Sayıları

ÖĞRETİM YILI	MEZUN SAYISI
1945-1946	147
1946-1947	130
1947-1948	95
1948-1949	67
1949-1950	70
1950-1951	102
1951-1952	52
1952-1953	5
1953-1954	83
TOPLAM	751

(Menekşe, 2005).

Köy enstitüsü mezunları ister öğretmenlik, ister sağlık isterse de bir zanaat kolundan mezun olsunlar enstitülerde kazandıkları bilgi, birikim ve becerilerle Türk toplumuna hizmet vermişlerdir. Enstitülerden mezun olan öğretmenler köylerde bilimin ışığında köylü çocukların ve köylünün aydınlanmasına öncülük etmişlerdir. Aksu Köy Enstitüsü mezunu öğretmenler de Antalya merkez köyleri ve ilçe köyleri başta olmak üzere çeşitli köylerde görev yapmışlardır. Bir kısım öğrenci İzmir Kızılcıulu Köy Enstitüsü'nün sağlık kolunda, mezunların bir kısmı ise Hasanoglan Yüksek Köy Enstitüsü'nde eğitimlerine devam etmiştir.

3.2. Aksu İlköğretmen Okulu

3.2.1. İlköğretim Okullarının Genel İşleyişi

1 Kasım 1953 yılında yayımlanan İlk Öğretim Dergisi'nin 363. sayısında, 1923-1953 yılları arasında eğitim-öğretim adına önemli araştırmalar yayınlanmıştır. Bu dergiye göre ve Tablo 3.4'te görülen değerlere bakıldığında, Cumhuriyetin ilan edildiği ilk yıl özellikle ilköğretimimizin ne kadar yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3. 4.1923 Yıllarında Eğitim Durumumuz

		İLK	ORTA	LİSE	MESLEK		YÜKSEK
					İlk. Öğ. Okulu	Mes. Öğ. Okulu	
OKUL		4894	72	23	44		9
	E	9021					
ÖĞRETMEN	K	1217	7961	513	325	258	307
	T	10238					
	E	273107					
ÖĞRENCİ	K	62954	5905	1241	4019		2914
	T	336061					

(İlk Öğretim Dergisi, 1963).

Araştırmada, o tarihte köylerimizin önemli bir kısmı tamamen okuldan mahrum, şehir ve kasabalarda okullaşma oranının az, uygulanan öğretim programının oldukça yetersiz ve geri olduğu; ders programları, okul kitapları ve malzemelerinin çocuk psikolojisine, çocuk sağlığına günün ihtiyaçlarına göre hazırlanmadıkları görülmektedir.

Cumhuriyet'in ilan edildiği 1923 yılında halkın %89'u okuma yazma bilmemektedir. Köy enstitüleriyle eğitimde bir ivme sağlanmış ve 30 yıl içinde memleketin her bölgesinde birçok yenileşme faaliyeti yapılmıştır. Okulsuz köylere okul, öğretmensiz okullara öğretmen temini için kayda değer emekler harcanmıştır. Tablo 3.5'te gösterilen çizelge bu ilerlemenin kanıtı niteliğindedir

Tablo 3. 5.1923-1952 Yılları Arasında İlkokul, Öğretmen, Öğrenci Sayısı

YIL	İLKOKUL	ÖĞRETMEN	ÖĞRENCİ
1923-24	5000	10000	350.000
1927-28	6000	11000	400.000
1933-34	6000	13000	600.000

YIL	İLKOKUL	ÖĞRETMEN	ÖĞRENCİ
1938-39	7500	14000	750.000
1940-41	11000	15000	900.000
1946-47	15000	22000	1.400.000
1951-1952	19000	32000	1.750.000

(İlk Öğretim Dergisi, 1963).

Yine aynı “İlk Öğretim” dergisinin 15 Ağustos 1952 tarihli 338. sayısında Florida Üniversitesi Birleşmiş Sınıflar Eğitim ve Öğretim Profesörü Wofford kurumların genel durumu, kurumlara öğrenci seçimi ve uygulanan müfredat programları ile ilgili görüşlerini aktarmıştır. Özellikle öğretmenlerin yetiştirilmesine önem verilmesi ve ders içerikleri konusunda tavsiyelerde bulunmuştur.

Woffrod’ın köy eğitimi ve öğretime ait bir hayli eseri vardır. Bu eserlerden bazıları “Köy Okullarında Modern Eğitim” ve “Öğretim ve Küçük Okullarda Öğretim”dir. Prof. Wofford’un müesseselerdeki öğretmenlerin genel durumu hakkında yaptığı İlk Öğretim Dergisi’nin 15 Ağustos 1952 tarihli 338. sayısında yayınlanan yorumları;

“Öğretmenlerin Eğitim ve Öğretimi:

Öğretmenleri iyi yetiştirmek için programda beş prensip mevcuttur:

- 1) *İlkokullarda öğretmenlik yapacakların yüksek tahsile ihtiyaçları vardır.*
- 2) *Ders programında meslek dersleri mevcut olan derslerin %25-30 unu teşkil etmelidir. Ve meslek derslerinde şunlar olmalıdır:*
 - a- *Beşerin inkişafı üzerinde durulmalıdır. Küçük çocukların nasıl yaratıklar olduğu incelenmelidir. Muhtelif yaşlarda çocuklar nasıl davranışlar gösterir? Bunları öğrenmelidir.*
 - b- *Mesleki malumat daha ziyade çocukları tanımaya inhisar etmelidir. Onları tanımak için yazılmış kitaplara inhisar etmemelidir.*
- 3) *Özel öğretim metotlarını kabul etmeli. Daha ziyade genel öğretim metotlarını ele almalıyız. Adaylar mezun olduktan sonra, özel öğretim metotları üzerinde*

durabilirler. Bizim daha ziyade üzerinde duracağımız şey, muayyen yaşlardaki çocuklara neler öğretebiliriz? konusudur. Amerika’da biz, sadece okuma dersinin nasıl öğretileceği üzerinde dururuz. Zira her ilkokul öğretmeninden okuma dersini öğretmesini beklemek lazımdır.

4) *Mesleki derslerin mihverinin uygulama dersleri teşkil etmelidir.”* şeklindedir.

12 Ekim 1952 tarihli “İlk Öğretim” dergisinde Şekil 3.4, 3.5 ve 3.6’da gösterilen öğretim kadrosunun, Florida Üniversitesi’nde Köy Okullarında eğitim ve öğretim meseleleri üzerine Prof. Wofford’ın nezaretinde seminerler ve incelemeler yapmak üzere Amerika’ya gitmiş oldukları ifade edilmektedir.



Şekil 3. 4.Amerika’ya Seyahat Eden İlk Öğretmen Okulu Öğretmenleri (1)



Şekil 3. 5.Amerika’ya Seyahat Eden İlk Öğretmen Okulu Öğretmenleri (2)



Şekil 3. 6.Amerika'ya Seyahat Eden İlk Öğretmen Okulu Öğretmenleri (3)

Necip Alpan İlk Öğretim Dergisi'nin 15 Ekim 1952 tarihli ve 342 sayılı nüshasında "öğretmen okulları ve köy enstitüleri programı" adındaki bir makale yayınlamış ve ilk öğretmen okullarındaki meslek derslerinin neler olduğu üzerinde durmuştur. Bu makalede;

"Her tip okul ve enstitülerde 1. sınıfta haftada asgari 33, VI. sınıflarda haftada azami 37 ders okutulmaktadır.

Programda yer alan ders konularını beraber gözden geçirelim:

I. MESLEK DERSLERİ:

- a) Psikolojiye Giriş, IV. sınıfta 2 saat,
- b) Eğitim Psikolojisi, V. ve VI. sınıflarda, haftada 2 ve 3 saat,
- c) Öğretim Metodu ve Uygulama, V. sınıfta haftada 2 saat
- d) İlkokullarda Uygulamalar, VI. sınıfta, haftada 6 saat
- e) Eğitim Sosyolojisi, V. ve IV. sınıflarda, haftada 1 ve 2 saat
- f) Teşkilat ve İdare, VI. sınıfta haftada 1 saat
- g) Seminer Çalışmaları, V. ve VI. sınıflarda haftada 1 ve 2 saat

II. TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

- a) *Okuma,*
- b) *Dilbilgisi*
- c) *Kompozisyon*
- d) *Türk Edebiyatı Tarihi,*
- e) *İnşaat*

III. *SOSYAL BİLGİLER*

- a) *Tarih*
- b) *Coğrafya*
- c) *Yurttaşlık Bilgisi*

IV. *TABIAT VE FEN BİLGİLERİ*

- a) *Tabiat bilgisi*
- b) *Fizik*
- c) *Kimya*
- d) *Biyoloji*
- e) *Sağlık bilgisi*

V. *MATEMATİK*

- a) *Aritmetik ve Cebir*
- b) *Geometri*

VI. *MİLLİ SAVUNMA*

VII. *DİN BİLGİSİ*

VIII. *BEDEN EĞİTİMİ*

IX. *MÜZİK*

X. *RESİM*

XI. *YAZI*

XII. *İŞ DERSİ (Alet ve Malzeme Bilgisi, Türlü işler)*

XIII. *EV İŞİ (Ev Ekonomisi)*

- a) *Ev idaresi, Yemek pişirme*
- b) *Biçki-dikiş, çamaşır, nakış*
- c) *Çocuk bakımı*
- d) *Erkek çocuklar için yaz tatillerinde uygulanacak ev işi müfredat programı*

XIV. *TARIM (ipekböcekçiliği, arıcılık, kümes hayvanları, çiçekçilik, ağaçlandırma, hayvancılık, bağcılık, meyvacılık, sebzeçilik, tarla tarımı, kızlar için ev konserveçiliği)*

XV. *SERBEST ÇALIŞMALAR (Her sınıfta haftada en az üç saat)*

Bu yeni programın enteresan özelliklerinden olan bu çalışmalarla ilgili 25 kadar kur çeşidi vardır: Yabancı Dil, Meteoroloji Bilgileri, Fotoğrafçılık, Okul Sinemacılığı, Okulda Dramatizasyon, Kooperatifçilik, Mahalli el sanatları, kızlar için tamamlayıcı çocuk bakımı, spor faaliyetleri ve milli oyunlar... programa örnek olarak Yapıcılık ve Botanik Koleksiyonculuk Kursu Programı eklenmiştir. Bu yenilikleri eski programla kıyaslanacak olursa, metot ve muhteva bakımından hayli değişiklikler görülür. Bazılarını zikrederim:

- 1) *Eğitim ve Öğretim faaliyetleri yüzde yüz yaparak, yaşayarak ve inanarak yani aktif bir metotla işlenecektir.*
- 2) *İş bir gaye değil, eğitim ve öğretimi sağlayan bir araç olarak rol almıştır.*
- 3) *Kurumun bütün faaliyetleri, öğrencilerin ilgi, arzu, kabiliyet ve ihtiyaçları göz önünde tutularak demokratik bir atmosfer içinde cereyan edecektir. Kendi kendine idare ve öğrenmeye imkan hazırlanmıştır.*
- 4) *Temel ilkesi olan milli duygu ve milli ahlak bir bütün olarak her derste takviye edilecektir.*
- 5) *Tek menşeli öğretmen yetiştirecek olan bu kurumların şehirde, köyde ve kızlı, erkekli oluşuna göre çalışma tarzı ve farkları belirtilmiştir.*
- 6) *Meslek dersleri mesleki ve milli ihtiyaçlar göz önünde tutularak daha*

ilmi bir tasnife tabi tutulmuş ve işlenmesi tespit edilmiştir.

7) *Son sınıflarda, ilkokullarda uygulama dersleri konulmuştur ve bu amaca ulaşabilmek için de uygulama okulları bu kuruma bağlanacaktır.*

8) *Her dersin özel öğretim metodu aynı zamanda muhteva dersini okutan öğretmenler tarafından işlenecektir.*” gibi çok detaylı bilgiler vermiştir.

Köy Enstitüleri, o dönemde aldığı bir takım eleştiriler ve siyasi sebepler nedeniyle 27 Ocak 1954’te kabul edilen 6234 sayılı kanunu ile kapatılarak altı yıllık ilköğretmen okulu adı altında yeniden düzenlenmiştir. Bu kanuna göre:

1. İlköğretmen okullarının öğretim süresi ilkokul mezunları için altı (6), ortaokul mezunları için üç (3) yıl olarak düzenlenmiş; gerektiğinde hazırlık sınıflarının açılabilmesine imkân tanınmıştır.
2. Okullara öğrenci seçiminde imtihan esas alınmış ve seçilecek öğrencilerin %75’inin köy ilkokulları mezunlarından olması şartı konmuştur.
3. Okulun öğretmenler kurulunca, okulda geçirilen ilköğretim yılı içerisinde öğretmen olamayacağı kanaatine varılan öğrencilerin tazminat talebinde bulunulmadan okulla ilişkisinin kesilmesi belirtilmiştir.
4. İlköğretmen okulunda görevli öğretmenlerin haftada 17 saat zorunlu, 7 saat de ücret karşılığı derse girmeleri esas alınmıştır.
5. İlköğretmen okullarının idare, eğitim ve öğretim işleri İlköğretim Genel Müdürlüğü’nün görevleri arasına alınmıştır.
6. Köy enstitülerinde çalışmakta olan öğretmen okulu, ziraat okulları, sanat okulları ve enstitü mezunu öğretmenlerin öğretmen okullarında çalışmalarına devam edilmesine imkân tanınmaktadır.

Bu dönemde ilköğretmen okulları ile diğer üç yıllık ilköğretmen okullarının program farklılıkları ortadan kaldırılarak lise seviyesinde program bütünlüğü sağlanmıştır. Bu karar ile farklı olarak yürütülen köy ve şehir okullarına öğretmen yetiştirme uygulamaları sona ermiş ve ilköğretmen okulları mezunlarının hem köy hem de şehir ilkokullarında öğretmenlik yapabilecek şekilde yetiştirilmeleri öngörülmüştür. Bu kanundan etkilenen Aksu Köy Enstitüsü adını Aksu İlköğretmen Okulu olarak değiştirerek eğitim hayatını bu isimle 1967 yılına kadar devam ettirmiştir.

3.2.2. Eğitim ve Öğretim Süreçleri

Aksu İlköğretmen Okulu mezunu Koçak (2013a) anılarını yazdığı “İzler” adlı kitapta, okula başladığı 1957 yılına ait şu bilgiler yer almaktadır:

“Bizim okula başladığımız yıl, Aksu İlköğretmen Okulu’nun birinci sınıfa yüz öğrenci alınmış ve öğrenciler A ve B diye iki şubeye bölünmüştü. Biz A şubesi olarak, beşi gündüzlü (iki kız üç erkek) kırk dokuzu yatılı olmak üzere elli dört kişiydik. Dershanelerimizin boyutları 9x5 metre dolaylarında olmasına karşın üç bölüme altışardan on sekiz sıra sığdırır ve bu sıralara üçer kişiden elli dört öğrenci otururduk” (s. 150).

Sayısı zaman içinde yetmişe çıkan sınıftan 1963 yılında beş öğrencinin okuldan uzaklaştırılması, iki öğrencinin şube değiştirmesi, yedi öğrencinin sınıfta kalması iki öğrencinin de yüksek öğretmen okuluna seçilip gitmeleri nedeniyle 54 kişi mezun olmuştur.

1963 Yılı Aksu İlköğretmen Okulu’nun 6/A sınıfından mezun olan öğrenciler Tablo 3.6’da gösterilmiştir.

Tablo 3. 6.1963 Yılı Aksu İlköğretmen Okulu’nun 6/A Sınıfından Mezun Olan Öğrenciler

Okul No	Adı Soyadı	Okul No	Adı Soyadı
5	Hıfzı Akkulak	238	Mustafa Kamış
6	Mehmet Şimşek	243	Kadir Uçar
20	Ahmet Duman	260	Celal Ceylan
26	Hasan Aslan	265	Mustafa Atla
28	Tayyar Öztekin	268	Hüseyin Ala
30	Mehmet Ali Sağlam	269	Hasan Nur
38	Mustafa Yıldırım	303	Ali Çetin
42	Hasan Çevikol	310	Mehmet Coşkun
49	İhsan Karacan	315	Abdullah Hatiboğlu
86	Mehmet Küçük Çalgaz	316	Talat Akar
90	Cafer Özkan	319	İzzet Ergin

Okul No	Adı Soyadı	Okul No	Adı Soyadı
96	Kadir Akdağ	325	Sadık Çetin
101	İbrahim Gedik	335	Nasuh Kaya Karcı
114	Nuri Özkaya	345	Mehmet Ali Yüksel
119	İsa Atar	384	Fevzi Yıldırım
129	Ahmet Solmaz	466	İbrahim Çelik
131	Nazif Soydaş	473	Muzaffer Koçak
132	Cemal Büyükuysal	474	Kamil Akar
133	Hüsnü Mülayim	482	Muzaffer Basımcı
134	Muhsin Karayakup	485	Nazmi Kocagöz
141	Nihat Yıldırım	574	Veli Sayın
157	Mehmet Alıç	587	Mehmet Ali Yörük
160	Yusuf Şanlı	320	Celal Uysal
166	Ahmet Çetin	644	Hüseyin Atılğan
167	Süleyman Demir		Tekkeşin Yılmaz
174	Seyfettin Çolak		Ali Güldah
196	Süleyman Şahin		Aziz Uygur

(Koçak, 2013b, s. 18).

Okulun işleyişi hakkında o dönemde yürürlükte olan yönetmelik ve kendi durumu ile ilgili Koçak (2013a) şu bilgileri aktarmıştır.

O yıllarda okulun yönetmeliğine göre, bir öğrenci okuduğu sınıfı “iyi” derece ile geçerse okuduğu sınıfın Türkçe ve Matematik derslerinden bir daha sınav yapıyor ve o sınavı da kazanırsa okulda yatılı olarak okumasına olanak sağlanıyordu (s. 151).

...1958-1959 yılı eğitim öğretim döneminde ben de bu mutluluk zevkini tadanlar arasındayım.... Birinci sınıftan ikiye, iyi derece ile geçip yatılılık hakkını kazanarak, Salim Amca'nın kahvesinin sağ köşesindeki keçe döşeginden kurtulmuştum” (s. 151-152).

Yönetmeliğin bu maddesi gereğince okuduğu yılı kahvehanede çalışarak ve

konaklayarak geçiren Aksu İlköğretmen Okulu öğrencisi Koçak o yıl elde etmiş olduğu “iyi” derece sonrasında yapılan sınavdan da başarılı olarak sonraki yıllarda okulu yatılı olarak okumaya devam etmeye hak kazanmıştır.

İlköğretmen okullarının birinci sınıfları öğretmenlik mesleğine geçmeye elverişli öğrencilerin tespiti için önemli bir sınıftı. Nitekim mesleğin gereklerini yerine getiremeyecek olanlar da birinci sınıfta geçirdikleri deneme süreci sonunda ortaya çıkmış olurdu.

Koçak “İzler II” adlı kitabında 1958-1959 eğitim öğretim yılında görev almış kadro hakkında bilgiler vermektedir. Şekil 3.7’de bu kadrodan bir kare yer almaktadır.



Şekil 3. 7.Aksu İlköğretmen Okulu 1958-1959 Eğitim Öğretim Yılı Kadrosu.

Soldan arka sıra: Zeki Ceylan, İş ve İş Bilgisi öğretmeni Musa Okay, İsmail Öz kaynak, Rifka Can, İş dersi öğretmeni İzzet Karakurum, Beden Eğitimi öğretmeni Yusuf Koca, Ahmet Akalın, Telat Sevimli. **II. sıra soldan:** Durali Küçükçalkaz, Sosyal Bilgiler öğretmeni Mustafa Şanlı, Fen Bilgisi öğretmeni Selahi Ertuğrul, okul müdürü Enis Türköz, Tarım Öğretmeni Ahmet Tuncer, Türkan Yanık, Şenay Can. **Oturanlar soldan:** Fizik öğretmeni Arif Yorgancı, İş Teknik ve Resim öğretmeni Abdullah Ünler **Resimde olmayanlar:** Müzik öğretmeni Mehmet Kutluk (Koçak, 2013b, s. 6).

Köy enstitüsü döneminde olduğu gibi öğrencilerin yaşları ve fiziki gelişimlerine uygun olarak yeterince beslenemedikleri ve çıkan yemeklerle doymadıkları o dönemlerle ilgili sıkça bahsedilen şikâyetler arasındadır. Pazar günleri hariç öğrenciler sabahları saat altıda kalkar, yedide yemekhanede kahvaltılarını yaparlardı. İlköğretmen okulları bilgiyi sunmanın yanında öğretmen adaylarına eğitim veren, eğitim aşıl原因; geleceğin eğitimcilerini eğiten kurumlardı. Bu okullarda eğitim adına güzel örneklere, uygulamalara rastlamak mümkündür. Bu konuda Koçak (2013a) şu bilgileri sunmaktadır;

“Beden eğitimi öğretmenimiz Yusuf Koca, Köy Enstitüsü tabanlı ilköğretmen okullarındaki haşarı öğrencilerinden bizim Aksu'ya sürgün gelenleri yolda gelirken kapar, önceki okulunda oynanan halk oyunlarını bizim okulun tüm öğrencilerine öğrettirirdi. Aman Allah'ım! Bu eğitim yöntemi ne biçim bir yöntemdi? Bu yöntemle başka bir okulda yaramazlık yaparak sürgün yiyen öğrenci bizim Aksu'da beş-altı yüz öğrencinin öğretmeni olma mertebesine ulaşmış oluyordu...” (s. 164).

Okulda müzik dersleri keman, mandolin, akordeon, piyano gibi müzik aletleri ile yürütülür, okul bahçesinde müzik yayını yapılır her öğrencinin bir müzik aleti olması özendirilirdi. Yıllarında ve aralarda düzenlenen törenlerde, eğlencelerde müzikal gösterilere yer verilmek suretiyle öğrencilerin bu alandaki becerilerini göstermeleri ve geliştirmeleri teşvik edilirdi. İlköğretmen okullarının son sınıfında mezun olacak öğrencilere okul bitirme sınavları uygulanırdı.

Okulun kütüphanesinde yer alan onlarca klasik eser, ders kitapları ve dergiler öğretmen ve öğrenciler için okuma kaynağıydı. Okuma saatleri dışında serbest zamanlarda da öğretmen ve öğrencilerin uğrak yeri olan okul kütüphanesinden günümüze kalan kitap ve dergiler kurumda okumaya verilen önemi açıkça göstermektedir. Köy enstitüsü döneminde de bir kısmı takip edilen bu yayınlar ile ekonomi, ticaret, ziraat, pedagoji, sağlık, beslenme, fikir, sanat ve mesleki alanlardaki gelişmelerin takip edildiği anlaşılmaktadır. Söz konusu yayınların çeşitliliği öğrencilerin daha fazla alana dair bilgi sahibi olmalarına, farklı bakış açıları ve çok yönlü düşünme becerileri geliştirmelerine katkı sağladığı düşünülmektedir. O dönemlerde takip edilen dergilerin farklı sayıları kurumun şu anki kütüphanesinde yer almaktadır.

Aksu Fen Lisesi Kütüphanesi'nde bulunan ve o dönem takip edilen dergilerden bazıları Şekil 3.8'de verilmiştir.



Şekil 3. 8.Aksu İlköğretmen Okulu Kütüphanesinde Mevcut Bulunan ve Takip Edilen Dergiler.

Koçak'ın mezuniyetlerinin 60. yılında ilimiz Antalya ili Gazipaşa ilçesindeki buluşmada sınıf arkadaşlarına yapmış olduğu konuşmasının sonunda okuduğu "Nostalji" adlı şiir okulun o dönem işleyişi, öğretmenleri, arkadaşlık ilişkilerine yönelik bazı bilgiler sunmakta ve o günlere duyduğu özlemi dile getirmektedir. Ayrıca, her ne kadar 1954 yılında Köy Enstitüsü ismi İlköğretmen Okulu olarak değiştirilmiş ise de, okulda dönemin bazı uygulamalarının devam ettiği ve köy enstitüsü döneminin izlerini taşıdığı görülmektedir. Öyle ki, Uygun (2004)'un sözlü tanıkların dilinden köy enstitülerinin okul atmosferini betimlemeye yönelik çalışmasında Aksu Köy Enstitüsü mezunu Veli Görmez'in anlatıları enstitülerde gelenekselleşmiş gündelik yaşamın ilköğretmen okullarının esin kaynağı olduğunu göstermektedir.

3.3. Aksu Öğretmen Lisesi

3.3.1. Kuruluş

1940 yılında ilk olarak Aksu Köy Enstitüsü adıyla kurulan okul, köy enstitülerinin kapatılması sonrası 1954 yılında Aksu İlköğretmen Okulu ismini almıştır. 1968-1973 yılına gelindiğinde bu tarihi okulun ismi Aksu Öğretmen Okulu olarak değiştirilmiştir.

Özellikle bu dönemlerde köy ilkokullarına sınıf öğretmeni yetiştirmiştir. 1973 yılında yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesinde “Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir” denilmektedir. Bu kanun maddesi ile her seviyedeki öğretmenlerin yükseköğrenim görmesi amaçlanmıştır. Öğretmen yetiştiren kurumların lisans öncesi, lisans ve lisansüstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere imkân verecek şekilde yeniden düzenlenmesiyle İlköğretmen okullarının yerine açılmış 3 yıllık eğitim veren kurum olarak öğretmen liseleri kabul edilmiştir. Kurum, eğitim ve öğretim alanında yapılan bu değişiklikler ve gelişmeler sonucu 1973 yılından itibaren Aksu Öğretmen Lisesi olarak lise düzeyinde bir okul haline getirilmiştir. Ayrıca 1977-1979 yıllarında bünyesinde oluşturulan eğitim enstitüsünden yüzlerce öğretmen mezun etmiştir.

3.3.2. Yapı

Eğitim öğretim kurumlarında ve ortamlarında demokrasi eğitimin temel kaynağı demokrasi kültürünü benimsemiş öğretmenlerdir. Demokrasi kültürünü içselleştirmeyen öğretmenlerin sınıflarda ve okullarında demokrasiyi yaşam tarzı haline getirmelerini ve öğrencilerini de bu yönde yetiştirmelerini beklemek gerçekçi bir yaklaşım olmaz (Okutan, 2010). “Bir yaşam biçimi olan demokrasinin ancak eğitimle kazanılabileceği açıktır. Ancak bu yaşam biçimi okullarda demokratik yaşayış yoluyla kazanılabilir” (Ertürk, 1981, s. 183).

Bu demokratik anlayışı sürdürmek için özellikle öğretmen yetiştiren okullar, öğrencilerin demokratik yaşamı yaşayarak öğrendiği ortamlar olmalıdır. Başka bir ifade ile okullar, demokratik kültürün egemen olduğu yaşam alanları olmak zorundadır. “Demokratik okul kültüründe dürüstlük, sevgi, saygı, hoşgörü, güven, cesaret, doğruluk, sadakat, adalet, ahlaki değerler, kararlara katılım, işbirliği, onurlandırma ve bilimsellik gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır. Demokratik okullar, içlerinde çeşitliliği barındırır. Bu okullarda farklılıklar bir problem olarak görülmez” (Şişman, Güleş, & Dönmez, 2010, s. 179).

Aksu Öğretmen Okulu ve Öğretmen Lisesi dönemlerinde tutulan eğitim şefliği defterine dayanarak demokratik anlayış incelendiğinde kurumda katı bir disiplin şeklinde uygulanan okul kurallarının mevcudiyeti görülmektedir. Bu kuralların

belirlenmesi ve uygulanmasında demokratik ve katılımcı süreçlerin etkin olmadığı, demokratik süreçlerin doğru olarak işletilmediği anlaşılmaktadır (Uygun, 2012).

1969-1975 yılları arasında tutulan eğitim şefliği öğrenci takip defterinden elde edilen veriler incelendiğinde Tablo 3.7’de disiplin ve sınıf yönetimini olumsuz etkileyecek başlıca davranışlar görülmektedir.

Tablo 3. 7. Temel Disiplin Sorunları ve Kural İhlalleri

Sıra	Temel sorunlar
1	Etüt yoklamasında bulunmamak-Etüde katılmamak
2	Yoklamada bulunmamak
3	Hürriyet ve Anayasa Bayramı’na katılmamak
4	Yaz çalışmasında bulunmamak
5	Okulda uygunsuz davranmak
6	Okulu vaktinden önce terk etmek - Okuldan izinsiz ayrılmak
7	İzinsiz çarşıya çıkmak
8	Kahveye gitmek - Kahvede oyun oynak ve seyretmek
9	Yatakheneden geç çıkmak-Yatakhaneye izinsiz girmek - Gece yatağında bulunmamak
10	Sigara içmek
11	Okul merasimine veya kutlamasına katılmamak
12	Öğretmenin verdiği görevi yapmamak
13	Siyasi çatışmaya neden olacak tutum ve davranışlar içinde olmak
14	Okula devamsızlık ve derse geç gelmek
15	Sınavda kopya çekmek
16	Birbiriyle kavga etmek ve tehdit
17	Uygun görülmeyen kız-erkek arkadaşlığı
18	Eğitsel kol çalışmasına katılmamak
19	Okulda örnek davranış göstermek

(Uygun, 2012).

3.3.3. Öğretmen Kadrosu

Köy enstitülerinde idari ve eğitim kadrosu yönetim kurulu; müdür, eğitim başı, müdür yardımcısı, tarım başı ve yapı sanat başından oluşmaktaydı. Enstitülerde ayrıca

duruma göre birer sağlık başı, müzik başı, spor başı, denizcilik ve balıkçılık başı, teknik işler başı, işlik başı, küme başı da bulunmaktaydı (Uygun, 2012).

1972’de değişen yasa ile öğretmen okullarına dönüşen ilköğretim okullarında idari kadronun ana başı olarak bilinen eğitim başı, öğretmen okullarında eğitim şefliği ismine dönüşmüştür. K. Kocabaş (2012) köy enstitüleri kapatıldıktan sonra bu okullardaki değişimi anlatırken “eğitim başı, tarım başı, yapı-sanat başı gibi köy enstitüleri iş eğitimine uygun görev tanımlamaları yerine “eğitim şefi, ziraat şefi, tarım şefi gibi yeni tanımlamalara yer verilmiştir” değerlendirmesini yapmıştır. İlköğretime öğretmen yetiştiren tüm okullar birleştikten sonra 1965 yılında çıkarılan “İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği”nde “Eğitim Şefliği” önemli yönetim organlarından biri olmaya yasal olarak devam etmiştir. Dönemin eğitim şefi günümüzün bir nevi müdür yardımcısıdır ve hukuken yetkili bir eğitim yöneticisi durumundadır. Derslik, laboratuvar, kitaplık, kütüphane, idari yönetim, disiplin, uygulama gibi ilköğretmen okullarında kazanılacak bilgi ve görgülerin okulun amaçlarına ve öğretim programındaki ilkelere uygun olarak yürütülmesinden sorumlu olan kişidir. Ayrıca öğrenciler ile iletişim konusunda okulun rehberlik işlerinden de sorumludur (Uygun, 2012).

3.3.4. İşleyiş

1969-1975 yılları arasında tutulan öğrenci takip defterinden kurumdaki işleyiş hakkında bazı değerlendirmeler yapmak ve öğrenciler ile ilgili bazı bilgilere ulaşmak mümkündür. Söz konusu defter 468 sayfadır ve her sayfası numaralandırılarak bir öğrenciye ayrılmıştır. Birden fazla öğrencinin bilgilerinin yer aldığı sayfaların okuldan ilişıği kesilen ve okula yeni gelen veya kaydolan öğrenciye ait olması olasıdır. Bu sistematığı ile defter, okuldaki toplam öğrenci sayısının 580 olduğu izlenimi vermektedir. Bu öğrencilerden 124’ü hakkında herhangi bir kayıt tutulmamıştır. Öğrencilerin okulda yatılı veya gündüzlü okudukları not düşülmüştür. Defter kayıtlarına göre kız öğrencilerin tamamı gündüzlü, erkek öğrencilerin çoğunluğu yatılıdır (Uygun, 2012).

Öğrencilerin sınıftaki istenmeyen davranışları ile başa çıkmak, etkili öğretme ve öğrenme ortamının oluşturulmasının temel koşullarından birisidir (Kazu, 2007). Öğretmenin sınıf içi rollerinden birisi de sınıfta disiplini sağlamaktır. Sınıf yönetimi

öncelikle öğrencilerin kişisel ve psikolojik ihtiyaçlarına dayalı bir özellik gösterir. Bu anlamda öğretmenlerin öncelikle öğrenci ihtiyaçlarını dikkate alması ve öğrencilerin sınıfta bu ihtiyaçlarını karşılamak için iyi bir sınıf yönetimi uygulaması gerekir (Celep, 2000). Öğrencilerin sınıfta yerleşimi sınıf disiplinini sağlamada bir diğer önemli unsurdur (Küçükahmet, 2001). Sınıf yönetimi açısından bakıldığında, etkili bir öğrenme- öğretim ortamı oluşturmada sınıfın fiziksel organizasyonu ve öğretim yönteminin yanı sıra, öğrenci davranışlarının, özellikle de istenmeyen ya da uygun olmayan davranışların yönetimi, öğretmenler için çaba gerektiren konulardan birisi olarak nitelendirilmektedir (Atıcı, 2001). Edwards'a göre, okulda öğretmen ve yöneticiler şu koşullar oluştuğunda disiplin sorunlarına ortam hazırlamış olurlar (Celep, 2000, s. 109);

- 1) Yanlış öğrenme koşulları ve öğrenciler için anlamlı olmayan bilgiyi öğrenmek ve öğrenciyi zorlamak,*
- 2) Öğrencilerin bağımsız düşünce geliştirmede yetersiz kalmaları,*
- 3) Kuralların kabul edilmesi için öğrencilere katı koşullar oluşturmak,*
- 4) Öğrenciler üzerinde yoğun kontrol kurmak ve çocukların özerk ve bağımsız olabilecekleri bir çevrenin sağlanmasında yetersiz kalmak,*
- 5) Yanlış davranışı ön plana çıkaracak disiplin süreçlerini kullanmak.*

Bu kapsamda Aksu Öğretmen Lisesi'nde okul yönetiminde idarenin katı bir disiplin kuralları içerisinde oluşundan kaynaklanan sebeplerle sınıf içerisindeki yönetimde öğretmenlerin etkin olup olmadığı tartışılabilir. Uygun (2012)'a göre Eğitim Şefi Öğrenci Takip Defteri esas alındığında Aksu Öğretmen Okulu'nda katı bir okul disiplini uygulandığı sonucuna varılmaktadır. Okul kurallarının seçiminde, belirlenmesinde ve bu kuralların uygulanmasında öğrencilere danışılmadığı yani demokratik anlayıştan uzak bir eğitim anlayışının olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımlarına, başarılarına ve ödüllendirilmelerine yönelik bir değerlendirmeye rastlanmamıştır. Öğrenci nöbetlerinin sıkı bir şekilde takip edilmesi ve öğrencilerin görevlerini yerine getirmeleri konusunda yoğun kontroller söz konusudur.

Kurumun arşivinde yer alan sınıf geçme defterine bakıldığında 1971-1972 "Eğitim

Öğretim Yılı Okutulan Dersler” Tablo 3.8’de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 3. 8.1971-1972 Eğitim Öğretim Yılı Okutulan Dersler

1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF	4.SINIF	5.SINIF	6.SINIF
Türkçe	Türkçe	Türkçe	Edebiyat	Psikoloji	Eğitim Psikolojisi
Sosyal Bilgiler	Sosyal Bilgiler	Sosyal Bilgiler	Kompozisyon	Eğitim Psikolojisi	Eğitim Sosyolojisi
Tabiat Fen Bilgisi	Tabiat Fen Bilgisi	Tabiat Fen Bilgisi	Tarih	Kompozisyon	Öğretim Metodu
Matematik	Matematik	Matematik	Coğrafya	Tarih	Talim ve İdare
İngilizce	Almanca	Almanca	Fen bilgisi	Coğrafya	Kompozisyon
Din Bilgisi	Din Bilgisi	-	Matematik	Biyoloji	Ç. Edebiyatı
Beden Eğitimi	Beden Eğitimi	Beden Eğitimi	Yabancı dil	Fizik	Tarih
Müzik	Müzik	Müzik	Milli Güvenlik	Kimya	Coğrafya
Resim-Yazı	-	-	Din Bilgisi	Cebir	Biyoloji
İş Tarım	İş Tarım	İş Tarım	Beden Eğitimi	Geometri	S. Bilgisi
-	-	-	Resim-Yazı	Almanca	Milli Güvenlik
-	-	-	İş	Milli Güvenlik	Beden Eğitimi
-	-	-	Tarım	Din Bilgisi	Müzik
-	-	-	-	Beden Eğitimi	İş
-	-	-	-	Müzik	Tarım
-	-	-	-	Resim-Yazı	-
-	-	-	-	İş	-
-	-	-	-	Tarım	-
-	-	-	-	Ev-İş	-

Aksu Öğretmen Lisesi'nde 1975-1976 eğitim öğretim yılında okutulan dersler ise Tablo 3.9'da verilmiştir.

Tablo 3. 9.1975-1976 Eğitim Öğretim Yılı Okutulan Dersler

1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF
Türkçe	Türkçe	Türkçe
Sosyal Bilgiler	Sosyal Bilgiler	Sosyal Bilgiler
Fen Bilgisi	Fen Bilgisi	Fen Bilgisi
Matematik	Matematik	Matematik
Yabancı Dil	Yabancı Dil	Yabancı Dil
Din Bilgisi	Din Bilgisi	-
Beden Eğitimi	Beden Eğitimi	Beden Eğitimi
Müzik	Müzik	Müzik
Resim-Yazı	Resim-Yazı	Resim-Yazı
Ahlak	Ahlak	Ahlak
Tarım-İş	Tarım-İş	Tarım-İş

Aksu Öğretmen Lisesi'nde 1982-1983 eğitim öğretim yılında okutulan dersler Tablo 3.10'da verilmiştir.

Tablo 3. 10.1982-1983 Eğitim Öğretim Yılı Okutulan Dersler

1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF
Türkçe	Türkçe	Türkçe
Sosyal Bilgiler	Sosyal Bilgiler	Sosyal Bilgiler
Fen Bilgisi	Fen Bilgisi	Fen Bilgisi
Matematik	Matematik	Matematik
Yabancı Dil	Yabancı Dil	Yabancı Dil
Din ve Ahlak Bilgisi	Din ve Ahlak Bilgisi	Din ve Ahlak Bilgisi
Beden Eğitimi	Beden Eğitimi	Beden Eğitimi
Müzik	Müzik	Müzik
Resim	Resim	Resim
Tarım-Ev Ekonomisi	Tarım-Ev Ekonomisi	T.C. İnkılap Tarihi

1975-1976 ve 1982-1983 eğitim öğretim yıllarında okutulan dersler dikkate alındığında köy enstitüsü ve ilköğretmen okulu dönemlerine kıyasla ders çeşitliliğinin azaltıldığı, kültür derslerine ağırlık verildiği; öğretmenlik meslek derslerine, ziraat ve teknik derslere ise programda yer verilmediği görülmektedir. Bu değişim kurumun öğretmen yetiştirme amacı kadar köy enstitülerindeki çok yönlü bütüncül eğitim anlayışından da uzaklaşıldığını göstermektedir.

Bir dönem Aksu Öğretmen Lisesi bünyesinde açılan Aksu Eğitim Enstitüsü öğrenci dosyaları incelendiğinde 1977 kabul tarihli Zekiye Emirdağı ve Sabit Yıldız dosyalarında öğrencilerin dosyalarında şu belgeler yer almaktadır;

- Sabıka kaydı sorgusu
- ÜSYM-ÜSS sınav sonuç belgesi
- Fotoğraf
- Sağlık kurulu raporu
- Askerlik şubesinin kayıt için askerlik bakımından sakınca yoktur yazısı (erkek öğrenci için)
- Öğrenci derneği vezne alındısı
- Kayıt bildirisi
- Kesin kayıt yaptıran öğrenciler hakkında bilgi formu
- Bir göreve tayin olunacak yüksek okul mezunlarına mahsus fiş ve olumluluk kağıdı
- İlkokul ve ortaokul diploması (Sabit Yıldız)
- Lise diploması (Zekiye Emirdağı)
- Diploma kayıt sorgusu
- Öğrencilerin sosyal sağlık ve ruhsal durumlarını inceleme ve kayıt dosyası (Zekiye Emirdağı)

Aksu Öğretmen Lisesi, geçmişi 1940'larda kurulmuş olan Aksu Köy Enstitüsü'ne uzanan ve köy enstitüsünün yerleşkesinde eğitim öğretim vermiş bir kurumdur. İlköğretmen okulu ve öğretmen okulundan sonra üç yıllık lise düzeyinde öğretmen

lisesi adıyla öğrencilere eğitim vermiştir. Her ne kadar öğretmen yetiştirme geleneğinden gelen bir kurum olsa da araştırma esnasında elde edilen bazı veriler, 1960'lı yılların sonlarından başlayarak kurumdaki demokratik ortam ve disiplin anlayışı ile ilgili olumsuz değerlendirmelere sebep olmaktadır. Özellikle köy enstitüsü dönemi ile kıyaslandığında disiplin sorunlarının arttığı anlaşılmaktadır. Kurumun öğretim programı ve ders dağılım çizelgelerinde yer verilen dersler köy enstitüsü dönemindeki öğretmen yetiştirme politikalarından, enstitünün eğitim ilkelerinden, uygulamalarından ve atmosferinden uzaklaşıldığını göstermektedir. Bununla beraber aynı yapıların kullanılması ve aynı yerleşkede bulunması nedeniyle günlük yaşamdaki bazı geleneklerin yaşatılmaya devam edildiği söylenebilir.

3.4. Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi

3.4.1. Kuruluş

Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi, 1940 yılında kurulan Aksu Köy Enstitüsü'nün 1989-1990 yılına kadar geçirdiği tarihi birikim ve tecrübelerle dayalı olarak kurulmuştur. Kurum, 1989-1990 eğitim-öğretim yılında Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi adını almıştır. Ayrıca bu tarihe kadar ilkokula dayalı 6 yıllık eğitim-öğretim yerine ortaokul veya ilköğretim okullarına dayalı Hazırlık + 3 yıl eğitim öğretime başlamıştır.

3.4.2. Yapı ve İşleyiş

Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi'ne, Türkiye'nin eğitim sistemi gerekleri ve politikaları doğrultusunda yapılandırılan merkezi sınav sistemi ile öğrenci alınmıştır. Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi girişli öğrenciler şu anki Aksu Fen Lisesi binasında öğrenime devam etmekte olup 2016-2017 eğitim öğretim yılı sonunda okulun son mezunları olacaklardır.

Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi öğretmen yetiştirme geleneğinin bir halkası olarak tarihi birikimin üzerine kurulmuş ve yıllarca bu amaçla öğrenci yetiştirmiş, döneminde belli bir saygınlığa erişmiş bir kurumdur. Programlarında öğretmenlik alan derslerine de yer verilmiş, özellikle hazırlık olarak adlandırılan sınıf düzeyinde verilen yabancı dil eğitimi ile de bu alanda iddialı bir kurum olmuştur. Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi, önceliği öğretmenlik bölümlerini tercih etmek olan öğrenciler başta olmak üzere farklı

bölgeleri de tercih etmeyi düşünen öğrencilerini bir üst öğretim kurumu olan yükseköğretime hazırlayan bir kurum olarak 2014 yılına kadar hizmet vermiştir.

3.5. Aksu Fen Lisesi

3.5.1. Kuruluş



Eğitim süresi 4 yıl olan yatılı ve karma bir eğitim uygulanan Aksu Fen Lisesi ilk defa 2014-2015 yılında öğrenci almaya başlamıştır. Merkezi belirme sınavlarına göre fen ve matematik alanlarındaki yetenekleri yüksek olan öğrencilerin kayıt yaptırabildiği ve bu alanlarda yükseköğrenime öğrenci yetiştiren bir okuldur. Genel olarak fen liselerinin matematik ve fen bilimleri alanlarında gereksinim duyulan üstün nitelikli bilim adamlarının yetiştirilmesinde büyük payları bulunmaktadır.

Okul, öğrencileri araştırma yapmaya yöneltmeyi, bilimsel ve teknolojik gelişmeler çerçevesinde çalışma yapılacak ortamı ve koşulları hazırlamayı amaç edinmiştir. Ayrıca öğrencilerin bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izlemelerine yardımcı olacak şekilde yabancı dil öğretmek okulun hedefleri arasındadır.

3.5.2. Yapı ve İşleyiş

Aksu Fen Lisesi 216 öğrenci kapasitesiyle 2000 yılında faaliyete geçmiş olan yatılı bir yurda sahiptir. Okulun yapısı günümüz okullarının standartlarındadır. Okula bağlı

yurt, ayrı binalarda hizmet veren kız ve erkek olarak ayrılmakta ve 36 koğuştan oluşmaktadır. Okulda 3 adet fen laboratuvarı ve bir konferans salonu bulunmaktadır. Fen ve matematik alanında başarılı öğrencilerin yüksek puanlar ile girebildiği okulda yaklaşık 600 öğrenci eğitim almaktadır.

Bu çalışmada Aksu Köy Enstitüsü'nün tarihi süreç içerisinde geçirmiş olduğu evreler çeşitli başlıklar altında ele alınmıştır. Çalışmanın başlığı "Kuruluşundan Günümüze ..." olarak belirlenmiştir çünkü çalışmada Aksu Köy Enstitüsü'nün tarihi seyrine ve zaman içinde geçirdiği değişime özellikle dikkat çekilmek amaçlanmıştır. Araştırmanın odağında Aksu Köy Enstitüsü dönemi vardır ve yazımda bu döneme alt başlıklar ile birlikte geniş yer verilmiştir. Kurumun kuruluş amacının, işleyiş özelliklerinin ve fiziki yapısının günümüzde geldiği noktayı görmek ve kıyaslama yapabilmek adına köy enstitüsü sonrası dönemler de ele alınmış ancak bu dönemlerde fazla ayrıntıya yer verilmemiştir. Kurumun günümüzde öğretmen yetiştirme amacından uzaklaşmış olması; enstitü binalarının ve arazisinin bir kısmının kullanılamaz durumda olması, bir kısmının bakımsız kalması ve bir kısmının da farklı amaçlar için tahsis edilmiş olması, enstitünün geçirdiği değişimin somut göstergeleridir.

IV. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç ve Tartışma

Köy enstitülerine giden yolda ilk uygulamalar, 1936'da Milli Eğitim Bakanı Saffet Arıkan tarafından başlatılmıştır. 10 Kasım 1938'de Atatürk'ün ölümü sonrası sağlık problemleri nedeniyle; Saffet Arıkan görevden ayrılmış, yerine Hasan Ali Yücel Bakan olmuştur. İsmail Hakkı Tonguç görevden ayrılmak istese de, Hasan Ali Yücel bu yolda beraber olmalarını istemiştir (Türkoğlu, 1997). Köy enstitülerinin kurulmasına emeği geçenler arasında özellikle bu iki önemli isim neredeyse bu kurumlarla bütünleşmiş ve birlikte anılır olmuşlardır.

İsmail Hakkı Tonguç göreve başlar başlamaz öncelikle eğitim politikasını incelemiş, eğitim için harcanan paraları, okulların durumunu, öğretmenlerin özelliklerini içeren bir rapor hazırlamıştır. Tonguç, “Canlandırılacak Köy” adlı kitabında, ülkenin gelişmesinin sadece yazışmalarla düzeltilemeyeceğini vurgulamış ve köy köy dolaşarak çocukların köy enstitüsünde okumaları için çalışmalar yapmıştır (Türkoğlu, 1997). “17.04.1940 tarih ve 3803 sayılı yasa ile 1948'e kadar 21 bölgede 21 köy enstitüsü kurulmuştur” (Güvercin, Aksu ve Arda; 2004, s. 98). Öğretmenlerin, köylülere hem örgün eğitim hem de okuma yazma ve temel tarım bilgileri kazandırmaları; ilmi tarım tekniklerini öğretmeleri amaçlanmıştır. 1940-1946 yılları arasında köy enstitülerinde 15.000 dönüm tarla tarıma elverişli hale getirilmiştir; fidanlar dikilmiş, sulama kanalları oluşturularak enstitü öğrencilerinin uygulamalı eğitim görmesi sağlanmıştır (Türkoğlu,1997).

1946 yılında çok partili rejime geçilmesiyle kurulan Demokrat Parti'nin yoğun eleştirileriyle karşılaşan dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel görevden alınarak yerine daha önce kendisine “senin enstitülerinin belini kıracağım” diyen Şemsettin Sirer'in bakan olması ve ardından enstitülerin mimarı İsmail Hakkı Tonguç'un da görevine son verilmesi enstitülerin sonunu getirmiştir. Enstitülerde karma eğitim uygulamasına son verilmekle kalmayıp, çevrilen dünya klasikleri toplatılmış, Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü kapatılmış, enstitülerin yönetici ve öğretmen kadroları ile öğretim programının içeriğinde değişikliğe gidilmiştir (Özgen, 2016).

Köy çocuklarının sadece belli düzeyde öğretimini sağlamakla kalmayıp aynı zamanda köylülerin önderi, yol göstericisi olmayı da başaran enstitü mezunu öğretmenlerin toprak ağaları için arz ettikleri tehlike siyasi hamlelerle ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Köyleri kalkındırma ve köylüyü aydınlatma projesinin aşamalı biçimde sonlandırılması nedeniyle, durumdan en çok zarar gören köylü halk olmuştur.

İkinci Dünya Savaşı'nın ve ondan sonraki bu dönem içerisinde fakir ve eğitimsiz toplumun kalkınmasında ve modernleşmesinde büyük bir adım olan köy enstitüleri, Türk eğitim sisteminde yeni bir sayfa açmıştır. İlk zamanlar çok başarılı bir yol izleyen ve köylü halkın ihtiyaçlarına cevap verecek bir programı izleyen köy enstitüleri örneği dünyada ilgi çekmiş bir sistem olmuştur. Türk eğitim sisteminde halen köylü halkın ihtiyaçlarına cevap verebilen böyle bir sistem kurulamamıştır. Bu da köy enstitülerinin incelenmesi ve günümüz şartlarına göre düzenlenmesi gereken etkin bir eğitim sistemi olduğunu ortaya koymaktadır.

Köy enstitülerinde eğitim gören öğrenciler modern dünya ile paralel bilgi ve beceriler üzerinden eğitim almışlardır. Sanat ve zanaat bilgisinin yanında dünya kültürü ve edebiyatı üzerinde bilgi sahibi olmakta hem kendilerine hem de kurdukları bölgelerdeki köylü halka fayda sağlamışlardır.

Kuramsal bilgilerle olduğu kadar, kültürel birikim ve gerçek yaşam becerileriyle de yetiştirilen köy enstitüsü öğrencilerinin Cumhuriyet döneminin en donanımlı ve etkili öğretmenleri olduğu artık bilinen bir gerçektir. Ayrıca öğretim programı açısından sadece eğitime değil aynı zamanda uygulamalı öğretime de önem vermesi nedeniyle, sadece bilgiyle dolu insanlar değil, bu bilgiyi aktarabilecek iletişim becerilerine de sahip olan ve uygulayabilen insanlar yetiştirilmiştir. Günümüzde bilgiye ulaşabilmek çok kolaydır ancak bu bilginin yaparak ve yaşayarak öğrenilmesine yönelik uygulamalar ne yazık ki yeterli değildir. Köy enstitüleri bu ihtiyacı Cumhuriyetin ilk dönemlerinden itibaren gidermeye başlamış ve uygulamalı eğitimin gerçek ilerlemeyi sağlayacağını kanıtlarını ortaya koymuştur.

Günümüzde öğretmen yetiştirme süreci göz önüne alındığında, bu sürecin köy enstitülerinden oldukça farklılık gösterdiği görülmektedir. Örneğin bugünkü öğretmen adaylarının eğitim sisteminde elemeye dayalı yapı nedeniyle salt test çözme ve bilgi

yükleme teknikleri üzerine eğitim fakültelerine kabul edilmeleri temel problemlerden biridir. Eğitim fakülteleri, aday öğrencileri test başarılarına göre kabul etmekte, kişilik yapıları, mesleğe uygunluk, fiziksel yeterlilikler gibi öğretmen için hayati önem taşıyan özellikleri göz ardı etmektedir. Bunun yanında eğitim fakültelerinde öğrencilerin aldıkları eğitimin büyük oranda kuramsal bilgiye dayalı olması, yaratıcılık, kişilik gelişimi, iletişim, fiziksel dayanıklılık ve toplumsal sorumluluk gibi çok önemli becerilerin yeterince iyi verilmemesi de temel sorunlarımızdandır. Başarıya ulaşmak için eğitim ve öğretim faaliyetleri bilgi, tutum ve beceri olmak üzere üç boyutlu verilmelidir. Günümüz eğitim sistemindeki eksikler nedeniyle, özellikle tutum ve beceri alanında birçok eksiklik giderilememekte ve ihtiyaç karşılanamamaktadır. Köy enstitüleri eğitim ve öğretimin her üç boyutta aktif ve öğretici şekilde verilmesinde büyük bir rol üstlenmiştir. Bu okullardan yetişen öğretmenler de bu donanımla, köylü halkın gereksinimlerinin farkında olarak etkin bir eğitimci ve toplum lideri olabilmişlerdir.

4.2. Öneriler

Köy enstitülerinin tarihinin araştırılması ve olumlu uygulamaların günümüz eğitim sistemi içerisinde değerlendirilmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Değişen zaman ve teknolojinin dünyanın en uca köşelerinde bile hissedilmesi olumlu gelişmelerdir. Giderek gelişen teknoloji, iletişim ağını ve üretim desteklerini kırsal bölgelere dahi getirmiştir. Ancak bu durum, aynı oranda eğitime yansımamaktadır. Türk eğitim sisteminin hala sınav odaklı olması, yaratıcı düşünme becerilerinin göz ardı edilmesi, kişilik gelişiminin öğrenci değerlendirmelerinde önemsiz olması, spor ve sanatta etkin olmaktan çok edilgen bir toplum yapısının oluşmuş olması, bunun tipik örnekleridir.

Köy enstitülerinin bölge halkının gereksinimlerine göre hazırlanması büyük avantajlar sağlamıştır. Bunun yanında bu halkın temel sorunlarını çözmeye yönelik eğitim ve öğretim faaliyetleri programa alınmıştır. Ancak günümüzde eğitim sistemimiz bu esnekliğe izin vermemektedir. Dünyada ilerleyen tüm uluslar sanayide, teknolojiye ve diğer alanlarda üretime önem vererek başarıya ulaşmışlardır. Eğitim sistemimizin söz konusu bu alanlar üzerinde daha pratik, uygulama odaklı ve toplumun sorunlarını

çözmeye yönelik olması önemli görülmektedir. Bu anlamda köy enstitüleri eğitim sistemimizin tarihi açısından önemli bir örnektir. Bu kurumlar bugün belki tekrar inşa edilemez ancak demokratik, işbirlikçi, dayanışmaya dayalı, yaratıcılık ve ihtiyaç temelli, beceriye dönük olumlu uygulamalarını günümüzün öğretmen yetiştiren kurumlarında yaşatmak mümkün olabilir. Modern bir toplum için eğitim sistemimizde daha üretken ve bilgiyi sadece kuramsal olarak öğrenen değil gerçek alanda kullanan bireyler yetiştirmeyi amaçlayan bir yaklaşımla programların düzenlenmesinin gerektiği düşünülmektedir. Bu kapsamda;

1. Öğretmen eğitimi açısından köy enstitülerindeki kültürel ve sanatsal etkinliklerin öğretmen adaylarına beceri, özgüven ve yeterlilik kazandırma bakımından olumlu etkileri dikkate alınarak günümüz öğretmen yetiştirme programlarında da bu tür etkinliklere daha fazla yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

2. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine alışma, eğitim ortamlarına ısınma, eğitimde liderlik gibi basamaklarda bilgi ve beceri sahibi olmaları için hayati önem taşıyan öğretmenlik uygulamalarına bir ders olmasının ötesinde yaklaşılmalı; bu bilgi ve becerilerin değerlendirilmesi de genel bilgi ve becerilerin ölçüldüğü sınavlarla değil özel bilgi, beceri ve öğretmenlik donanımları dikkate alınarak yapılmalıdır. Örneğin, okul deneyimi ya da okul uygulaması dersleri bir dönemlik değil, bir senelik dersler olabilir. Ya da, eğitim fakültelerinin süresi 4 yıldan 5 ya da 6 yıla uzatılabilir. Verilen eğitimin son iki senesi zorunlu staj olarak geçirilebilir ve bu dönemde öğrencilerin mesleğe uyum, sorun çözme, iletişim, empati kurma gibi becerileri daha ayrıntılı olarak gözlemlenebilir.

3. Değerler, yaşama yansıtıldığı sürece varlıklarını sürdürebilir ve yayılabilir. Evrensel etik değerler, köy enstitüleri döneminde örneklerine rastladığımız şekliyle, hayatın olağan akışı içerisinde kazandırılmalıdır. Zira bu şekilde kıymetinin daha da artacağı ve devamlılığının sağlanabileceği düşünülmektedir. Öğrencilerin söz konusu değerleri kazanmalarını motive etmek amacıyla sosyal hizmet projeleri, çevre koruma gibi etkinlikler öğrencilerin kredilerine olumlu katkıda bulunacak şekilde düzenlenebilir.

4. Öğretmenlerin eğitim süreçlerinde verimli olabilmeleri, ülkenin ihtiyaç duyduğu bilgili, becerili ve evrensel değerlerle donatılmış bireyler yetiştirme amacına hizmet

edebilmeleri için öğretmenlik mesleğinin bu heyecan ve amacı sahiplenecek kişilerce yapılması için düzenlemeler gereklidir. Köy enstitülerinde zorlu şartlarda eğitim alan ve yine zorlu şartlarda görev alan öğretmenlerin mesleklerine olan adanmışlıkları bu bakımdan dikkate değerdir.

5. Öğretmen yetiştirme aynı zamanda topluma lider yetiştirmek anlamına geldiği düşünülürse, yetiştirilmesi amaçlanan öğretmenlerin nitelikleri ve bu niteliklerin değişen dünya şartları ve gelişmelerle birlikte sürekli artırılması gerektiği üzerinde durulması gereken bir husustur. Bu açıdan öğretmen yetiştirme programları yaşanan toplumun ve zamanın gereklerine göre sürekli olarak gözden geçirilmeli ve öğretmen adaylarının bu nitelikler ile donatılmaları sağlanmalıdır. Bu sayede öğretmenlik mesleğinin daha da itibar kazanacağı ve öğretmenin topluma liderlik konusundaki rolünün kuvvetleneceği düşünülmektedir.

6. Öğretmen yetiştirme sürecindeki okul uygulamaları, teknoloji kullanımı, materyal tasarımı, proje tasarımına yönelik dersler daha verimli bir hale getirilmeli ve faydacı bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Böyle bir yaklaşım ile mesleki olduğu kadar kişisel gelişime de katkı sağlanacağı, emek ve zamandan da tasarruf edileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akçalı, A. A. (2015). Karanlık Sokağı Aydınlatan Enstitü: Aksu Köy Enstitüsü. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10 (5), 27-56.
- Akpınar, Ş. (2005). *Milli Şef Dönemi'nde Babiali'nin varolma mücadelesi ve muhalif bakışın Bedii Faik'in yazularından tahlili*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aktaş, A. (2006). *İvriz Köy Enstitüsü*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Arayıcı, A. (2002). *Kemalist dönem Türkiye'sinde eğitim politikaları ve köy enstitüleri*. İstanbul: Ceylan Yayınları.
- Atıcı, M. (2001). Yüksek ve düşük yetkinlik düzeyine sahip öğretmenlerin sınıf yönetimi stratejileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 28, 483-499.
- Avcıoğlu, D. (1996). *Türkiye'nin düzeni dün-bugün-yarın*. Ankara: Tekin Yayınevi.
- Aydın, A. (2013). *Sınıf yönetimi*. (16. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Aydoğan, M. (2000). *60. kuruluş yıldönümünde köy enstitüleri: köy enstitüsü sistemi*. C. Kavcar (Yayına hazırlayan), Türk Eğitim Derneği VIII. Anma Toplantısı. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Aysal, N. (2005). Anadolu'da aydınlanma hareketinin doğuşu: köy enstitüleri. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 35-36, 267-282.
- Aytaç, K. (1967). Türkiye'de eğitim sistemi ve eğitim seviyesi. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5 (0), 241-271.
- Babahan, A. (2009). Bir Sosyal Politika Projesi Olarak Köy Enstitüleri. *Alternatif Politika*, 1 (2), 194-226.
- Binbaşıoğlu, C. (1993). *Çağdaş eğitim ve köy enstitüleri: tarihsel bir çerçeve*. İzmir: Dikili Belediyesi Kültür yayınları.
- Burgaç, M. (2004). *Çifteler Köy Enstitüsü*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Celep, C. (2000). *Sınıf yönetimi ve disiplini*. Ankara: Anı Yayınları.

Civelek, M. (2014). *Sınıf yönetimi: sınıf yönetimine giriş*.
<http://www.sureklikpss.com/wp-content/uploads/s%C4%B1n%C4%B1f-y%C3%B6netimi.pdf> adresinden 18 Ocak 2016'da alınmıştır.

Çetin S. ve Kahya A. (2017). *Kırda bir modernleşme projesi olarak köy enstitüleri: Aksu ve Gönen örnekleri üzerinden yeni bir anlamlandırma denemesi*. Middle East Technical University Journal of the Faculty of Architecture.
<http://jfa.arch.metu.edu.tr/archive/0258-5316/articles/metujfa2017103.pdf> adresinden 16 Nisan 2017'de alınmıştır.

Çubukçu, Z. (1997). *Öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelimleri*. Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi dergisi, 3 (2), 163-172.

Demirtaş, A. (1993). *Çağdaş eğitim ve köy enstitüleri*. İzmir: Dikili Belediyesi Kültür Yayınları.

Derman, M. T. ve Başal, H. A. (2010). *Cumhuriyetin ilanından günümüze Türkiye'de okul öncesi eğitim ve ilköğretimde niceliksel ve niteliksel gelişmeler*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3 (11), 560-569.

Dursun, Hasan A. (2016). Karşılıklı Yapılan Röportaj.

Demirbaş Defteri. (1941). *Aksu Köy Enstitüsü Demirbaş Defteri*.

Erçelebi, H. (1991). *Kuruluşunun 50. yılında köy enstitüleri ve Türk eğitim sistemine katkıları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ergin, O. (1977). *Türkiye maarif tarihi cilt 5*. İstanbul: Eser Yayıncılık.

Ertürk, S. (1981). *Diktacı tutum ve demokrasi*. Ankara: Yelkentepe Yayınları.

Eser, G. (2011). *Köy Enstitüleri'nde bir öncü: özgün arşivi ışığında Göl Köy Enstitüsü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul.

Gedikoğlu, Ş. (1971). *Evreleri, getirdikleri ve yankalarıyla köy enstitüleri*. Ankara: İş Matbaacılık ve Ticaret.

- Gelişli, Y. (2000). Anadolu öğretmen liselerinin kuruluşu ve gelişimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 146. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/146/gelisli.htm adresinden 16 Ocak 2017 tarihinde alınmıştır.
- Güvercin, Cemal H., Aksu M., ve Arda, B. (2004). Köy enstitüleri ve sağlık eğitimi. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 57 (2), 97-103.
- İlk Öğretim Dergisi, (1951). *Aksu Köy Enstitüsünde spor çalışmaları*. 16 (319-320), 4143.
- İlk Öğretim Dergisi, (1952). *Öğretmen yetiştirme problemi*. 17 (338), 5-6.
- İlk Öğretim Dergisi, (1952). *Öğretmen okulları ve köy enstitüleri programı*. 18 (342), 10-11.
- İlk Öğretim Dergisi, (1952). *Amerika'ya seminere giden meslektaşlarımız*. 18 (344), 10-11.
- İlk Öğretim Dergisi, (1953). *1923-1953 İlköğretim durumumuz*. 19 (363), 6-9.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (17. baskı) Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kartal, S. (2008). Toplum kalkınmasında farklı bir eğitim kurumu: köy enstitüleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 23-36.
- Kavcar, C. (2000). *Kuruluş yıldönümünde köy enstitüleri*. Türk Eğitim Derneği VIII. Anma Toplantısı, Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2), 1-14.
- Kazu, H. (2007). Öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışlarının önlenmesi ve değiştirilmesine yönelik stratejileri uygulama durumları. *Milli Eğitim Dergisi*, 175, 57-66.
- Kirby, F. (2010). *Türkiye'de köy enstitüleri* (Çev. N.Berkes). İstanbul: Tarihçi Kitabevi.
- Kocabaş, K. (2012). *Kalbim Adabelen'de kaldı*.
<http://www.mehmethekim.com/kalbim-adabelen-de-kaldi-kemal-kocabas/> adresinden 22 Mart 2016 tarihinde alınmıştır.

- Koçak, M. (2013a). *İzler, "İzler-I"*. Antalya: Sahil Kitap.
- Koçak, M. (2013b). *İzler, "İzler-II"*. Antalya: Sahil Kitap.
- Köy ve Eğitim Dergisi, 93 sayı. (1962). Ankara.
- Küçükahmet, L. (2001). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Maarif Vekilliği, (1941). *Köy enstitüleri*. İstanbul: Maarif Matbaası.
- Menekşe, N. (2005). *Kapatılışlarının 50. yılında köy enstitüleri gerçeği*. İzmir.
- Nadi, N. (1991). *Perde Aralığından*. İstanbul: Çağdaş Yayınları.
- Okutan, M. (2010). Türk eğitim sisteminde demokrasi eğitimi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 938-946.
- Önder, M. (2012). *Toplumsal değişim sürecinde Düziçi Köy Enstitüsü*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özdemir, S., Bacanlı, H. ve Sözer, M. (Editörler). (2007). *Türkiye’de okul öncesi eğitim ve ilköğretim sistemi temel sorunlar ve çözüm önerileri*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Özgen, B. (Editör). (2016). *Akademik düzlemde köy enstitüleri sempozyumu*. İzmir: Dikili Belediyesi Kültür Yayını.
- Sakarya, Y. A. (2011). *Anılarla Hasan Ali Yücel ve Aksu Köy Enstitüsü (1)*. <https://www.antalyabugun.com/makale/anilarla-hasan-ali-yucel-ve-aksu-koy-enstitusu-1-11886.html> adresinden 09 Ocak 2016 tarihinde alınmıştır.
- Saral, M. (2002). *Karartılan aydınlık köy enstitüleri-Düziçi Köy Enstitüsü*. Hatay.
- Sinal, İ. (1951). Aksu Köy Enstitüsü’nde spor çalışmaları. *İlk Öğretim Dergisi*, 16 (319-320), 4143.
- Şener, M. (2013). *Köyden Aksu Köy Enstitüsüne*. Ankara: Gelişim Sanat.
- Şeren, M. (2008). Köye öğretmen yetiştirme yönüyle köy enstitüleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (1), 203-226.
- Şişman, M., Güleş, H., ve Dönmez, A. (2010). Demokratik bir okul kültürü için yeterlilikler çerçevesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (1), 167-

182.

- T.C. Resmi Gazete, 4491 sayı. (1940). *3803 nolu köy enstitüleri kanunu.*
- T.C. Resmi Gazete, 8625 sayı. (1954). *6234 nolu köy enstitüleri ile ilköğretmen okullarının birleştirilmesi hakkında kanun.*
- T.C. Resmi Gazete, 10705 sayı. (1961). *222 nolu ilköğretim ve eğitim kanunu.*
- T.C. Resmi Gazete, 12113 sayı. (1965). *İlköğretmen okulları idare yönetmeliği.*
- T.C. Resmi Gazete, 14574 sayı. (1973). *1739 nolu milli eğitim temel kanunu.*
- T.C. Resmi Gazete, 17760 sayı. (1982). *41 nolu yükseköğretim kurumları teşkilatı hakkında kanun hükmünde kararname.*
- T.C. Resmi Gazete, 23579 sayı. (1999). *Milli eğitim bakanlığı fen liseleri yönetmeliği.*
- T.C. Resmi Gazete, 28261 sayı. (2012). *6287 nolu ilköğretim ve eğitim kanunu ile bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun.*
- Tedrisat Umum Müdürlüğü, (1940). *6/1573 sayı ve 10.02.1940 tarihli yazı.*
- Tedrisat Umum Müdürlüğü, (1941). *6/9175 sayı ve 18.07.1941 tarihli yazı.*
- Tonguç, İ.H. (1946). *İlk Öğretim Kavramı.* İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Türk Tabipler Birliği Tarihi: *1940 yıllarında sağlık durumu.*
http://www.ttb.org.tr/ttb_tarihi/giris.html adresinden 09 Ocak 2016 tarihinde alınmıştır.
- Türkoğlu, P. (1997). *Tonguç ve Enstitüleri.* İstanbul: Yapı ve Kredi Yayınları.
- Uygun, S. (2003). *Türkiye'de öğretmenlik mesleğine ilişkin bir sözlü tarih araştırması (1937-1954).* Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uygun, S. (2004). Sözlü tanıkların dilinden köy enstitülerinde okul atmosferi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 8-16.
- Uygun, S. (2007). *Tanıkların dilinden bir dönem öğretmen okulları: ilköğretmen okulları ve köy enstitüleri.* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Uygun, S. (2010). M. Emin Soysal'ın hayatı ve köy enstitüleri tarihindeki yeri. *Milli Eğitim Dergisi*, 39 (185), 148-161.

- Uygun S. (2012). İlköğretmen okullarında okul iklimi: 1970’li yıllarda Aksu İlköğretmen Okulu eğitim şefi öğrenci takip defteri örneği. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 2 (1), 213-227.
- YKKED (Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği), (2011). *Karanlık sokakta aydınlanma: Aksu Köy Enstitüsü*. Antalya: Antalya Kent Müzesi Yayınları.
- Yıldırım, A.ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER

Ek-1 Araştırma İzin Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 25/02/2016-E.20489



T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü



Sayı : 36380087-302.08.01
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İlgi : 23/02/2016 tarihli ve 19413 sayılı yazı,

İlgili yazı gereği, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı Prof. Dr. Selçuk UYGUN danışmanlığındaki 20108509522 numaralı öğrencisi Erkan CAN' ın "Kuruluşundan Bugüne Aksu Köy Enstitüsü" isimli tez çalışması kapsamında ilgili müdürlüğe bağlı Aksu Fen Lisesinde Okul Müdürlüğünün bilgisi dahilinde ilgili Genelgeye göre, çalışma takvimi doğrultusunda Eğitim-Öğretim faaliyetlerini aksatmaksızın uygun görüldüğüne ilişkin Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğünün 17.02.2016 tarih ve 6805 sayılı karar ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-İmzalıdır
Prof.Dr. Yusuf TEPELİ
Müdür

Adres: Akdeniz Üniversitesi Enstitüler Binası A Blok 3. Kat ANTALYA
Telefon: 0 242 227 00 83 Faks: 0 242 226 19 30
e-Posta: ebe@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ: http://ebe.akdeniz.edu.tr

Bilgi için: Zübeyde BOZNA
Uzman: Bilgisayar İşletmeni

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesiyle gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.



T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı



Sayı : 50913635-302.08.01
Konu : Erkan CAN'ın Tez Çalışması hk.

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 04.01.2016 tarih 36380087-302.08.01/E.435 sayılı yazımız.

Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğünün, Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Erkan CAN'ın "Kuruluşundan Bugüne Aksu Köy Enstitüsü" isimli tez çalışması uygulamasının, ilgili Müdürlüğe bağlı Aksu Fen Lisesinde Okul Müdürlüğü'nün bilgisi dahilinde, ilgili Genelgeye göre, çalışma takvimi doğrultusunda eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmaksızın yapılmasının uygun görüldüğüne ilişkin 12.02.2016 tarih 1654248 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-İmzadır

Prof.Dr. Beykan ÇİZEL
Rektör Yardımcısı

Ek:

- 1- Antalya İl Milli Eğitim Müd.'nün yazısı
- 2- Antalya İl Milli Eğitim Müd.'nün Olur yazısı



T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890-605-E.1654248
Konu: Anket Uygulaması

12.02.2016

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanı'na)

İlgi : 11/01/2016 tarih ve 682 sayılı yazınız.

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Erkan CAN'ın "Kuruluşundan Günümüze Aksu Köy Enstitüsü" isimli akademik araştırması, Müdürlüğümüzde bağlı tüm okullarda (anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise) uygulama isteği ile ilgili 11/01/2016 tarihli ve 682 sayılı yazılar, İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme komisyonumuz tarafından, 19/01/2016 tarihinde incelenecek "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İznilerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi" gereğince uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüzün 21/01/2016 tarihli ve 711401 sayılı onayı ve uygulanacak veri toplama araçları onaylanarak ekte gönderilmiştir.

Bakanlığımızın ilgili Genelgesi gereği araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin CD ortamında Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi hususunda;

Bilgi ve gereğini arz ederim.

Ehübekir TANRIBİR
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER:

1- Onay ve ekleri (1 sayfa)

GÜVENLİ ELEKTRONİK İMZALI
ASLI İZLENİLMİDİR
15.02.2016
Zekeriya MERIC
Memur

Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Sığırcı Mh. Hamitbey Cad. MERKEP7/ANTALYA
E-posta: pny@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ehübekir TANRIBİR Şube Müdürü
Tel: 0242 238 61 00
Faks: 0242 238 61 11

Bu elektronik belge diğer belgelerle eşdeğerdir. <http://emka.gov.tr> adresinden B5db-b601-2ce4-b6e2-ca58 kodu ile doğrulanır.



T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890-20-E.711401
Konu : Anket Uygulanması

20.01.2016

İİ MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ANTALYA

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Erkan CAN'ın "Kuruluşundan Günümüze Aksu Köy Enstitüsü" isimli tez çalışmasına, Müdürlüğümüze bağlı Aksu Fen Lisesinde uygulama isteği ile ilgili 11/01/2016 tarih ve 682 sayılı yazılan, İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme Komisyonumuz tarafından, 19/01/2016 tarihinde incelenerek "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumalarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi" esaslarına uygun olduğu tespit edilmiştir.

Komisyonumuzca, "Kuruluşundan Günümüze Aksu Köy Enstitüsü" isimli tez çalışmasına, Müdürlüğümüze bağlı Aksu Fen Lisesinde, Okul Müdürlüğünün bilgisi dahilinde, ilgili Genelgeye göre, çalışma takvimi doğrultusunda eğitim-öğretim faaliyetleri aksatılmaksızın yapılması uygun görülmüştür.

Makamlarınıza da uygun görüldüğü takdirde, Valilik Makamının 23/02/2015 tarih ve 5347 sayılı yekî devrine göre olurlarınıza arz ederim.

Ebubekir TANRIBİR
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
20.01.2016

Hasan TEVKE
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür V.

Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü,
Sok.ksu Mah. Hamidiye Cad. MERKEZ/ANTALYA
E-posta: proje107@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ebubekir TANRIBİR Şb. Md.
Tel: (0 212) 138 60 00
Faks: (0 212) 238 61 11

Dünya'nın güvencisi elektronik imzalarla imzalanmıştır. <http://www.ksu.gov.tr> adresinden 1158-5101-3762-8150-2b94 kodu ile evet edilebilir.

Ek-2 Köy Enstitüsü Diploması

**Türkiye Cumhuriyeti
Maarif Vekillığı**

KÖY ENSTİTÜSÜ DİPLOMASI

İbrahim İbrahim oğlu - Kızı Mehmet Ayдын
Köy Enstitüsünde Türkçe, tarih, coğrafya,
yurtdaşlık bilgisi, matematik (aritmetik, cebir,
geometri) fizik, kimya, tabiat ve okul sağlık
bilgisi, yabancı dil (Almanca) el yazısı, re-
sim-ış, beden eğitimi ve ulusal oyunlar-müzik,
askerlik, ev idaresi ve çocuk bakımı, öğretmen-
lik bilgisi (toplumbilim, iş eğitimi, çocuk ve iş ruh
bilimi, öğretim metodu ve ders tabikati, eğitim
ve iş eğitimi tarihi) ziraat işletme ekonomisi ve
kooperatifçilik, ziraat ve sanat derslerinden,
imtahan geçirerek 1945 yılında derecede KÖY İLK
DİPLOMASI KURUMLARI ÖĞRETMENLİĞİ
DİPLOMASI almağa hak kazanmıştır.

İlk Öğretim Enstitü Müdürü Eğitim Baş
Umum Müdürü

Öğrencinin adı ve soyadı	Mehmet Aydın
Öğrencinin numarası	132
Babasının adı	İbrahim
Doğduğu yer	Aşağıuşaklar
Doğduğu yıl	1 . 8 . 1927
Öğrenciye diploma veren Enstitü	Aksu - Antalya
Enstitüye girdiği tarih	23 . 12 . 1940
Bitirme ders yılı , sanacı	1945 - 1946 Yapıcı - Dülger
Meburî hizmet müddeti	Yirmi yıl


Diploma No 47/78

1945-1946 ders yılı mezunudur.
23 Ekim 1945

78

Mehmet AYDIN, 1945 yılı mezunu. Aksu Fen Lisesi Müzesi'nden alınmıştır.

Ek-3 Köy Enstitüsü Diploması

**Köy Enstitüsü**
Diploması No 27/559

Adı, Soyadı, Numarası: Mehmet Öztürk 126
Babasının adı: Mustafa
Doğduğu yer ve yıl: Çakallık 1928
Enstitüye girdiği tarih: 1-7.1946
Öğrencinin sanatı: —————
Mecburi hizmet müddeti: Yirmiyıl
Derecesi: PEKİYİ

Uksu Köy Enstitüsü Öğretmenlik kolunu 1950 yılında bitiren yukarıda künyesi yazılı öğrenci bu diplomayı almağa hak kazanmıştır.

Milli Eğitim Müdürü Enstitü Müdürü Eğitim Baş

Zeki Tanıl Cevdet Tinel Remzi Arifioe

1923

Mehmet ÖZTÜRK, 1950 yılı mezunu. Mehmet ÖZTÜRK kişisel arşivinden alınmıştır.

Ek- 4 İlköğretmen Okulu Diploması

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MAARİF VEKÂLETİ
İLK ÖĞRETMEN OKULU
DİPLOMASI

DİPLOMA NUMARASI: 11/1533

Abdullah ^{Oğlu} ^{Kızı} İsa Atar

Öğretmen okulu öğrenimini bitirip geçirdiği bitirme imtihanında Orta derece ile "İlkokul öğretmenliği" diploması almağa hak kazanmıştır.

3016 11963

Okul Müdürü
Halil Acaş

Okul Müdürü
Ahmet Yağizkurt

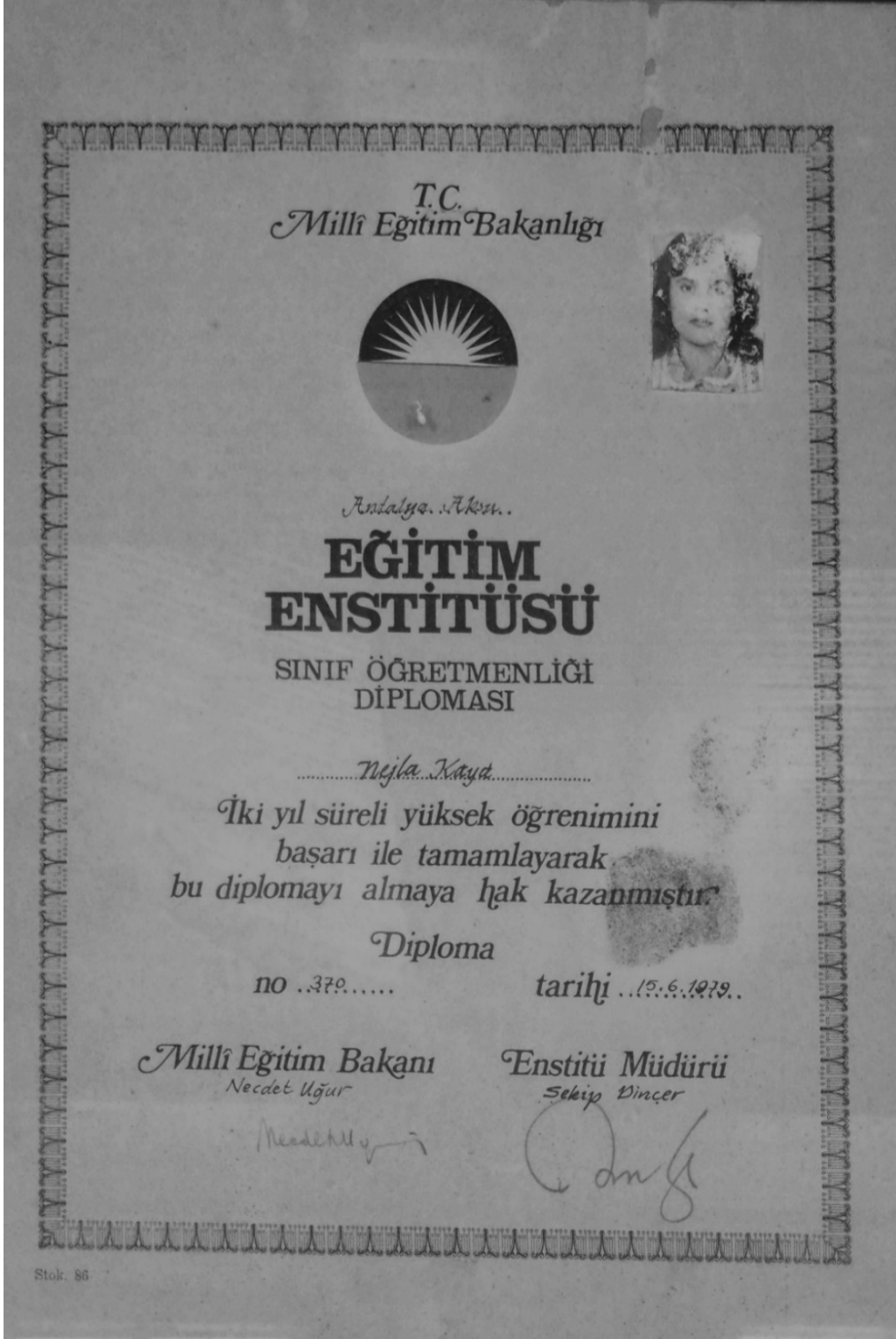
(Stok No. 87. 95)

Ad ve soyadı	İsa Atar
Baba adı	Abdullah
Doğum yeri	Azambar
Doğum yılı	30.9.1942
Diplomayı veren okul	Aksu İlköğ. Okulu
Öğrencinin okul №	119
İmtihanı bitirme ders yılı ve dönemi	1962-1963 Haziran
Mecburi hizmet süresi	10,5 yıl

Pul

İsa ATAR, 1963 yılı mezunu. Aksu Fen Lisesi Müzesi'nden alınmıştır.

Ek-5 Eğitim Enstitüsü Diploması



Necla KAYA, 1979 yılı mezunu. Aksu Fen Lisesi Müzesi'nden alınmıştır.

Ek-6 Öğretmen Lisesi Diploması

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
LİSE DİPLOMASI

Adı soyadı	Doğan Gök	Okul numarası	1442	Diploma numarası	08.06.1990
Baba adı	Celil	Okuduğu yabancı dil	İngilizce	Diploma notu	7.09
Ana adı	Hosibe	Bölümü - Kolu	Sos. Bil. ve Ede.	Diploma derecesi	İyi
Doğum yeri ve tarihi	Antalya - 05.03.1972	Daha önce mezun olduğu okul	Aksu Öğretmen Lisesi Orta Kısım	Öğrenim süresi	3 Yıl
Diplomayı veren okul	Aksu Öğretmen Lisesi	Okulun bulunduğu il, ilçe	Antalya - Merkez		


..... Celil oğlu / ~~kardeşi~~ Doğan Gök öğrenimini başarı ile tamamladığından bu diplomayı almaya hak kazanmıştır. 08.06.1990

Mehmet Gökçen
MİLLÎ Eğitim Müdürü

Atilla ÖZTURAN
Okul Müdürü

Doğan GÖK, 1990 yılı mezunu. Doğan GÖK kişisel arşivinden alınmıştır.

Ek-7 Anadolu Öğretmen Lisesi Diploması


TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ANADOLU "ÖĞRETMEN" LİSESİ DİPLOMASI

Adı soyadı <i>Gül ARSLAN</i>	Okul numarası <i>437</i>	Diploma numarası <i>415</i>	Diploma tarihi <i>25.06.1999</i>
Baba adı <i>Kadir</i>	Okuduğu yabancı dili <i>İng.</i>	Diploma notu <i>3.52</i>	Diploma derecesi <i>-JY-</i>
Ana adı <i>Zeynep</i>	Bölümü - Kolu - Alanı <i>Sosyal Bilimler</i>	Öğrenim süresi <i>4 yıl + 3 yıl</i>	
Doğum yeri ve tarihi <i>Antalya 13.01.1980</i>	Daha önce mezun olduğu okul <i>Aksu Öğretmen Okulu</i>		
Diplomayı veren okul <i>Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi</i>	Okulun bulunduğu il, ilçe <i>Antalya</i>		

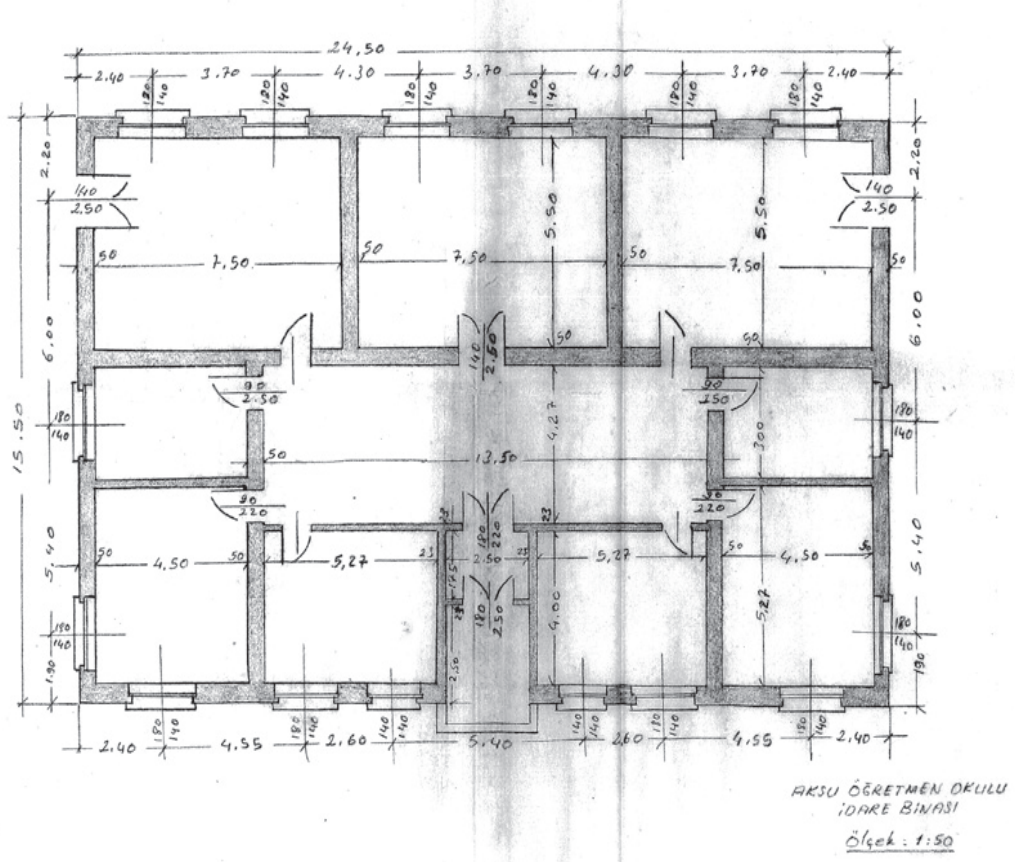
.....*Kadir*..... eği / kızı*Gül ARSLAN*..... lisesi öğrenimini başan ile
tamamladığından bu diplomayı almaya hak kazanmıştır. *25/06/1999*

Osman YAZARLI
Okul Müdürü

Ahmeti YARDIMCI
Ahmeti HOR

Gül ARSLAN, 1999 yılı mezunu. Aksu Fen Lisesi Müzesi'nden alınmıştır.

Ek- 8. Aksu Öğretmen Okulu İdare Binası Planı



Günümüzde Kütüphane Olarak Kullanılan Bina. Çetin, S. K.(2017).

Ek- 9 Talebe Sicil Defteri Örneği

Talebe Sicil Defteri														
No.	Talebenin adı ve soyadı	Doğum yeri ve yılı	Babasının adı	Annesinin adı	Sağ veya ölü otdukları	Babasının işi	Hangi köy okulunu bitirdiği ve tarihi							
10	Alihan Kocakhan	1918	Fehiye - Baba Kocakhan	Hüseyin	Yok		5-5. Ağzulu Hız okulunu 1942 Haziran 2 mezun Sıf. 3/11	1-5-1913 Enstitü için mezun Kaptanlığı -						
Fotograf	Kayıt evrakı				Sınıf vaziyeti			Enstitüden ne suretle ayrıldığı	Düşünceler					
	Hüviyet cüzdanı	Köy kâğıdı	Tasahhüt senedi	Sağlık raporu	I. ci sınıf	194	II. ci sınıf			194	III. cü sınıf	194	IV. cü sınıf	194
		Var	Var	Var										

Aksu Fen Lisesi Müzesi'nden alınmıştır.

Ek-10 Öğrencilerin Sosyal, Sağlık ve Ruhsal Durumları Dosyası

55

ÖĞRENCİLERİN SOSYAL, SAĞLIK VE RUHSAL
DURUMLARINI İNCELEME VE KAYIT
DOSYASI

(Meslekî ve teknik öğretim, orta öğretim okulları
ve Köy Enstitüleri öğrencilerine mahsus)

Öğrencinin Numarası : 555.....
Adı ve Soyadı : Zeki Güven.....

MİLLÎ EĞİTİM BASİMEVİ
İSTANBUL
1952

Aksu Fen Lisesi Müzesi'nden alınmıştır.

Ek-11 Eğitim Şefliği Öğrenci Takip Defterinden Bir Sayfa

594 Ahmet Ayvort u-c Yatılı

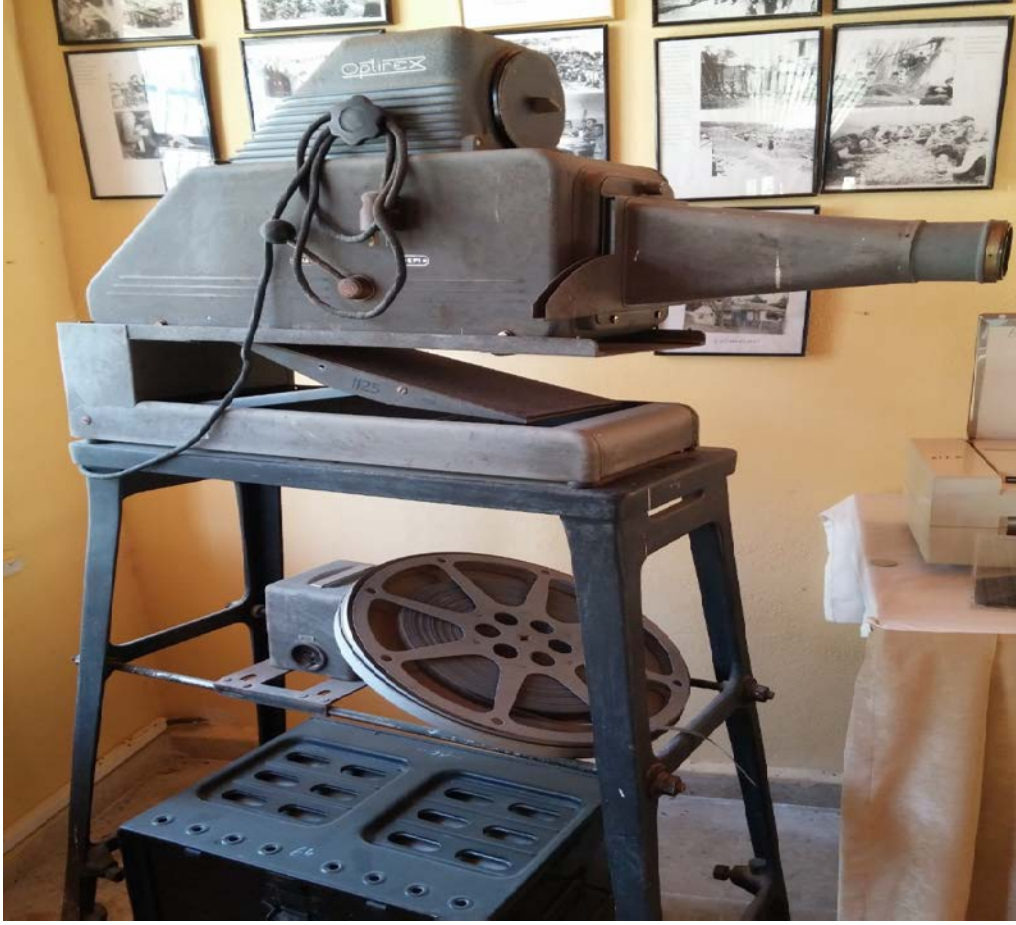
29-9-1969 p.tari dan derste okulu gelmiş. Oku-
lun 25 de avel diyen bildiği halde : D.K.
11.1.70 akşam 7. etüde yok.

31.8.1970 Garsiyaj vassiz aytıldı.
12.8.1970 Akram - Salih yoklamada bulunmadı.
16.7.9.1970 Yoklama Kayışı.
20.11.1970 sabah yatokhaneden geç çıktı.
15.7.1970 Etüde de yok
3.10. " " "
5.12.1970 akşam yoklamada yok.
15.3.1971 1. etüt yok.
27.3-1971 cumartesi yoklamasında yok.
25.4.1971 1.2. etüt yok.

30 mayıs tarihinde okulu terk etmiş. Adresinden
sajıldı. Kendisi geldi. Elmulidun jeligor. (22.6.1971-60)

Aksu Fen Lisesi Müzesi'nden alınmıştır.

Ek-12 Aksu Fen Lisesi Müzesi'nden Görüntüler









01.06.2016 tarihinde çekilmiştir.

Ek- 13 Enstitü Yerleşkesinden Günümüze Kalan Yapılar











Enstitü Yerleşkesinin Yukarı Kısımında Perge Harabelerine Yakın Bir Nokta



01.06.2016 tarihinde çekilmiştir.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Erkan CAN
Doğum Yeri ve Tarihi : Serik / 01.03.1981

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Dokuz Eylül Üniversitesi – İngilizce Öğretmenliği
Yüksek Lisans Öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi – Eğitim Programları ve Öğretim
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Sakarya İlköğretim Okulu, Fatsa/Ordu (2003-2004)
Atatürk Anadolu Denizcilik Meslek Lisesi, Fatsa/Ordu (2004-2005)
Tekeli İlköğretim Okulu, Serik/Antalya (2006-2015)
Serik Anadolu Lisesi, Serik/Antalya (2015- Devam ediyor)

İletişim

E-Posta Adresi : erkancan22@gmail.com
Telefon : 05358662936
Tarih : 01.06.2017

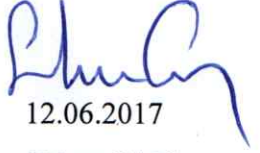
BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezim/Raporum sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.



12.06.2017

Erkan CAN

Turnitin Orijinallik Raporu

KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE AKSU KÖY ENSTİTÜSÜ

Erkan Can tarafından



Erkan Can: Kuruluşundan Günümüze Aksu Köy Enstitüsü (EPO YLisans Tezler) den

- 31-May-2017 15:43 EEST' de işleme kondu
- NUMARA: 820604374
- Kelime Sayısı: 14862

Benzerlik Endeksi

%18

Kaynağa göre Benzerlik

Internet Sources:

%16

Yayınlar:

%8

Öğrenci Ödevleri:

%10

kaynaklar:

- 1 3% match (23-Mar-2016 tarihli internet)
http://proje.akdeniz.edu.tr/mcri/mjh/2-1/MJH-18-Selcuk_Uygun-Ilkogretmen_Okullarında_Okul_Iklimi_1970li_Yillarda_Aksu_Ilkogretmen_Okulu_Egitim_Sefi.pdf
- 2 1% match (22-May-2017 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstit on 2017-05-22](#)
- 3 1% match (15-Oca-2015 tarihli internet)
<http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/200835MELEK%20%C3%87AKMAK.pdf>
- 4 1% match (14-Oca-2015 tarihli internet)
http://dhgm.meb.gov.tr/yayinlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/185.pdf
- 5 1% match (05-Oca-2016 tarihli internet)
http://www.kadimdostlar.com/Yakin_Donem_Turkiye_Tarihi_f14/Koy_Enstituleri_Egitim_Ve_Aydinlanma_Ihtiva_11_12_13
- 6 1% match (15-Haz-2016 tarihli internet)
<http://docplayer.biz.tr/9107758-Sinif-yonetimi-prof-dr-ayhan-aydin-16-baski.html>
- 7 1% match (05-Nis-2016 tarihli internet)
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mersinefd/article/viewFile/5000002919/5000003421>
- 8 1% match (22-Oca-2014 tarihli internet)
<http://www.pagem.net/dosyalar/dokuman/1088-20120406112158-cubukcu.pdf>
- 9 1% match (12-Eki-2015 tarihli internet)
http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/09/01/324343/dosyalar/2013_08/05022653_20132014kaynakavuzlu.pdf
- 10 < 1% match (01-Eki-2009 tarihli internet)
http://fenedebiyat.cumhuriyet.edu.tr/dergi_sayi/sos_bilimler/27_1/79.pdf
- 11 < 1% match (09-Tem-2010 tarihli internet)
http://www.medicine.ankara.edu.tr/fakulte/files/20042_7
- 12 < 1% match (09-May-2013 tarihli internet)
http://tekadamdevrimi.com/index.php?option=com_content&view=article&id=524&Itemid=40
- 13 < 1% match (30-Tem-2015 tarihli internet)

Prof. Dr.
Erkan Can